

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

NÄYTTÖTOIMINNAN LAATU JA NÄYTÖISSÄ OSOITETTU OSAAMINEN

Veera Hakamäki-Stylman | Paula Kilpeläinen

JULKAISUT 4:2023

NÄYTTÖTOIMINNAN LAATU JA NÄYTÖISSÄ OSOITETTU OSAAMINEN

Veera Hakamäki-Stylman
Paula Kilpeläinen

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
Julkaisut 4:2023

JULKAISIJA Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

KANSI JA ULKOASU Juha Juvonen (org.) & Ahoy, Jussi Aho (edit)
TAITTO PunaMusta

ISBN 978-952-206-786-9 pdf
ISSN 2342-4184 (verkkojulkaisu)

© Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

Julkaisija

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI)

Julkaisun nimi

Näyttötoiminnan laatu ja näytöissä osoitettu osaaminen

Tekijät

Veera Hakamäki-Stylman & Paula Kilpeläinen

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) toteutti selvityksen ammatillisen koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan laadusta sekä näytöissä osoitetuista oppimistuloksista. Selvitys on osa opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen yhteistyössä vuosina 2020–2022 toteutettavaa Oikeus osata -kehittämishjelmaa. Kokonaisuudessaan selvityksen tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, miten hyvin ammatillisen koulutuksen 1.1.2018 voimaantullut lainsäädäntö toteutuu koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnassa.

Tämä selvitys sisältää keskeiset tulokset koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnasta, kuten näyttöjen suunnittelu-, toteuttamis- ja arviointikäytännöistä sekä näyttöjen arvosanoista. Lisäksi selvitykseen on sisällytetty näyttötoiminnan keskeisiä vahvuuksia ja kehittämistarpeita. Selvitys toteutettiin ilman erillisiä tiedonkeruita ja siinä hyödynnettiin Karvin ja muiden tahojen toteuttamien arviointien ja selvitysten tuloksia, kansallisia amis- ja työelämäpalautteita sekä Koski-rekisteriä, jonka aineisto kattoi 348 725 opiskelijan ja 1 381 476 näytön tiedot ajalta 1.1.2018–13.9.2022.

Valtaosalla koulutuksen järjestäjistä osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma on osa niiden laadunhallintajärjestelmää ja suunnitelma ohjaa melko kattavasti näyttöjen toteuttamista käytännössä. Osalla koulutuksen järjestäjistä arvioinnin toteuttamissuunnitelma ei kuitenkaan vielä ohjaa kovin kattavasti käytännön näyttötoimintaa, kuten näyttöjen suunnittelua, näyttöympäristöjen valintaa ja työpaikkaohjaajien perehdytystä. Arvioinnin toteuttamissuunnitelman koetaan ohjaavan erityisesti osaamisen arviointia.

Useilla koulutuksen järjestäjillä on käytössään monipuolisia ja vaihtoehtoisia tapoja työpaikkaohjaajien osaamisen kehittämiseen ja suurin osa järjestäjistä tarjoaa työpaikkaohjaajille säännöllisesti mahdollisuuksia ohjaus- ja arviointiosaamisen kehittämiseen. Kuitenkin työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen varmistaminen ja kehittäminen on edelleen iso haaste osalla koulutuksen järjestäjistä. Työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen varmistaminen ja kehittäminen vaihtelee myös paljon koulutuksen järjestäjien ja tutkintojen välillä.

Näyttöjen suunnittelu toteutuu yleisesti ottaen melko hyvin. Näyttöjen suunnittelukäytännöissä, eli esimerkiksi siinä, millä kokoonpanolla näytöt suunnitellaan, on vaihtelua koulutuksen järjestäjien ja tutkintojen välillä. Vaikka enemmistö näytöistä suunnitellaan yhdessä opettajan, opiskelijan ja työelämän edustajan kanssa, ei kolmikantainen suunnittelu aina toteudu. Näyttöjen toteuttamisessa työpaikoilla on vielä kehitettävää ja koulutuksen järjestäjien, alojen ja tutkintojen välillä on suurta vaihtelua siinä, kuinka suuri osuus näytöistä toteutetaan aidoissa työelämän tilanteissa. Eri alojen ja tutkintojen näyttöympäristöissä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen neljän vuoden aikana. Myöskään koronapandemialla ei ollut merkittäviä vaikutuksia näyttöympäristöihin ja näyttöjen arviointiin.

Noin neljännes kaikista näytöistä on toteutettu oppilaitosympäristöissä vuosina 2018–2022. Reilu neljännes perustutkintojen ja noin vajaa viidennes ammattitutkintojen näytöistä on toteutettu oppilaitosympäristöissä. Erikoisammattitutkintojen näytöt suoritetaan pääsääntöisesti työpaikoilla.

Näyttöympäristöissä on suurta vaihtelua koulutusalojen välillä sekä niiden sisällä eri tutkinnoissa. Lähes kaikki terveys- ja hyvinvointialojen sekä kaupan ja hallinnon alan näytöt järjestetään työpaikoilla tai työpaikkojen ja oppilaitosten yhdistelmänäytteinä. Sen sijaan enemmistö humanististen ja taidealojen sekä suuri osa myös tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alan näytöistä toteutetaan oppilaitosympäristöissä. Oppilaitosnäyttöjen osuudessa on kuitenkin tapahtunut lievää laskua humanistisilla ja taidealoilla vuodesta 2019 lähtien. Noin kolmannes maa- ja metsätalousalojen, tekniikan alojen, luonnontieteiden sekä kasvatusalojen näytöistä on järjestetty oppilaitoksessa.

Oppilaitoksissa toteutettujen näyttöjen osuus vaihtelee myös koulutuksen järjestäjien välillä. Enemmistöllä järjestäjistä oppilaitoksessa toteutettujen näyttöjen osuus on alle neljänneksen. Reilulla kymmeneksellä järjestäjistä oppilaitoksessa toteutettujen näyttöjen osuus on yli puolet. Oppilaitostyypeittäin tarkasteltuna oppilaitosnäyttöjä on melko paljon (34–38 %) etenkin musiikkioppilaitoksissa, liikunnan koulutuskeskuksissa ja ammatillisissa erityisoppilaitoksissa. Niillä koulutuksen järjestäjillä, joilla oppilaitosnäytöt ovat enemmistönä, jakaantuivat ne useammalle koulutusosalalle. Näyttöympäristöissä ei ole merkittäviä eroja koulutuksen järjestäjien sijainnin (AVI-alueen) mukaan tarkasteltuna.

Suurimmassa osassa (73 %) näytöistä opettaja ja työelämän edustaja ovat yhdessä päättäneet näytön arvosanasta. Työelämän edustajat osallistuvat kuitenkin vain harvoin oppilaitoksissa toteutettujen näyttöjen arviointiin ja kaiken kaikkiaan noin neljäsosa näytöistä on arvioitu ilman työelämän edustajaa. Lisäksi lain edellyttämä kahden arvioijan osallistuminen näytön arvosanasta päättämiseen ei toteudu noin joka kymmenennen näytön arvioinnissa. Kriteeriperusteinen arviointi sekä opiskelijoiden itsearvioinnin toteutuminen näytöissä nähdään kuitenkin näyttötoiminnan vahvuuksina.

Näyttöjen arviointikäytännöissä on osin suurtakin vaihtelua koulutuksen järjestäjien ja koulutusalojen välillä, mikä heikentää arvioinnin luotettavuutta ja yhteismitallisuutta. Valtaosalla (86 %) koulutuksen järjestäjistä opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus on yli puolet, mutta viidellä prosentilla järjestäjistä opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus jää alle 10 prosentin.

Perustutkintojen arvosanat olivat keskimäärin erittäin hyviä (ka. 3,9). Näyttöjen arvosanoista reilu puolet (55 %) oli hyviä (3–4) ja reilu kolmannes (35 %) kiitettäviä (5). Tyydyttävien (1–2) arvosanojen osuus oli noin kymmenen prosenttia. Selkeimmät erot arvosanoissa havaittiin koulutusalojen välillä. Suurimmat erot olivat terveys- ja hyvinvointialojen ja tekniikan alojen arvosanojen välillä. Terveys- ja hyvinvointialoilla noin puolet arvosanoista oli kiitettäviä. Tekniikan aloilla kiitettäviä arvosanoja oli neljännes. Työpaikalla suoritetuista näytöistä saatiin keskimäärin parempia arvosanoja kuin oppilaitoksissa toteutetuista näytöistä. Työpaikkanäytöissä kiitettävien arvosanojen osuus oli selvästi korkeampi (40 %) kuin oppilaitosnäytöissä (26 %). Oppilaitosnäytöissä vajaa viidennes (18 %) ja työpaikkanäytöistä vajaa kymmenesosa (7 %) arvosanoista oli tyydyttäviä. Arvosanoissa ei ollut merkittäviä eroja koulutuksen järjestäjien sijainnin ja koon sekä opiskelijan äidinkielen ja sukupuolen mukaan tarkasteltuna.

Avainsanat: osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma, näyttöjen suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi, näyttöympäristö, oppilaitosnäytöt, työpaikkanäytöt, näyttö, näyttöjen arvosanat, yhdenvertaisuus

Sammanfattning

Utgiven av

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU)

Publikationens namn

Yrkesprovsverksamhetens kvalitet och kunnande som påvisats i yrkesproven

Författare

Veera Hakamäki-Stylman & Paula Kilpeläinen

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) genomförde en utredning om kvaliteten på yrkesprovsverksamheten hos yrkesutbildningsanordnare och om de lärresultat som påvisats i yrkesproven. Utredningen är en del av utvecklingsprogrammet Rätt att kunna, som genomfördes i samarbete mellan undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen 2020–2022. Det övergripande målet med utredningen var att producera information om hur väl den nya lagstiftningen om yrkesutbildning som trädde i kraft den 1 januari 2018 genomförs i utbildningsanordnarnas yrkesprovsverksamhet.

Denna rapport innehåller de viktigaste resultaten om utbildningsanordnarnas yrkesprovsverksamhet, såsom praxis för planering, genomförande och bedömning av yrkesprov samt vitsord för yrkesprov. I rapporten diskuteras också centrala styrkor och utvecklingsbehov inom yrkesprovsverksamheten. Utredningen genomfördes utan skild datainsamling. I utvärderingen utnyttjades resultat från NCU:s och andra instansers utvärderingar och utredningar, nationell studeranderespons inom yrkesutbildningen och arbetslivsrespons samt Koski-registret, vars material omfattade uppgifter om 348 725 studerande och 1 381 476 yrkesprov från tiden 1.1.2018–13.9.2022.

Största delen av utbildningsanordnarna har en plan för bedömning av kunnande i sitt kvalitetshanteringssystem och planen styr på ett någorlunda heltäckande sätt hur yrkesproven genomförs i praktiken. En del av utbildningsanordnarna har dock en plan för bedömning av kunnande som inte särskilt heltäckande styr den praktiska yrkesprovsverksamheten, det vill säga planeringen av yrkesprov, val av yrkesprovsmiljöer och arbetsplatshandledarnas introduktion. Planen för bedömning av kunnande upplevs i synnerhet styra själva bedömningen av kunnandet.

Flera utbildningsanordnare använder sig av mångsidiga och alternativa sätt att utveckla arbetsplatshandledarnas kompetens och största delen av anordnarna erbjuder arbetsplatshandledarna regelbundna möjligheter att utveckla handlednings- och bedömningskompetensen. Att säkerställa och utveckla arbetsplatshandledarnas handlednings- och bedömningskompetens är dock fortfarande en stor utmaning för en del av utbildningsanordnarna. Hur man säkerställer och utvecklar arbets-

platshandledarnas handlednings- och bedömningskompetens varierar också mycket mellan utbildningsanordnarna och mellan olika examina.

Planeringen av yrkesprov genomförs i allmänhet ganska bra. Praxisen för planering av yrkesprov, till exempel vem som deltar i planeringen av yrkesproven, varierar mellan utbildningsanordnarna och olika examina. Även om majoriteten av yrkesproven planeras tillsammans av läraren, den studerande och en representant för arbetslivet, förverkligas inte alltid denna planering med tre parter. Hur yrkesproven genomförs på arbetsplatserna behöver ännu utvecklas och det finns stora variationer mellan utbildningsanordnarna, branscherna och examina i fråga om hur stor del av yrkesproven som genomförs i genuina situationer i arbetslivet. Det har inte skett några större förändringar i yrkesprovsmiljöerna för olika branscher och examina under de senaste fyra åren. Inte heller coronapandemin hade några betydande konsekvenser för yrkesprovsmiljöerna och bedömningen av yrkesproven.

Ungefär en fjärdedel av alla yrkesprov har genomförts i läroanstaltsmiljöer 2018–2022. Drygt en fjärdedel av yrkesproven i grundexamina och cirka en femtedel av yrkesproven i yrkesexamina har genomförts i läroanstaltsmiljöer. Specialyrkesexamina avläggs i regel på arbetsplatserna.

Yrkesprovsmiljöerna varierar stort mellan olika utbildningsområden. Variationen är också stor inom utbildningsområdenas olika examina. Nästan alla yrkesprov inom hälso- och välfärdsbranscherna samt inom handel och förvaltning ordnas på arbetsplatser eller som kombinerade yrkesprov på arbetsplatser och läroanstalter. Däremot genomförs majoriteten av de humanistiska och konstnärliga yrkesproven samt en stor del av yrkesproven inom databehandling och datakommunikation (ICT) i läroanstaltsmiljöer. Antalet yrkesprov som genomförs vid läroanstalterna har dock minskat något sedan 2019 inom de humanistiska och konstnärliga branscherna. Ungefär en tredjedel av yrkesproven inom jord- och skogsbruksbranscherna, de tekniska branscherna, det naturvetenskapliga området och pedagogik ordnades vid läroanstalten.

Andelen yrkesprov som genomförs vid läroanstalterna varierar också mellan utbildningsanordnarna. Majoriteten av anordnarna har genomfört mindre än en fjärdedel av yrkesproven vid läroanstalten. Hos drygt en tiondel av anordnarna genomförs över hälften av yrkesproven vid läroanstalten. Granskat enligt typ av läroanstalt ordnas ganska många yrkesprov vid läroanstalterna (34–38 %) särskilt vid musikläroanstalter, idrottsutbildningscenter och specialyrkesläroanstalter. För de utbildningsanordnare som genomför majoriteten av yrkesproven vid läroanstalten var detta fördelat mellan flera utbildningsområden. Det finns inga betydande skillnader i yrkesprovsmiljöerna som beror på utbildningsanordnarens läge (regionförvaltningsområde).

I största delen (73 %) av yrkesproven har läraren och representanten för arbetslivet tillsammans beslutat om vitsordet för yrkesprovet. Representanter för arbetslivet deltar dock sällan i bedömningen av yrkesprov som genomförts vid läroanstalter och totalt cirka en fjärdedel av yrkesproven har bedömts utan representant för arbetslivet. Dessutom genomförs inte så som lagen förutsätter att vitsordet för yrkesprovet bestäms av två bedömare i ungefär vart tionde yrkesprov. Kriterielaterad bedömning och de studerandes självvärdering i yrkesproven ses dock som styrkor i yrkesprovsversamheten.

Praxis för bedömning av yrkesprov varierar delvis mycket mellan utbildningsanordnarna och utbildningsområdena, vilket försämrar bedömningens tillförlitlighet och jämförbarhet. För majoriteten (86 %) av utbildningsanordnarna uppgick andelen av yrkesprov som bedömdes av en lärare och en representant för arbetslivet till över hälften, men för fem procent av anordnarna var andelen yrkesprov som bedömdes av en lärare och en representant för arbetslivet under tio procent.

Vitsorden för grundexamina var i genomsnitt mycket goda (medeltal 3,9). Drygt hälften (55 %) av vitsorden för yrkesproven var bra (3–4) och drygt en tredjedel (35 %) berömliga (5). Andelen nöjaktiga (1–2) vitsord var cirka tio procent. De tydligaste skillnaderna i vitsorden observerades mellan utbildningsområdena. De största skillnaderna fanns mellan vitsorden inom hälso- och välfärdsbranscherna och de tekniska branscherna. Inom hälso- och välfärdsbranscherna var ungefär hälften av vitsorden berömliga. Inom de tekniska branscherna var antalet berömliga vitsord en fjärdedel. De yrkesprov som genomfördes på arbetsplatsen gav i genomsnitt bättre vitsord än de yrkesprov som genomfördes vid läroanstalterna. I yrkesprov som genomfördes på arbetsplatsen var andelen berömliga vitsord klart högre (40 %) än i yrkesprov som genomfördes på läroanstalten (26 %). Knappt en femtedel (18 %) av vitsorden i yrkesprov som genomfördes vid läroanstalten och knappt en tiondel (7 %) av yrkesproven som genomfördes på arbetsplatsen var nöjaktiga. Inga betydande skillnader i vitsorden kunde kopplas till utbildningsanordnarnas placering och storlek eller de studerandes modersmål och kön.

Nyckelord: Plan för bedömning av kunnande, planering, genomförande och bedömning av yrkesprov, yrkesprovsmiljö, yrkesprov vid läroanstalter, yrkesprov på arbetsplatsen, vitsord för yrkesprov, likabehandling

Publisher

Finnish Education Evaluation Centre (FINEEC)

Name of publication

Quality of demonstration activities and the competence shown in vocational competence demonstrations

Authors

Veera Hakamäki-Stylman & Paula Kilpeläinen

The Finnish Education Evaluation Centre (FINEEC) implemented a report on the quality of the demonstration activities of VET providers and the learning outcomes demonstrated in vocational competence demonstrations. The evaluation is part of the programme to develop equality and quality in vocational education and training (Oikeus osata). The programme implemented between 2020 and 2022 in cooperation by the Ministry of Education and Culture and the Finnish National Agency for Education. The report as a whole was aimed at providing information on how well the VET legislation that entered into effect on 1 January 2018 is implemented in the education and training providers' demonstration activities.

This report contains the key findings on the education providers' demonstration activities, such as the planning, implementation and assessment practices and the grades awarded for the vocational competence demonstrations. In addition, the key strengths of the demonstration activities and the development needs have been included in the report. The report was implemented without separate gathering of data, and advantage was taken of the results of evaluations and reports carried out by FINEEC and other parties, the national student feedback and working life feedback, and the Koski register, which covered data on 348,725 students and 1,381,476 vocational competence demonstrations from the period between 1 January 2018 and 13 September 2022.

For the majority of the education and training providers, the competence assessment implementation plan is part of their quality management system and guides the practical implementation of vocational competence demonstrations fairly comprehensively. However, at some education and training providers, the implementation plan does not as yet guide the practical demonstration activities (e.g., planning of demonstrations, selection of authentic environments for competence demonstrations and induction of workplace instructors) very comprehensively. The implementation plan is considered to guide the assessment of competence, in particular.

Several education and training providers have versatile and alternative ways of developing the competence of workplace instructors, and most providers offer regular opportunities for the

development of guidance and evaluation competence to them. However, ensuring and developing the guidance and assessment competence of workplace instructors continues to be a major challenge for some providers. There is also great variation between providers and qualifications in ensuring and developing the guidance and assessment competence of workplace instructors.

The planning of the competence demonstrations is generally realised fairly successfully. There are differences between education and training providers and qualifications in the planning practices, such as the composition of the group of people planning the demonstrations. Although the majority of the demonstrations are planned together with the teacher, the student and the working life representative, tripartite planning is not always realised. There is still room for development in the implementation of competence demonstrations at workplaces, and great variation between education providers, fields and qualifications in the proportion of demonstrations that are implemented in authentic situations in working life. During the past four years, no significant changes have taken place in the authentic environments for competence demonstrations of different fields and qualifications. The coronavirus pandemic has also not had any significant effects on the environments or the assessment of demonstrations.

Between 2018 and 2022, approximately one quarter of all competence demonstrations were carried out at the educational institution. Just over one quarter of the demonstrations of vocational upper secondary qualifications and just under one fifth of those of further vocational qualifications were carried out at the educational institution. The demonstrations of specialist vocational qualifications are as a rule completed at workplaces.

The authentic environments for competence demonstrations vary greatly between the fields of VET and in the different qualifications within them. Almost all competence demonstrations in the fields of health and welfare and in the fields of business and administration are organised at workplaces or jointly by workplaces and educational institutions. On the other hand, the majority of demonstrations in the fields of humanities and arts and a large part of demonstrations in the field of information and communication technologies (ICT) are implemented at the educational institutions. However, since 2019, the fields of humanities and arts have seen a slight decline in the number of demonstrations completed at educational institutions. Approximately one third of the demonstrations in the fields of agriculture and forestry, engineering, natural sciences and education have been organised at an educational institution.

The proportion of competence demonstrations implemented at the educational institutions also varies between the education and training providers. In the majority of the providers, the proportion of demonstrations implemented at educational institutions is less than one quarter. In just over one tenth of the providers, the proportion of the demonstrations implemented at the educational institution is more than one half. When examined by type of educational institution, a fairly large proportion (34–38%) of the demonstrations completed at the educational institution is seen especially in music schools, sports institutes and vocational special education institutions. In those education and training providers where demonstrations organised at workplaces are a majority, they were distributed between several fields of VET. When examined by the location of the education and training provider (area of the Regional State Administrative Agency), there are no significant differences in the authentic environments for competence demonstrations.

In the majority of the demonstrations (73%), the teacher and the working life representative have together decided on the grade awarded for the demonstration. However, working life representatives participate only rarely in the assessment of demonstrations implemented at educational institutions, and a total of approximately one quarter of the demonstrations have been assessed without a working life representative. In addition, the statutory requirement of two assessors participating in deciding on the grade for the demonstration is not realised in the assessment of approximately one out of ten demonstrations. However, criterion-referenced assessment and the realisation of students' self-assessment in demonstrations are considered to be the strengths of the demonstration activities.

The assessment practices in competence demonstrations vary considerably between the education and training providers and the fields of VET, which undermines the reliability and commensurability of assessment. In the majority of education and training providers (86%), the proportion of demonstrations assessed jointly by a teacher and a working life representative is more than one half. However, in five per cent of the providers, the proportion of demonstrations assessed jointly by a teacher and a working life representative is less than 10 per cent.

The grades given to vocational upper secondary qualifications were on average very good (average 3.9). Just over one half (55%) of the grades awarded for the demonstrations were good (3–4) and just over one third (35%) were excellent (5). The proportion of satisfactory (1–2) grades was approximately 10 per cent. The clearest differences in grades were observed between the fields of VET. The greatest differences were between the grades awarded in the fields of health and welfare and the fields of engineering. Approximately one half of the grades awarded in the fields of health and welfare were excellent, while excellent grades accounted for one quarter of the grades given in the fields of engineering. The grades awarded for demonstrations completed at the workplace were on average better than the grades awarded for demonstrations implemented at educational institutions. The proportion of excellent grades awarded for demonstrations carried out at workplaces was clearly higher (40%) than that of grades awarded for demonstrations at educational institutions (26%). In demonstrations completed at educational institutions, just under one fifth (18%) of the grades were satisfactory and in demonstrations completed at workplaces, just under one tenth (7%). There were no significant differences in the grades when examined by location and size of the education provider and by student's mother tongue and gender.

Keywords: competence assessment implementation plan, planning of competence demonstrations, implementation and assessment, authentic environment for competence demonstration, demonstrations completed at educational institutions, demonstrations completed at workplaces, competence demonstration, grades awarded for demonstrations, equity

Tiivistelmä	3
Sammanfattning.....	7
Abstract.....	11
1 Johdanto	19
2 Selvityksen taustaa ja sen toteutus	23
2.1 Koulutuksen järjestäjien näyttötoiminta ja näytöissä osoitetut oppimistulokset vuosina 2007–2016.....	24
2.2 Selvityksen tavoitteet, aineisto ja aineiston analysointi	25
2.3 Selvityksen luotettavuus	28
3 Näyttöjen suunnittelu	31
3.1 Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma osana koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan laadunvarmennusta sekä näyttöjen suunnittelu	33
3.2 Opiskelijoiden kokemukset näyttöjen suunnitteluun osallistumisesta	36
4 Näyttöjen toteuttaminen	41
4.1 Näyttöjä suorittaneiden opiskelijoiden taustatiedot perustutkinnossa, ammattitutkinnossa ja erikoisammattitutkinnossa	43
4.2 Näyttöympäristöt ammatillisissa perustutkinnoissa, ammattitutkinnoissa ja erikoisammattitutkinnoissa	44
4.3 Näyttöympäristöjen vertailua koulutuksen järjestäjien välillä.....	63
4.4 Ulkomailla suoritettut näytöt vuosina 2018–2022	67
4.5 Näyttöjen suorittaminen laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän nojalla vuosina 2018–2022.....	68
4.6 Syitä ja perusteluja muualla kuin työelämässä järjestettävälle näytölle	69
4.7 Näyttöjen toteuttaminen opiskelijoiden ja työelämän näkökulmasta	71
4.8 Koronapandemian vaikutukset näyttöjen toteuttamiseen.....	74

5	Näyttöjen arviointi	79
5.1	Näyttöjen arvioinnista päättäneet perustutkinnoissa, ammattitutkinnoissa ja erikoisammattitutkinnoissa	80
5.2	Näyttöjen arviointi muiden aineistojen perusteella	86
5.3	Opiskelijan itsearvioinnin toteutuminen näytössä	87
5.4	Kriteeriperusteisen arvioinnin toteutuminen näytössä	88
5.5	Näyttöjen arviointi amis- ja työelämäpalautteen perusteella	90
5.6	Opettajien ja työpaikkaohjaajien arviointiosaamisen varmistaminen	92
6	Näytöissä osoitettu osaaminen	95
6.1	Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla	96
6.2	Näyttöjen arvosanat taustamuuttujittain tarkasteltuna	97
7	Yhteenvedoa ja johtopäätöksiä: Näyttötoiminnan tasalaatuisuudessa on vielä paljon kehitettävää	111
	Lähteet	123
	Liitteet	127
	LIITE 1. Vargha Delaney'n A:n tulkintarajat tässä raportissa	128
	LIITE 2. Karvin oppimistulosarviointit vuosina 2007–2018	128
	LIITE 3. Ulkomailla suoritettujen näyttöjen määrä tutkinnoittain vuosina 2018–2022	129
	LIITE 4. Laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän nojalla suoritettujen näyttöjen määrä tutkinnoittain vuosina 2018–2022	131
	LIITE 5. Näytön arvioinnista päättäneet eri tutkinnoissa	135
	LIITE 6. Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla näytön arvioinnista päättäneiden mukaan tarkasteltuna	145

Johdanto

1

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) toteutti selvityksen ammatillisen koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan laadusta sekä näytöissä osoitetuista oppimistuloksista. Selvitys on osa opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen yhteistyössä vuosina 2020–2022 toteuttamaa Oikeus osata -kehittämisohjelmää. Kehittämisohjelman tavoitteena on varmistaa, että kaikki ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat saavat hyvät perustaidot työtä, elämää ja elinikäistä oppimista varten sekä vankan ammattiosaamisen. Kokonaisuudessaan selvityksen tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, miten hyvin ammatillisen koulutuksen 1.1.2018 voimaantullut lainsäädäntö toteutuu koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnassa. Selvityksen on tilannut Karvilta opetus- ja kulttuuriministeriö.

Tämä selvitys sisältää keskeiset tulokset koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnasta, kuten näyttöjen suunnittelu-, toteuttamis- ja arviointikäytännöistä sekä näyttöjen arvosanoista. Lisäksi selvitys sisältää koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan keskeiset vahvuudet ja kehittämistarpeet, joita koulutuksen järjestäjät voivat hyödyntää näyttötoimintansa kehittämisessä. Selvitys toteutettiin ilman erillisiä tiedonkeruita ja siinä hyödynnettiin Karvin ja muiden tahojen toteuttamien arviointien ja selvitysten tuloksia, Koski-rekisteriä sekä kansallisia amis- ja työelämäpalautteita.

Karvi toimitti 30.6.2022 opetus- ja kulttuuriministeriölle selvityksen tuloksista väliraportin, johon oli koottu yhteenveto koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan laadusta aiemmin tuotetun arviointi- ja selvitystiedon pohjalta. Tässä selvityksessä on täydennetty yhteenvedon tietoja Koski- ja eHOKS-rekisterien näyttötoimintaa koskevilla tiedoilla sekä työelämätoimikuntien vuoden 2021 tilannekuvien tiedoilla.

Selvityksen taustaa ja sen toteutus

2

Tässä luvussa esitellään Karvin vuosina 2016–2017 toteuttaman oppimistulosarviointien tulokset kokoavan synteesin päätuloksia sekä tämän selvityksen tavoitteet ja aineisto. Lisäksi tarkastellaan selvityksen tulosten luotettavuutta.

2.1 Koulutuksen järjestäjien näyttötoiminta ja näytöissä osoitetut oppimistulokset vuosina 2007–2016

Ammatillisen koulutuksen kansallinen oppimistulosten arviointi on vuodesta 2007 lähtien perustunut näyttöihin, jotka on suunniteltu ja arvioitu voimassa olevien tutkintojen perusteiden pohjalta. Osaamista koskeva arviointitieto on koottu ammatillisten tutkinnon osien (näyttöjen) arvosanoista ja vuodesta 2021 lähtien lisäksi yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanoista. Arviointiaineistoa on täydennetty näyttöjen prosessitiedoilla sekä koulutuksen järjestäjien ja työelämän yhdessä laatimalla tutkintokohtaisella itsearviointilla. Oppimistulosarviointien tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, kuinka hyvin opiskelijat ovat saavuttaneet tutkinnon perusteiden tavoitteet. Arvioinnit kehittävät myös koulutusta ja koulutuksen laatua sekä tukevat oppimista.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) toteutti vuosina 2016–2017 ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arviointijärjestelmän meta-arvioinnin, jonka tavoitteena oli arvioida kansallisen oppimistulosten arviointijärjestelmän toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä erityisesti sen vaikuttavuutta ja hyödyllisyyttä koulutuksen järjestäjille. Meta-arvioinnin tulosten pohjalta arviointijärjestelmää kehitettiin huomioimaan paremmin ammatillisen koulutuksen uudistuksen ja osaamisperusteisuuden tuomat muutokset ammatillisen koulutuksen toimintaympäristössä. Osana meta-arviointia koottiin synteesi, joka tiivistää yhteen vuosina 2007–2016 toteutettujen ammatillisten koulutusten oppimistulosarviointien keskeisimmät tulokset ja havainnot. Synteesissä on kuvattu 21 perustutkinnon näyttöjen arvosanat sekä näyttöjen toteuttamis- ja arviointikäytännöt ja tuloksia koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan ja näyttöjen laadusta. Aineisto sisältää 22 234 opiskelijan tulokset 97 532 näytöstä.

Itsearviointeja käsittelevät tulokset sisältävät 494 itsearviointia. Vuosina 2007–2016 toteutettuihin oppimistulosarviointeihin osallistui yhteensä 99 koulutuksen järjestäjää. (Kilpeläinen & Jalolahti 2018, 5, 9.)

Synteesin mukaan yli puolet (53 %) kaikista näytöistä suoritettiin työpaikalla, ja 45 prosenttia oppilaitoksessa. Kaksi prosenttia näytöistä oli toteutettu oppilaitoksen ja työpaikan yhdistelmänäyttönä. Yli puolet (53 %) näytöistä suoritettiin työssäoppimisen yhteydessä. Tutkintojen välillä oli eroja näyttöjen suorittamispaikoissa. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteillä järjestettiin lähes kaikki näytöt työpaikalla. Vähiten työpaikalla suoritettuja näyttöjä oli kone- ja metallialan, metsäalan, audiovisuaalisen viestinnän ja logistiikan perustutkinnoissa. (Kilpeläinen & Jalolahti 2018, 30.)

Enemmistössä näytöistä (57 %) arvioijina toimivat opettaja, opiskelija ja työelämän edustaja yhdessä. Reilun kolmanneksen (37 %) näytöistä arvioivat opettaja ja opiskelija. Lisäksi pieni osa näytöistä (4 %) oli työelämän edustajan ja opiskelijan yhdessä arvioimia, ja joissakin tapauksissa (1 %) näyttö arvioitiin ilman opiskelijaa, tai arviointikeskustelua ei pidetty lainkaan. Työpaikoilla toteutetut näytöt arvioitiin useimmiten (87 %) työelämän edustajan, opiskelijan ja opettajan kanssa yhdessä, ja oppilaitoksessa toteutetut näytöt yhdessä opiskelijan ja opettajan (74 %) kanssa. (Kilpeläinen & Jalolahti 2018, 33, 38–39.)

Synteesin mukaan lähes puolet (48 %) näyttöjen arvosanoista oli kiitettäviä, 45 prosenttia hyviä ja seitsemän prosenttia tyydyttäviä¹. Opiskelijat saivat kiitettäviä arvosanoja eniten elinikäisen oppimisen avaintaidoista (52 %) ja työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallinnasta (49 %). Työprosessin ja työn perustana olevan tiedon hallinnasta opiskelijat saivat eniten tyydyttäviä arvosanoja. Näyttöjen arvosanat myös vaihtelivat sen mukaan, kuka tai ketkä arvioinnin olivat tehneet. Keskimäärin korkeimmat arvosanat opiskelija sai silloin, kun työelämän edustaja oli mukana arvioinnissa. Matalimmat arvosanat opiskelija sai, kun arviointikeskustelua ei käyty tai näyttö arvioitiin opiskelijan ja opettajan kesken, ilman työelämän edustajaa. Lisäksi työpaikalla suoritettujen tai työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttönä toteutettujen näyttöjen arvosanat olivat paremmat kuin oppilaitosnäytöissä. (Kilpeläinen & Jalolahti 2018, 13.)

Koulutuksen järjestäjien mukaan näyttöjen toteuttaminen ja arviointi yhdessä työelämän kanssa sekä tavoite- ja kriteeriperusteisen arvioinnin toteutuminen näytöissä arvioitiin toteutuneen melko hyvin. (Kilpeläinen & Jalolahti 2018, 59.)

2.2 Selvityksen tavoitteet, aineisto ja aineiston analysointi

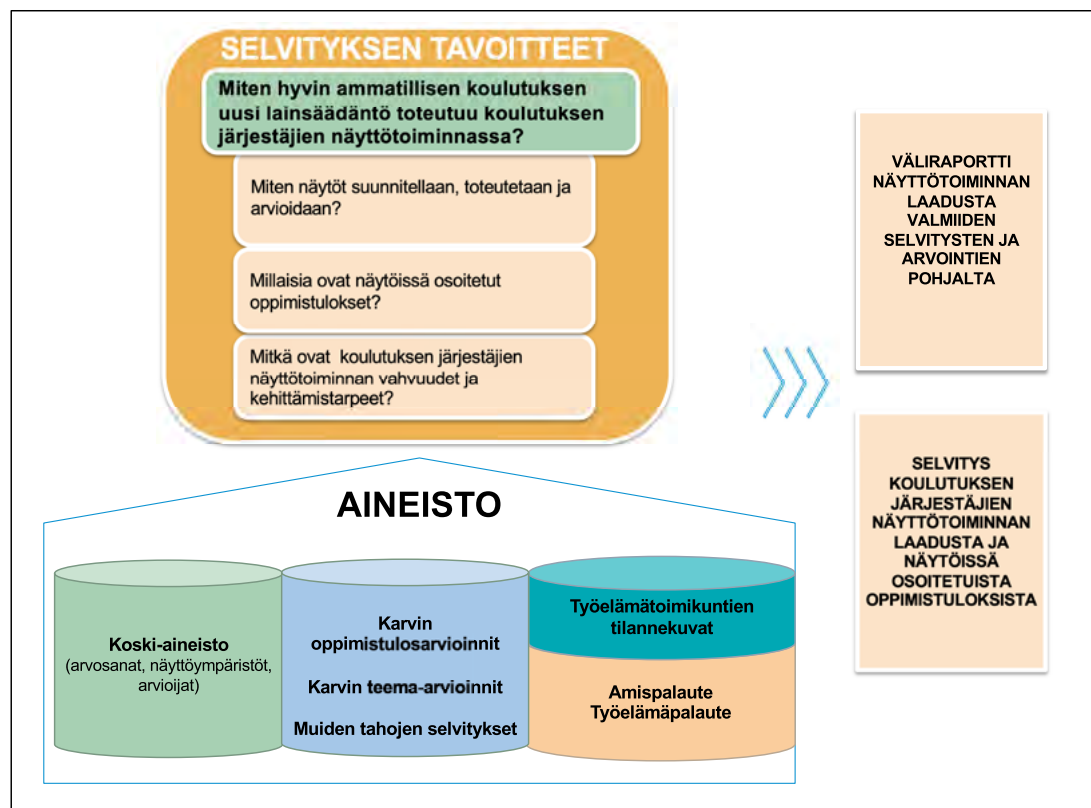
Tämä selvitys on osa ammatillisen koulutuksen laatua ja tasa-arvoa parantava Oikeus osata -kehittämishjelmaa, jonka tavoitteena on varmistaa, että kaikki ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat saavat vankan ammattiosaamisen ja hyvät perustaidot työtä, elämää ja elinikäistä oppimista varten. Oikeus osata -kehittämishjelmassa selvitetään muun muassa kaikkien ammatillisen koulutuksen järjestäjien laatua arvioimalla näyttöjen toteutusta ja näytöissä osoitettuja oppimistuloksia. Selvityksellä tuotetaan kokonaisuudessaan tietoa siitä, miten hyvin ammatilli-

¹ Arviointiasteikko: Tyydyttävä (1), Hyvä (2), Kiitettävä (3)

sen koulutuksen 1.1.2018 voimaantullut lainsäädäntö toteutuu koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnassa. Selvityksen tavoitteet ja aineistot on kuvattu kuviossa 1. Näyttötoiminnan laatua tarkasteltiin kolmen teeman näkökulmasta, joita ovat näyttöjen suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi yhteistyössä työpaikkojen kanssa.

Selvityksellä tuotettiin tietoa

- näyttöjen suunnittelu-, toteuttamis- ja arviointikäytännöistä
- ulkomailla suoritettujen näyttöjen määrästä
- näyttöjen suorituspäämäärästä laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän kautta
- koronapandemian vaikutuksista näyttöjen toteuttamiseen
- näyttöjen arvosanoista
- näyttöihin liittyvästä yhteistyöstä koulutuksen järjestäjien välillä
- koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan vahvuuksista ja kehittämistarpeista

KUVIO 1. Näyttötoiminnan laadun selvityksen tavoitteet ja aineisto

Tässä selvityksessä on hyödynnetty Koski-tietovarannon näyttöjen suoritustietoja, eHOKS-rekisterin tietoja, Karvin toteuttamien arviointien tuloksia, Ammattiosaamisen kehittämissyhistys AMKE ry:n toteuttamia selvityksiä koronan vaikutuksista ammatillisen koulutuksen toimintaan, Opetushallinnon tietopalvelu Vipusen työelämä- ja amispalautteen näyttöjä koskevia tietoja sekä työelämätoimikuntien tilannekuvien yhteenvetoja vuosilta 2018–2019, 2020 sekä 2020–2021.

Koski-tietovarannon näyttöjen suoritustiedot sijoittuivat ajanjaksolle 1.1.2018–13.9.2022. Koski-aineisto koostui 348 725 opiskelijan 1 381 476 näytön tiedoista. Näyttöjä koskevia tietoja analysoitiin koko aineiston tasolla sekä taustamuuttujittain. Taustamuuttujina käytettiin opiskelijan äidinkieltä, sukupuolta, suoritettavana olevaa tutkintoa ja tutkinnon koulutusala, opintojen suorituskieletä, tutkintotyyppiä, oppilaitoksen tyyppiä, koulutuksen järjestäjän kokoa, AVI-aluetta, näytön suorituspaikkaa ja näytön arvioinnista päättäneitä. Koski-aineiston käsittely ja analysointi tehtiin R-ohjelmointikielellä. Tulosten raportoinnissa hyödynnettiin frekvenssi- ja prosenttijakaumia sekä tilastollisia tunnuslukuja, kuten keskiarvoa, moodia, mediaania ja keskihajontaa. Kuvioissa ja taulukoissa prosenttijakaumat on pyöristetty kokonaisluvuiksi, joten niiden summa voi olla hieman alle tai yli 100.

Perustutkinto-opiskelijoiden arvosanojen eroja tarkasteltaessa käytettiin erilaisia tilastollisia testausmenetelmiä. Kahden ryhmän keskimääräisiä eroja on tarkasteltu t-testillä ja usean ryhmän välisiä eroja yksisuuntaisella varianssianalyysillä. Niissä tapauksissa, joissa perinteisten testien oletukset eivät olleet voimassa, on käytetty ei-parametrisiä testejä, kuten Mann-Whitneyn ja Kruskal-Wallis testejä. Eri ryhmien välisten erojen suuruutta on tarkasteltu käyttämällä efektikokoa. Efektikoon mittana on käytetty tässä raportissa Vargha-Delaneyn A -indikaattoria. Vargha-Delaneyn A kertoo todennäköisyyden sille, että ryhmästä A satunnaisesti otetun pistemäärä on suurempi kuin ryhmästä B satunnaisesti otetun. Arvo vaihtelee välillä 0 ja 1, jolloin arvon ollessa 0,5 ei efektiä ole. Tässä raportissa on käytetty Vargha Delaney A:n tulkintaan liitteessä 1 esitettyjä rajoja.

Karvin toteuttamista arvioinneista hyödynnettiin kuljetusalan ammattitutkinnon, logistiikan perustutkinnon, sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon sekä sähkö- ja automaatioalan perus-, ammatti-, ja erikoisammattitutkintojen arviointien tuloksia. Lisäksi käytettiin työelämäläheisyys ja työelämäyhteistyö ammatillisessa koulutuksessa -arvioinnin, ammatillisen koulutuksen järjestäjien laadunhallintajärjestelmien arvioinnin sekä yksilöllisten opintopolkujen toteutuminen ammatillisessa koulutuksessa -arvioinnin tuloksia.

Tietoa koronapandemian vaikutuksista näyttöihin koottiin AMKE ry:n toteuttamien selvitysten lisäksi myös Karvin arvioinnista poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutuksista tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen eri koulutusasteilla. Lisäksi selvityksen taustaksi koottiin tietoa näyttötoiminnasta ennen ammatillisen koulutuksen vuoden 2018 uudistusta hyödyntäen Karvin laatimaa synteesiä ammatillisen koulutuksen oppimistulosarviointien keskeisistä tuloksista vuosina 2007–2016.

Työpaikkaohjaajien kokemuksia näyttötoimintaan liittyvästä yhteistyöstä oppilaitoksen kanssa tarkasteltiin Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen työelämäpalautteen tarkasteluajanjakson 1.7.2021–15.12.2022 tulosten perusteella. Työpaikkaohjaajakyselystä käytettiin seuraavien väit-

tämien vastauksia: *Oppilaitos tarjosi riittävästi perehdytystä opiskelijan näytön arviointiin sekä Näytön toteutus oppilaitoksen kanssa onnistui hyvin.* Työpaikkaohjaajakyselyn tuloksia tarkasteltiin kokonaisuutena sekä koulutusaloittain², tutkintotyypeittäin³ ja koulutuksen järjestäjittäin.

Opiskelijoiden kokemuksia näyttötoiminnasta on tarkasteltu Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen opiskelijapalautteen (amispalaute) tulosten perusteella. Vastauksia on tarkasteltu ajanjaksolla 1.7.2018–30.3.2022 rahoituskausittain 1.7.2018–30.6.2019, 1.7.2019–30.6.2020, 1.7.2020–30.6.2021 ja 1.7.2021–30.6.2022, josta viimeisen rahoituskauden osalta vastauksia on tarkasteltu tilastokauden 1.7.2021–30.3.2022 mukaan.

Amispalautteesta on tarkasteltu seuraavia näyttöihin liittyviä väittämiä:

- Osallistuin näytön suunnitteluun
- Työtehtävät, joissa suoritin näyttöni, vastasivat todellisia työelämän tehtäviä
- Osaamiseni arvioitiin osaamisen arviointikriteerien mukaisesti
- Arvioijani olivat ammattitaitoisia ja asiantuntevia.

Työelämäpalautteen ja amispalautteen vastausten tarkastelussa on käytetty prosenttijakaumia, keskiarvoja ja keskihajontoja. Sekä työelämäpalautteen että amispalautteen koulutusaloittaisissa tarkasteluissa kasvatusalat ja yhteiskunnalliset alat on jätetty tarkastelun ulkopuolelle vastausten vähäisen määrän vuoksi.

2.3 Selvityksen luotettavuus

Selvityksessä on pyritty tarkastelemaan näyttötoiminnan laatua monesta eri näkökulmasta hyödyntäen kattavasti sekä Karvin että muiden tahojen tuottamaa monipuolista tietoa. Opiskelijoiden suorittamien näyttöjen tiedot saatiin valtakunnallisesta Koski-tietovarannosta. Aineisto on erittäin laaja, mikä vahvistaa suorituksia koskevien tulosten luotettavuutta. On kuitenkin huomioitava, että Koski-tietovarannon tiedoissa on puutteita erityisesti vuoden 2018 tietojen kohdalla. Lisäksi osalla koulutuksen järjestäjistä puuttuu Koskesta tietoja näyttöjen suorituspaikoista ja näytön arvioinnista päättäneistä opintohallintajärjestelmän rajapintaan liittyvän ongelman vuoksi. Tietojen puutteellisuus tulee huomioida tarkasteltaessa näitä koskevia tuloksia. Puuttuvien tietojen osuus on raportoitu tulosten raportoinnin yhteydessä.

2 Humanistiset ja taidealat (n = 861; n = 867), Kauppa, hallinto ja oikeustieteet (n = 6 288; n = 6 289), Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT) (n = 672; n = 670), Tekniikan alat (n = 6 476; n = 6 476), Maa- ja metsätalousalat (n = 1 978; n = 1 971), Terveys- ja hyvinvointialat (n = 8 465; n = 8 473), Palvelualat (n = 7 908; n = 7 994), Luonnontieteet (n = 237; n = 242)

3 ammatilliset perustutkinnot (n = 25 857; n = 25 858), ammattitutkinnot (n = 5 237; n = 5 250), erikoisammattitutkinnot (n = 1 891; n = 1 893)

Tiedot ulkomailla suoritetuista näytöistä on poimittu eHOKS-rekisteristä käyttäen ulkomailla suoritettun näytön indikaattorina nollasarjan y-tunnusta. Tämä tarkoittaa sitä, että aineistoon on poimittu suoritukset, joissa y-tunnus puuttuu. Tuloksia tarkasteltaessa on huomioitava, että nollasarjan y-tunnustietojen kattavuus eHOKS-rekisterissä saattaa olla puutteellinen, sillä järjestelmä ei pakota täyttämään y-tunnusta. On siis mahdollista, että koulutuksen järjestäjät ovat jättäneet tietokentän tyhjäksi, jos y-tunnusta ei ole ollut käytettävissä. Lisäksi on mahdollista, että koulutuksen järjestäjät ovat käyttäneet nollasarjan Y-tunnusta muissa kuin ulkomailla suoritetuissa näytöissä.

Näyttöjen suunnittelu

3

Tässä luvussa tarkastellaan koulutuksen järjestäjien osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmia osana niiden laadunhallintajärjestelmää ja näyttöjen laadunvarmennusta. Lisäksi tarkastellaan näyttöjen suunnittelun käytäntöjä koulutuksen järjestäjien ja opiskelijoiden kokemana.

Näyttöjen suunnittelua ja toteuttamista ohjaavat ammatillisen koulutuksen säädökset ja tutkinnon perusteet. Näyttöjen suunnittelun yleiset periaatteet kirjataan koulutuksen järjestäjän laadunhallintajärjestelmään ja sen osana olevaan osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmaan. Suunnitelmaan kirjataan linjaukset ja menettelytavat siitä, miten koulutuksen järjestäjä toteuttaa osaamisen arviointiprosessiin liittyvät toimet. (Opetushallitus 2022a.)

Näytöt suunnitellaan tutkinnon osittain ja niiden suunnittelussa ja toteuttamisessa on aina noudatettava tutkinnon perusteissa määriteltyjä ammattitaitovaatimuksia, osaamistavoitteita ja ammattitaidon osoittamistapoja. Koulutuksen järjestäjä vastaa näytön suunnittelusta. Koulutuksen järjestäjän edustajan tehtävänä on suunnitella tutkinnon perusteissa edellytetyn ammattitaidon tai osaamisen osoittaminen kunkin opiskelijan kohdalla yksilöllisesti. Suunnittelu tehdään yhdessä opiskelijan ja työpaikan edustajan kanssa. (Opetushallitus 2022a.)

Havainnot ja tulokset perustuvat Karvin vuosina 2020–2022 toteuttamiin kuljetusalan ammattitutkinnon, logistiikan perustutkinnon, sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon sekä sähkö- ja automaatioalan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnon oppimistulosarviointeihin. Lisäksi tarkastelussa hyödynnetään seuraavia Karvin vuonna 2022 julkaisemia arviointeja: arviointi työelämässä oppimisesta ja työelämäyhteistyöstä ammatillisessa koulutuksessa, arviointi ammatillisen koulutuksen järjestäjien laadunhallinnan tilasta 2022 sekä arviointi yksilöllisistä opintopoluista ammatillisessa koulutuksessa. Näyttöjen suunnittelua tarkastellaan myös kansallisen opiskelijapalautteen (amispalaute) vuosien 2018–2022 tulosten perusteella.

3.1 Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma osana koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan laadunvarmennusta sekä näyttöjen suunnittelu

Karvin keväällä 2022 julkaiseman ammatillisen koulutuksen järjestäjien laadunhallinnan tila 2022-arvioinnin mukaan valtaosalla koulutuksen järjestäjistä⁴ osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma on osa niiden laadunhallintajärjestelmää. Selvä enemmistö (86 %) koulutuksen järjestäjistä arvioi osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman osana niiden laadunhallintajärjestelmää vähintään kehittyvälle⁵ tasolle, jolloin suunnitelmaa muun muassa toteutetaan melko kattavasti käytännössä. Lisäksi suunnitelmaa ja sen toteutumista arvioidaan ja parannetaan osin systemaattisesti muun muassa seuranta- ja arviointitiedon perusteella. Reilulla kymmenesosalla (14 %) järjestäjistä tämä suunnitelma on osana laadunhallintaa enintään alkavalla tasolla eli suunnitelmaa toteutetaan vaihtelevasti käytännössä, eikä sen toteutumista seurata ja paranneta säännöllisesti. (Korpi ym. 2022.)

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman kytkeminen osaksi laadunhallintajärjestelmää oli yksi niistä ammatillisen koulutuksen laatustrategian kehittämistoimista, joissa järjestäjät olivat edistyneet parhaiten. Valtaosa (89 %) koulutuksen järjestäjistä arvioi vähintään kehittyvälle tasolle myös sen varmistamisen, että osaamisen osoittaminen, arviointi ja todentaminen toteutuvat osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman sekä säädösten ja linjausten mukaisesti. Vastaavasti noin kymmenesosa järjestäjistä arvioi tämän toiminnon enintään alkavalle tasolle. (Korpi ym. 2022.)

Karvin toteuttamissa kuljetusalan ammattitutkinnon, logistiikan perustutkinnon, sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon sekä sähkö- ja automaatioalan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnon oppimistulosarvioinneissa koulutuksen järjestäjät arvioivat muun muassa tutkintokohtaisten osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien ohjaavuutta arvioinnin suunnittelussa, näyttöympäristöjen ja arvioijien valinnassa, arvioijien perehdyttämisessä sekä osaamisen arvioinnissa. Ohjaavuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, miten osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman periaatteet toteutuvat käytännön arviointitoiminnassa. Lisäksi koulutuksen järjestäjät arvioivat, kuinka säännöllisesti ne seuraavat näyttöjen toteuttamis- ja arviointikäytäntöjä sekä näyttöjen arvosanoja osana omaa laadunhallintaansa sekä pedagogisen toimintansa kehittämistä.

Kaikissa tutkinnoissa osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman ohjaavuus käytännön arviointityössä arvioitiin keskimäärin kehittyvälle tasolle, eli toteuttamissuunnitelma ohjasi melko systemaattisesti käytännön arviointityötä. Kuljetusalan ammattitutkinnoissa sekä logistiikan ja sosiaali- ja terveysalan perustutkinnoissa ja sähkö- ja automaatioalan ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman arvioitiin ohjaavan etenkin

⁴ Arviointiin osallistui 137 koulutuksen järjestäjää

⁵ Asteikko: 1 = puuttuva, 2 = alkava, 3 = kehittyvä, 4 = edistynyt, **kehittyvä** = Toimintatavat, vastuut, valtuudet ja linjaukset on pääosin määriteltä, mutta jotkin toiminnot vaativat tarkempaa määrittelyä. Toimintatapoja toteutetaan melko kattavasti käytännössä. Toimintatapoja ja niiden toteutumista arvioidaan ja parannetaan osin systemaattisesti mm. ennakoitiedon sekä seuranta-, arviointitiedon perusteella, **alkava** = Toimintatavat, vastuut, valtuudet ja linjaukset on osittain määriteltä ja toimintatapoja toteutetaan vaihtelevasti käytännössä. Toimintatapojen ja niiden toteutumisen arviointi ja parantaminen on satunnaista.

näyttöympäristöjen ja näyttöjen arvioijien valintaa sekä osaamisen arviointia. Muista tutkinnoista poiketen sähkö- ja automaatioalan perustutkinnossa osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman koettiin ohjaavan vähiten näyttöympäristöjen valintaa ja näyttöjen suunnittelua. Kuljetusalan ammattitutkinnossa ja logistiikan perustutkinnossa osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman koettiin ohjaavan vähiten arvioijien perehdyttämistä ja logistiikan perustutkinnossa myös arvioinnin suunnittelua, samoin kuin sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa. Kaikissa kuudessa tutkinnossa näyttöjen toteuttamis- ja arviointikäytäntöjen sekä arvosanojen seuranta osana järjestäjien laadunhallintaa arvioitiin keskimäärin kehittyvälle tasolle, mutta koulutuksen järjestäjien välillä oli paljon eroja. (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2020; Hakamäki-Stylman 2021; Kilpeläinen 2021.)

Karvin syksyllä 2022 julkaiseman yksilölliset opintopolut ammatillisessa koulutuksessa -arvioinnin mukaan noin 84 prosenttia opetus- ja ohjaushenkilöstöstä⁶ arvioi näyttöjen yksilöllisen suunnittelun toteutuneen hyvin⁷ tai erittäin hyvin. Vastaavasti noin 16 prosenttia henkilöstöstä arvioi näyttöjen yksilöllisen suunnittelun toteutuneen enintään kohtalaisesti. (Kiesi ym. 2022.)

Karvin oppimistulosarvioinneissa koulutuksen järjestäjät arvioivat myös näyttöjen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin liittyvää yhteistyötä työelämän kanssa. Valtaosa kuljetusalan ammattitutkinnon (92 %), logistiikan perustutkinnon (95 %) ja sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon (97 %) järjestäjistä arvioi näyttöjen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin liittyvän yhteistyön työelämän kanssa vähintään kehittyvälle tasolle⁸. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon järjestäjistä selvästi muita tutkintoja suurempi osa (64 %) arvioi tämän toiminnon edistyneelle tasolle. Kuljetusalan ammattitutkinnossa vastaava osuus oli 35 % ja logistiikan perustutkinnossa 14 %. Koulutuksen järjestäjien välillä oli myös eroja. Kuljetusalan ammattitutkinnossa 9 % ja logistiikan perustutkinnossa 5 % järjestäjistä arvioi näyttöihin liittyvän yhteistyön työelämän kanssa alkavalle tasolle. (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2020; Hakamäki-Stylman 2021; Kilpeläinen 2021.)

Sähkö- ja automaatioalan tutkintojen arvioinnissa koulutuksen järjestäjät arvioivat näyttöjen suunnittelun toteutumista yhdessä opiskelijan, opettajan ja työelämän kanssa omana väittämänään. Parhaiten näyttöjen suunnittelun yhdessä opiskelijan, opettajan ja työpaikkaohjaajan kanssa arvioitiin näissä kolmessa tutkinnossa toteutuvan sähkö- ja automaatioalan erikoisammattitutkinnossa, jossa yli puolet (57 %) järjestäjistä arvioi näyttöjen yhteissuunnittelun edistyneelle tasolle. Sen sijaan yli neljännes (27 %) perustutkinnon järjestäjistä ja noin joka viides ammattitutkinnon järjestäjä arvioi näyttöjen yhteissuunnittelun puuttuvalle tai alkavalle tasolle. Yli puolet (51 %) perustutkinnon järjestäjistä arvioi työelämän edustajien osallistumisen HOKSien laadintaan työelämässä oppimisen ja näyttöjen osalta puuttuvalle tai alkavalle tasolle. Koulutuksen järjestäjien mukaan sähkö- ja automaatioalan työpaikkaohjaajia on haastavaa saada mukaan suunnittelemaan näyttöjä. (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2022, 58, 65–66, 80.)

6 Ohjaus- ja opetushenkilöstön vastauksia yhteensä 3 025

7 Asteikko: Toteutuu erittäin huonosti, toteutuu huonosti, toteutuu kohtalaisesti, toteutuu hyvin, toteutuu erittäin hyvin

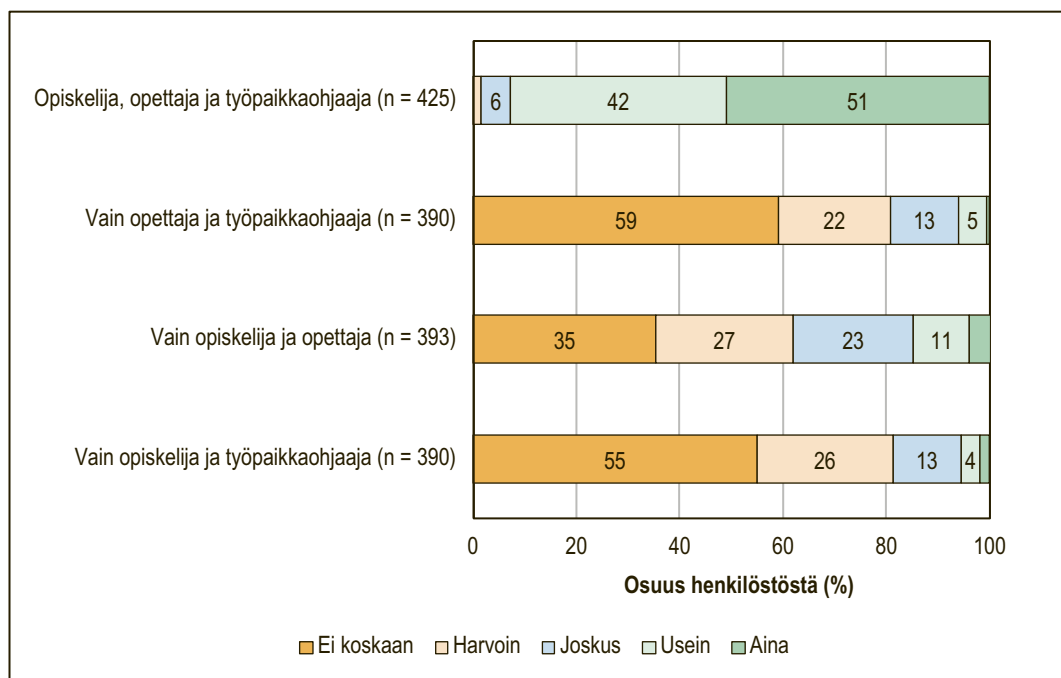
8 Asteikko: Puuttuva (1) = Ei aloitettu toimenpiteitä, Alkava (2) = toiminta on suunnitteluvaiheessa. Satunnaisia toimenpiteitä on tehty, Kehittyvä (3) = toiminta on osin kattavaa ja systemaattista ja sitä arvioidaan, Edistynyt (4) = toiminta on vakiintunutta, systemaattista ja kattavaa. Toimintaa arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.

Näyttöjen suunnittelua on myös tarkasteltu Karvin vuosina 2021–2022 toteuttamassa arvioinnissa työelämässä oppimisesta ja työelämäyhteistyöstä ammatillisessa koulutuksessa. Arvioinnissa koulutuksen järjestäjiä pyydettiin arvioimaan, kuinka usein näytöt suunnitellaan yhdessä opiskelijan, opettajan ja työpaikkaohjaajan kanssa. Noin puolet (53 %) kaikista järjestäjistä⁹ kertoi, että näytöt suunnitellaan aina kolmikantaisesti ja reilu kolmasosa (38 %) kertoi, että näin toimitaan usein (taulukko 1). Vajaalla kymmenesosalla järjestäjistä opiskelijat, opettajat ja työpaikkaohjaajat suunnittelevat näytöt yhteistyössä joskus tai harvemmin. (Hievanen ym. 2022.)

TAULUKKO 1. Koulutuksen järjestäjien näkemys siitä, kuinka usein opiskelija, opettaja ja työpaikkaohjaaja suunnittelevat näytön yhdessä (Lähde: Koski-rekisteri)

Asteikko	Koulutuksen järjestäjät	
	%	n
Ei koskaan	0,8	1
Harvoin	0,8	1
Joskus	7,3	9
Usein	38,2	47
Aina	52,8	65
Yhteensä	100,0	123

Myös ammatillisia tutkinnon osia opettavasta henkilöstöstä puolet (51 %) vastasi, että opiskelija, opettaja ja työpaikkaohjaaja osallistuvat aina näytön suunnitteluun (kuvio 2). Vajaa puolet (42 %) henkilöstöstä arvioi kaikkien kolmen tahon osallistuvan näytön suunnitteluun usein. Näytön suunnittelu siten, että kaikki kolme tahoa eivät siihen osallistu, oli selvästi harvinaisempaa. Suurin osa henkilöstöstä (81 %) vastasi, että opettaja ja työpaikkaohjaaja tai opiskelija ja työpaikkaohjaaja eivät koskaan suunnittele tai vain harvoin suunnittelevat näytön kahdestaan. Reilu kymmenesosa (13 %) henkilöstöstä vastasi näin tapahtuvan joskus. Näytön suunnittelu vain opiskelijan ja opettajan kesken oli hieman yleisempää. 15 prosenttia henkilöstöstä toimi näin aina tai usein, 23 prosenttia joskus ja 62 prosenttia harvoin tai ei koskaan. Koulutusaloittain tarkasteltuna kolmikantainen suunnittelu oli yleisintä terveys- ja hyvinvointialoilla ja harvinaisinta maa- ja metsätalousaloilla. (Hievanen ym. 2022.)

KUVIO 2. Henkilöstön näkemys siitä, kuinka yleistä näytön suunnittelu on eri kokoonpanoilla (Lähde: Hievanen ym. 2022.)

3.2 Opiskelijoiden kokemukset näyttöjen suunnitteluun osallistumisesta

Opiskelijoiden kokemuksia näyttöjen suunnitteluun osallistumisesta tarkasteltiin kansallisen amispalautteen aineiston perusteella. Kaikkien vastausten perusteella opiskelijat olivat keskimäärin hyvin tyytyväisiä mahdollisuuksiinsa osallistua näyttöjen suunnitteluun (ka. 4,3)¹⁰. Opiskelijoista 81 prosenttia kertoi voineensa osallistua näytön suunnitteluun. Opiskelijoista 12 prosenttia kertoi osallistumisen näytön suunnitteluun olleen osin mahdollista. Yhteensä 7 prosenttia kaikista opiskelijoista kertoi, että ei ollut voinut osallistua näytön suunnitteluun. (Vipunen 2022a.)

Amispalautteen näyttöjen suunnitteluun liittyviä vastauksia tarkasteltiin myös koulutusaloittain. Alakohtaisen tarkastelun ulkopuolelle jätettiin kasvatusalat ja yhteiskunnalliset alat niiden vähäisen vastaajamäärän vuoksi. Tieto tutkinnosta puuttui 1 980 vastauksesta. Tyytymättömiimpiä mahdollisuuksiinsa osallistua näytön suunnitteluun olivat tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alan opiskelijat (ka. 3,7). Heistä 63 prosenttia kertoi voineensa osallistua näytön suunnitte-

¹⁰ Tarkasteltuna kaikki vastaukset 1.7.2018–30.6.2022; N = 138 310; kh. 1,1.

Asteikko: 5 (täysin samaa mieltä), (4), jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä ja (1) täysin eri mieltä.

luun. ICT-alan opiskelijoista 21 prosenttia kertoi osallistumisen näytön suunnitteluun olleen osin mahdollista ja 16 prosenttia kertoi, että he eivät olleet voineet osallistua näytön suunnitteluun. (Vipunen 2022a.)

Tyytyväisimpiä näyttöjen suunnitteluun osallistumiseen olivat terveys- ja hyvinvointialojen sekä luonnontieteiden opiskelijat (ka. 4,6). Molemmilla aloilla suurin osa opiskelijoista (90–92 %) kertoi voineensa osallistua näytön suunnitteluun. Luonnontiedealoilla vain 3 prosenttia ja terveys- ja hyvinvointialoilla 2 prosenttia kertoi, että he eivät olleet voineet osallistua näyttöjen suunnitteluun. (Vipunen 2022a.)

Rahoituskausittain tarkasteltuna suuria muutoksia ei ollut tapahtunut opiskelijoiden vastausten keskiarvoissa (taulukko 2). Kokonaisuudessaan opiskelijoiden vastausten keskiarvo oli noussut kaksi kymmenystä vuodesta 2018. Myöskään koulutusaloakohtaisesti ei ollut tapahtunut muutoksia tai ne olivat yhden kymmenyksen luokkaa lukuun ottamatta tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alan opiskelijoiden vastauksia, joiden keskiarvo oli viimeisimmällä rahoituskaudella (1.7.2021–30.6.2022) noussut hieman aiemmista.

TAULUKKO 2. Opiskelijoiden tyytyväisyys eri koulutusaloilla näyttöjen suunnitteluun osallistumiseen rahoituskausittain. (Lähde: Vipunen)

	Vastausten keskiarvo rahoituskaudella 01.07.2018–30.06.2019	Vastausten keskiarvo rahoituskaudella 01.07.2019–30.06.2020	Vastausten keskiarvo rahoituskaudella 01.07.2020–30.06.2021	Vastausten keskiarvo rahoituskaudella 01.07.2021–30.06.2022
Terveys- ja hyvinvointialat (n = 27 590)	4,6	4,6	4,6	4,6
Luonnontieteet (n = 1 342)	4,5	4,6	4,6	4,6
Kauppa, hallinto ja oikeustieteet (n = 27 523)	4,4	4,5	4,5	4,5
Palvelualat (n = 30 395)	4,2	4,2	4,2	4,3
Humanistiset ja taidealat (n = 5 889)	4,1	4,1	4,2	4,1
Maa- ja metsätalousalat (n = 7 138)	4,0	4,1	4,1	4,1
Tekniikan alat (n = 31 409)	3,9	4,0	4,0	4,1
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT) (n = 4 741)	3,7	3,7	3,7	4,0
Kaikki alat (n = 138 310)	4,2	4,2	4,3	4,4

Asteikko: 5 (täysin samaa mieltä), (4), jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä ja (1) täysin eri mieltä

Tutkintotyypeittäin (pt, at, eat) tarkasteltuna erikoisammattitutkinnon opiskelijat olivat tyytyväisimpiä näyttöjen suunnitteluun osallistumiseen (ka. 4,6). Perustutkinnon (ka. 4,2) ja ammattitutkinnon (ka. 4,3) opiskelijoiden vastausten keskiarvot olivat hyvin lähellä toisiaan. Koulutuksen järjestäjittäin (n = 142) tarkasteltuna opiskelijoiden vastausten keskiarvot vaihtelivat 2,7 ja 4,3 välillä. Opiskelijoiden osallistumisessa näyttöjen suunnitteluun on siis erittäin suuria eroja koulutuksen järjestäjien välillä. (Vipunen 2022a.)

Näyttöjen toteuttaminen

4

Tässä luvussa tarkastellaan näyttöjen toteuttamista ja näyttöympäristöjä Koski-tietovarannon aineiston, Karvin arviointien sekä kansallisen opiskelija- ja työelämäpalautteiden perusteella. Lisäksi lukuun on koottu koulutuksen järjestäjien esiin nostamia syitä ja perusteluja muualla kuin työelämässä järjestettävälle näytöille sekä tarkasteltu koronapandemian vaikutuksia näyttöjen toteutukseen eri aineistojen pohjalta. Näyttöympäristöjä koskevia tuloksia tarkastellaan tutkintotyypeittäin, koulutusaloittain, tutkinnoittain, oppilaitostyypeittäin, koulutuksen järjestäjän sijainnin sekä opetuskielen mukaan. Aluksi kuvataan näyttöjä suorittaneiden opiskelijoiden taustatietoja sukupuolen, äidinkielen ja iän mukaan eri tutkintotyypeissä.

Ammatillisen koulutuksen lain mukaan näytöt toteutetaan työpaikoilla käytännön työtilanteissa. Näytössä opiskelija osoittaa, kuinka hyvin hän on saavuttanut tutkinnon perusteissa määritellyn keskeisen osaamisen. Perustellusta syystä näyttö voidaan kuitenkin järjestää myös muualla kuin työpaikalla. Esimerkkejä perustelluista syistä ovat muun muassa potilas- ja liikenneturvallisuuden varmistaminen, erityistilanteet, joissa osaamisen osoittaminen normaaleissa työtehtävissä ei ole mahdollista, opiskelijan ikään liittyvät rajoitteet työpaikoilla sekä näyttöympäristön edellytykset täyttävän työpaikan kohtuuton etäisyys. Näytön kattavuuden sekä osaamisen arvioinnin luotettavuuden ja kattavuuden näkökulmasta on tärkeää, että valitussa näyttöympäristössä voidaan tehdä suoritettavan tutkinnon osan mukaisia työtehtäviä ja -prosesseja. (Opetushallitus 2022b.)

Koronaepidemian takia 1.7.2020–31.7.2022 välisenä aikana opiskelijoiden oli mahdollista suorittaa näyttö myös tekemällä muita käytännön työtehtäviä, jotka mahdollisimman hyvin vastasivat aitoja työtilanteita ja työprosesseja. (VN 531/2017, 52 §, VN 517/2020.)

4.1 Näyttöjä suorittaneiden opiskelijoiden taustatiedot perustutkinnossa, ammattitutkinnossa ja erikoisammattitutkinnossa

Taulukossa 3 on esitetty opiskelijoiden määriä sekä jakaumia sukupuolen ja äidinkielen mukaan eri tutkintotyypeissä. Ammatillista tutkintoa tai siihen sisältyviä ammatillisia tutkinnon osia suoritti 237 254 perustutkinto-opiskelijaa, 81 377 ammattitutkinto-opiskelijaa ja 29 665 erikoisammattitutkinto-opiskelijaa tarkasteluajanjaksona 1.1.2018–13.9.2022. Sukupuolen mukaan tarkasteltuna tasaisimmin opiskelijat jakautuivat perustutkinnossa ja epätasaisimmin erikoisammattitutkinnossa, jossa enemmistö (63 %) opiskelijoista oli naisia. Myös perus- ja ammattitutkinnossa naisten osuus oli yli puolet. Äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä oli eniten perustutkinto-opiskelijoissa (17 %) ja vähiten erikoisammattitutkinto-opiskelijoissa (5 %). Ruotsinkielisten opiskelijoiden osuus vaihteli tutkintotyypeittäin 1 ja 3 prosenttiyksikön välillä.

TAULUKKO 3. Opiskelijoiden määrä sekä jakauma sukupuolen ja äidinkielen mukaan vuosina 2018–2022 eri tutkintotyypeissä (Lähde: Koski-rekisteri)

Tutkintotyyppi	Opiskelijat (n)	Sukupuoli (%)		Äidinkieli (%)		
		mies	nainen	suomi	ruotsi	muu
Perustutkinto	237 254	47	53	80	3	17
Ammattitutkinto	81 377	45	55	86	2	12
Erikoisammattitutkinto	29 665	38	63	94	1	5

Yli puolet (53 %) perustutkinto-opiskelijoista oli alle 25-vuotiaita ja reilu kolmannes 25–44-vuotiaita (taulukko 4). Ammattitutkinto-opiskelijoista yli puolet (57 %) oli 25–44-vuotiaita ja viidennes (21 %) 45–54-vuotiaita. Noin joka kymmenes (9 %) ammattitutkinto-opiskelija oli yli 55-vuotias. Erikoisammattitutkinto-opiskelijat olivat useimmiten 35–44- ja 45–54-vuotiaita ja heidän osuutensa kaikista erikoisammattitutkinnon opiskelijoista oli 66 prosenttia.

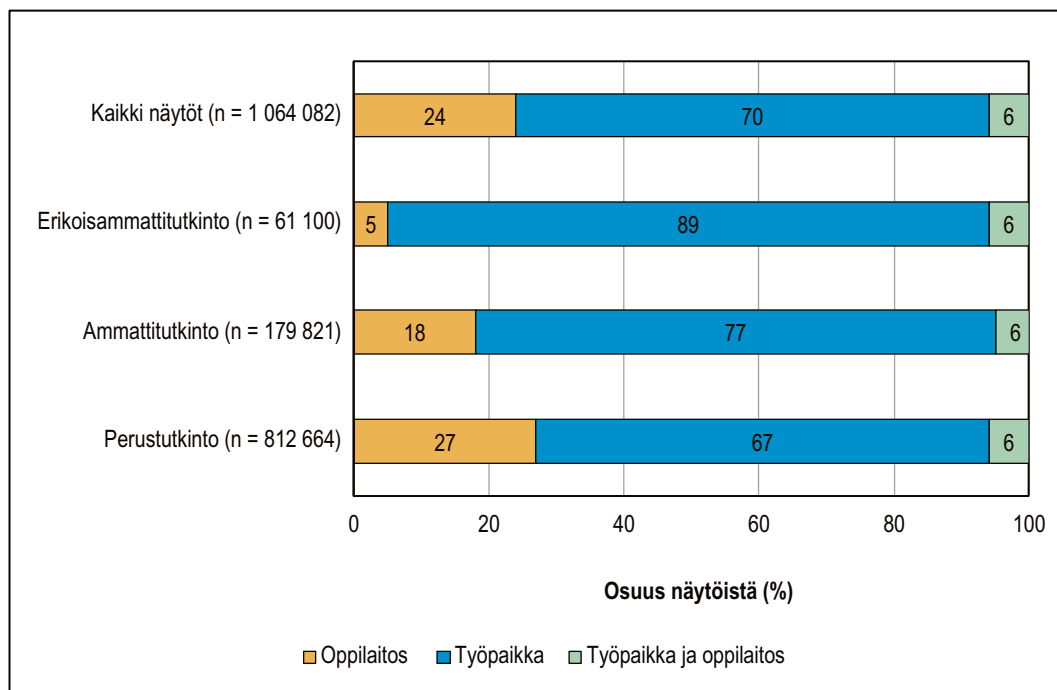
TAULUKKO 4. Opiskelijoiden ikäjakauma (%) tutkintotyypeittäin vuosina 2018–2022 (Lähde: Koski-rekisteri)

Opiskelijoiden ikä	Perustutkinto (n = 237 254)	Ammattitutkinto (n = 81 377)	Erikoisammattitutkinto (n = 29 665)
Alle 18-vuotiaat	22	0	0
18–24-vuotiaat	31	13	2
25–34-vuotiaat	21	29	21
35–44-vuotiaat	15	28	37
45–54-vuotiaat	9	21	29
55-vuotiaat	3	9	12

4.2 Näyttöympäristöt ammatillisissa perustutkinnoissa, ammattitutkinnoissa ja erikoisammattitutkinnoissa

Tieto näyttöympäristöstä puuttui noin neljänneksestä (23 %) kaikista näytöistä¹¹. Niistä näytöistä, joista näyttöympäristö oli tiedossa, noin neljännes (24 %) oli suoritettu oppilaitoksessa ja 70 prosenttia työpaikalla (kuvio 3). Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjä oli noin 6 prosenttia suoritetuista näytöistä.

Tieto näyttöympäristöistä puuttui noin kolmanneksesta ammatti- ja erikoisammattitutkintojen näytöistä (at 31 %, eat 35 %). Perustutkinnon osalta tieto näyttöympäristöstä puuttui joka viidennestä (20 %) näytöstä. Työpaikalla toteutettujen näyttöjen osuudet (%) vaihtelivat tutkintotyypeittäin 67–89 prosentin välillä, ja ne olivat yleisimpiä erikoisammattitutkinnoissa (kuvio 3). Perustutkintojen näytöistä 67 prosenttia suoritettiin työpaikalla ja reilu neljännes (27 %) oppilaitoksessa. Vajaa viidennes (18 %) ammattitutkinnon näytöistä järjestettiin oppilaitoksessa ja 77 prosenttia työpaikalla. Oppilaitoksen ja työpaikan yhdistelmänäyttöjä oli kaikissa tutkintotyypeissä noin kuusi prosenttia kaikista näytöistä.

KUVIO 3. Näyttöympäristöjen jakautuminen (%) tutkintotyyppin mukaan vuosina 2018–2022 ¹²
(Lähde: Koski-rekisteri)

¹¹ N = 1 381 476

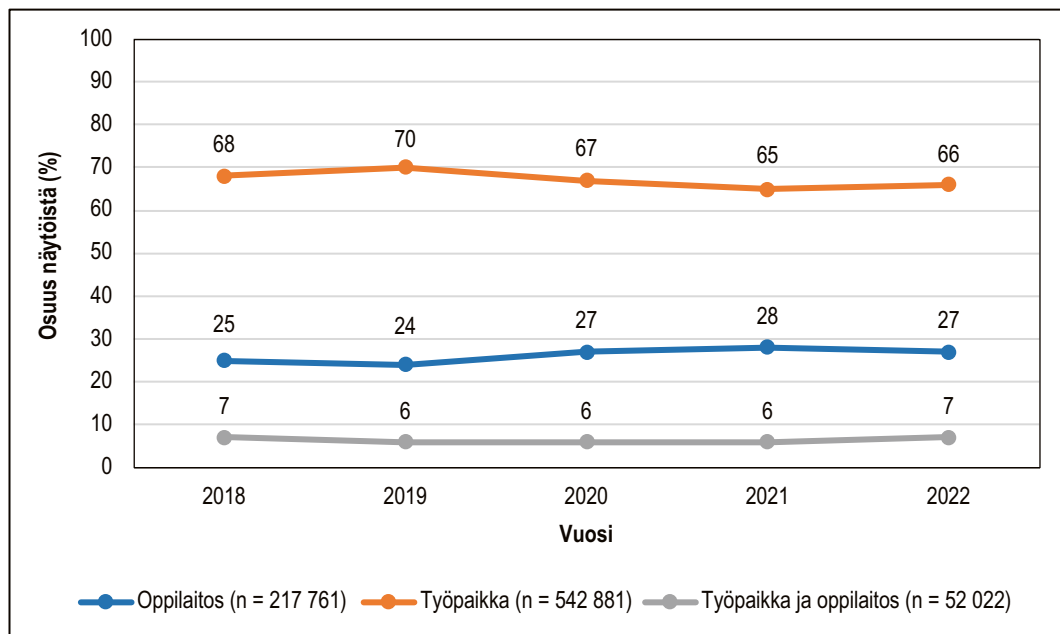
¹² Tiedot ajalta 1.1.2018–13.9.2022

Seuraavaksi tarkastellaan, missä määrin perustutkintojen, ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen näyttöympäristöissä on tapahtunut muutoksia vuosina 2018–2022.

Näyttöympäristöt perustutkinnoissa

Perustutkintojen työpaikka- ja oppilaitosnäyttöjen sekä työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuuksissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia vuosien 2018–2022 aikana (kuvio 4). Työpaikkänäyttöjen osuudet vaihtelivat 65–70 prosentin välillä vuosina 2018–2022. Vastaavana aikana oppilaitosnäyttöjen osuudet vaihtelivat 24–28 prosentin välillä. Oppilaitoksen ja työpaikan yhdistelmänäyttöjen osuus on pysynyt lähes samana vuosina 2018–2022.

Tarkasteltaessa koronapandemiaa edeltävää vuotta 2019 ja koronapandemian aikaa 2020–2021, laski työpaikkänäyttöjen osuus noin viisi prosenttiyksikköä vuodesta 2019 vuoteen 2021. Vastaavana aikana oppilaitosnäyttöjen osuus nousi noin neljä prosenttiyksikköä.

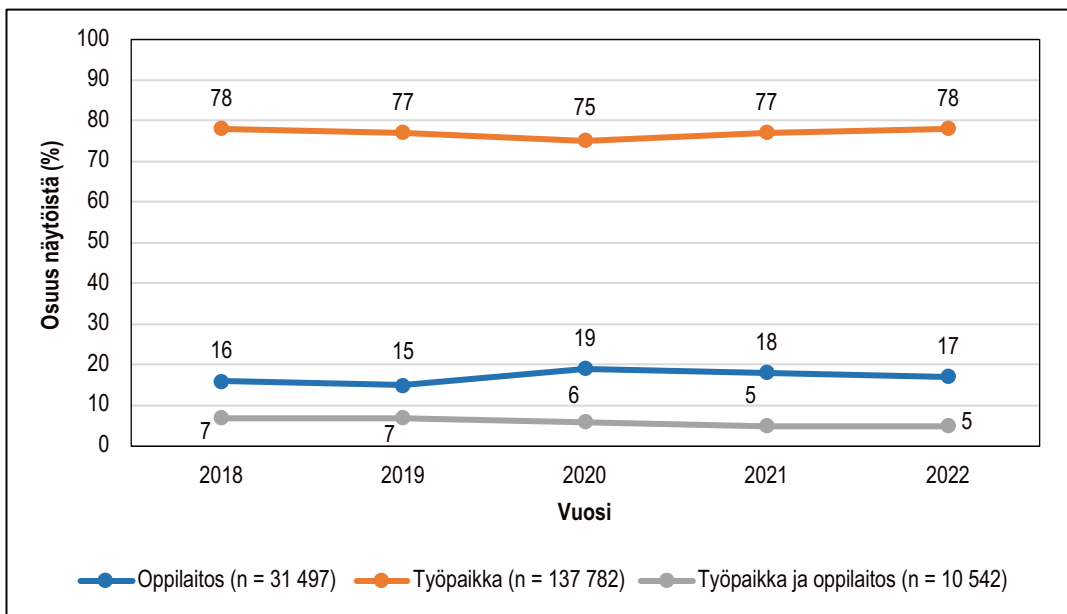

KUVIO 4. Näyttöympäristöjen jakautuminen (%) perustutkinnossa vuosina 2018–2022
(Lähde: Koski-rekisteri)

Näyttöympäristöt ammattitutkinnoissa

Kaikkien näyttöympäristöjen osuudet ammattitutkinnoissa pysyivät melko samana vuosien 2018–2022 aikana (kuvio 5). Työpaikkanäyttöjen osuudet vaihtelivat 75–78 prosentin välillä vuosina 2018–2022. Vastaavana aikana oppilaitosnäyttöjen osuudet vaihtelivat 15–19 prosentin välillä. Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuus on pysynyt lähes samana vuosina 2018–2022.

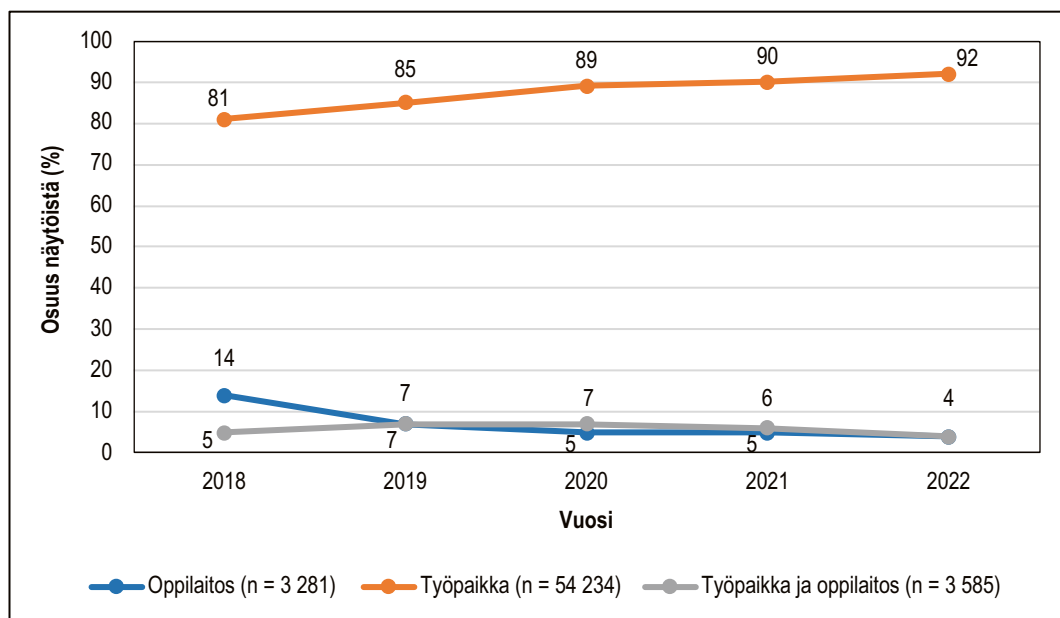
Tarkasteltaessa koronapandemian vaikutusta näyttöympäristöön, laski työpaikkanäyttöjen osuus noin kaksi prosenttiyksikköä vuonna 2020 edellisvuosiin verrattuna. Vastaavana aikana oppilaitosnäyttöjen osuus nousi noin neljä prosenttiyksikköä.

KUVIO 5. Näyttöympäristöjen jakautuminen (%) ammattitutkinnoissa vuosina 2018–2022 (Lähde: Koski-rekisteri)

Näyttöympäristöt erikoisammattitutkinnoissa

Työelämässä toteutettujen näyttöjen osuus erikoisammattitutkinnoissa on noussut vuodesta 2018 vuoteen 2022 noin kymmenen prosenttiyksikköä (kuvio 6). Lähes samassa määrin oppilaitosympäristössä toteutetut näytöt ovat vähentyneet vastaavana ajanjaksona. Suurin muutos oppilaitosnäyttöjen vähenemisessä tapahtui vuosina 2018–2019. Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuus on pysynyt lähes samana vuosina 2018–2022.

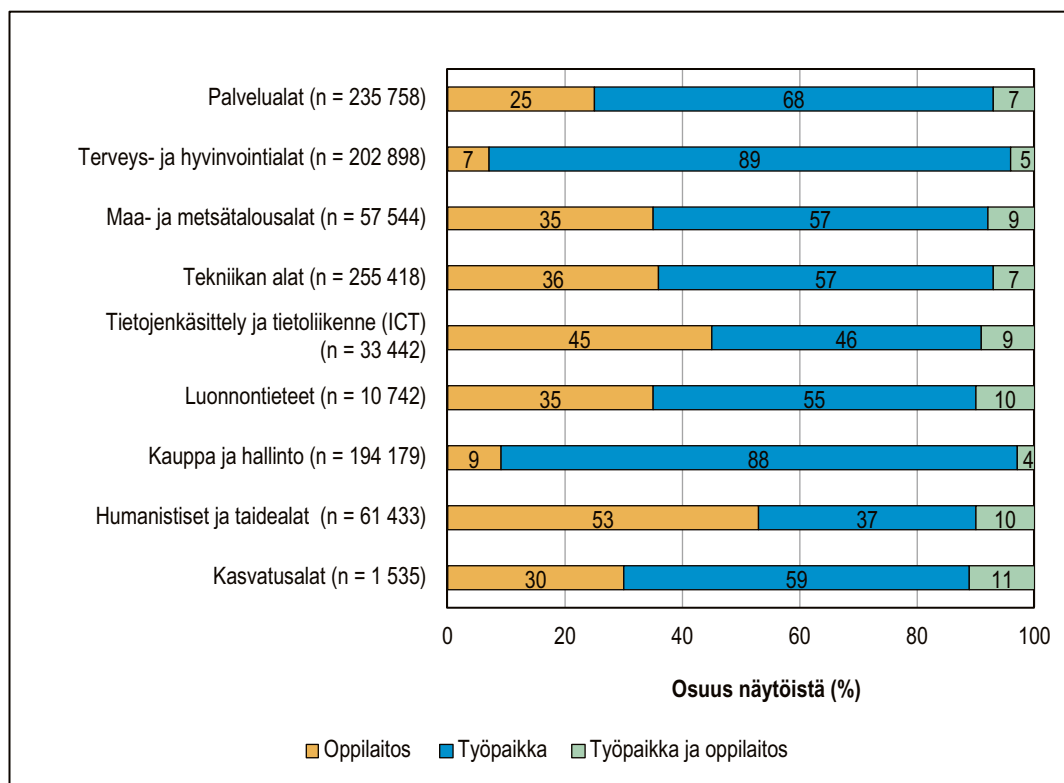

KUVIO 6. Näyttöympäristöjen jakautuminen (%) erikoisammattitutkinnossa vuosina 2018–2022 (Lähde: Koski-rekisteri)

Näyttöympäristöt koulutusaloittain vuosina 2018–2022

Näyttöympäristöissä on melko suurta vaihtelua koulutusalojen välillä (kuvio 7). Tuloksia tarkasteltaessa on huomioitava, että tutkintojen määrä vaihtelee hyvin paljon koulutusaloittain. Esimerkiksi kasvatusaloilla on ainoastaan yksi tutkinto ja luonnontieteiden alalla kolme tutkintoa.

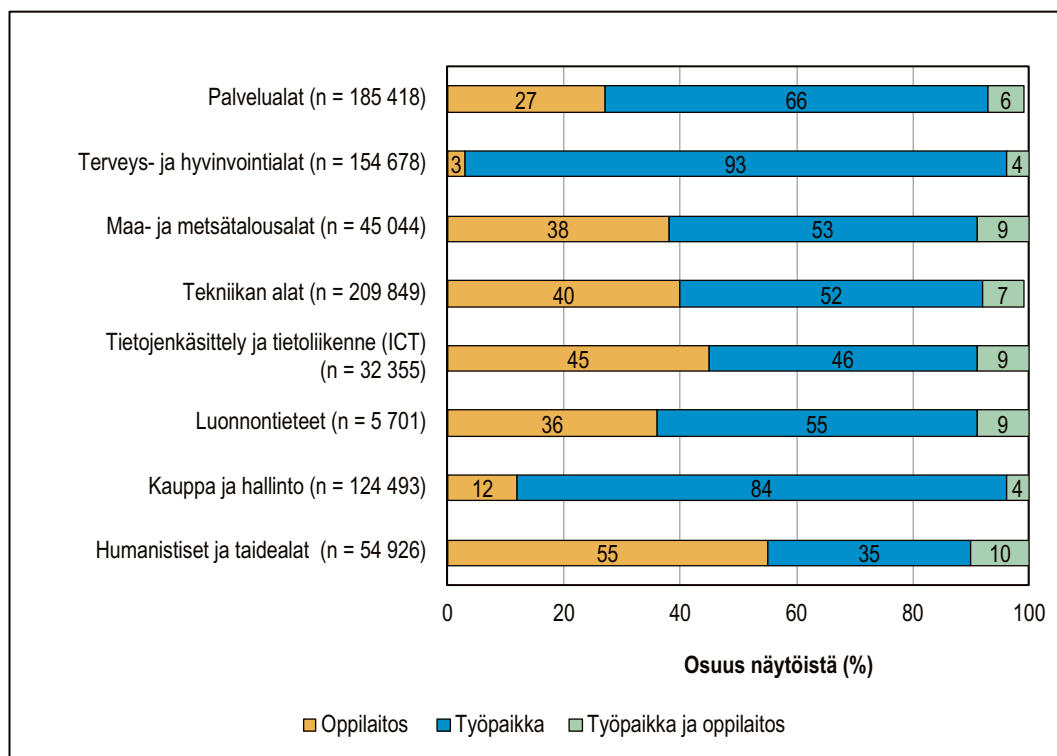
Oppilaitosnäyttöjä oli eniten humanistisilla ja taidealoilla (53 %) ja vähiten terveys- ja hyvinvointialoilla (7 %). Noin kolmannes maa- ja metsätalousalojen (35 %), tekniikan alojen (36 %), luonnontieteiden alojen (35 %) sekä kasvatusalojen (30 %) näytöistä järjestettiin oppilaitoksessa. Tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alan näytöt jakaantuivat tasaisesti oppilaitoksiin (45 %) ja työpaikoille (46 %). Suhteellisesti eniten työpaikalla toteutettuja näyttöjä oli terveys- ja hyvinvointialoilla (89 %) sekä kaupan ja hallinnon alalla (88 %). Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuudet vaihtelivat koulutusaloittain 4 ja 11 prosentin välillä ja niitä oli eniten kasvatusaloilla.

KUVIO 7. Näyttöympäristöjen jakautuminen (%) koulutusalan mukaan vuosina 2018–2022 (sisältää kaikki tutkintotyytit, pt, at, eat) (Lähde: Koski-rekisteri)

Näyttöympäristöt koulutusaloittain perustutkinnoissa vuosina 2018–2022

Työpaikalla suoritettujen näyttöjen osuudet perustutkinnoissa vaihtelivat koulutusaloittain 35–93 prosentin välillä (kuvio 8). Eniten työpaikalla toteutettuja näyttöjä oli terveys- ja hyvinvointialoilla (93 %) ja vähiten humanistisilla ja taidealoilla (35 %). Myös valtaosa (84 %) kaupan ja hallinnon alan näytöistä järjestettiin työpaikalla. Reilu puolet (52–55 %) luonnontieteen, tekniikan alan sekä maa- ja metsätalousalan perustutkintojen näytöistä järjestettiin niin ikään työpaikalla. Oppilaitosnäyttöjen osuudet vaihtelivat aloittain 3–55 prosentin välillä ja niitä oli eniten humanistisilla ja taidealoilla (55 %) sekä tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alalla (45 %). Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuudet vaihtelivat koulutusaloittain 4–10 prosentin välillä ja niitä oli eniten humanistisilla ja taidealoilla.

KUVIO 8. Näyttöympäristöjen jakautuminen (%) perustutkinnoissa koulutusalan mukaan ajalla 2018–2022 (Lähde: Koski-rekisteri)

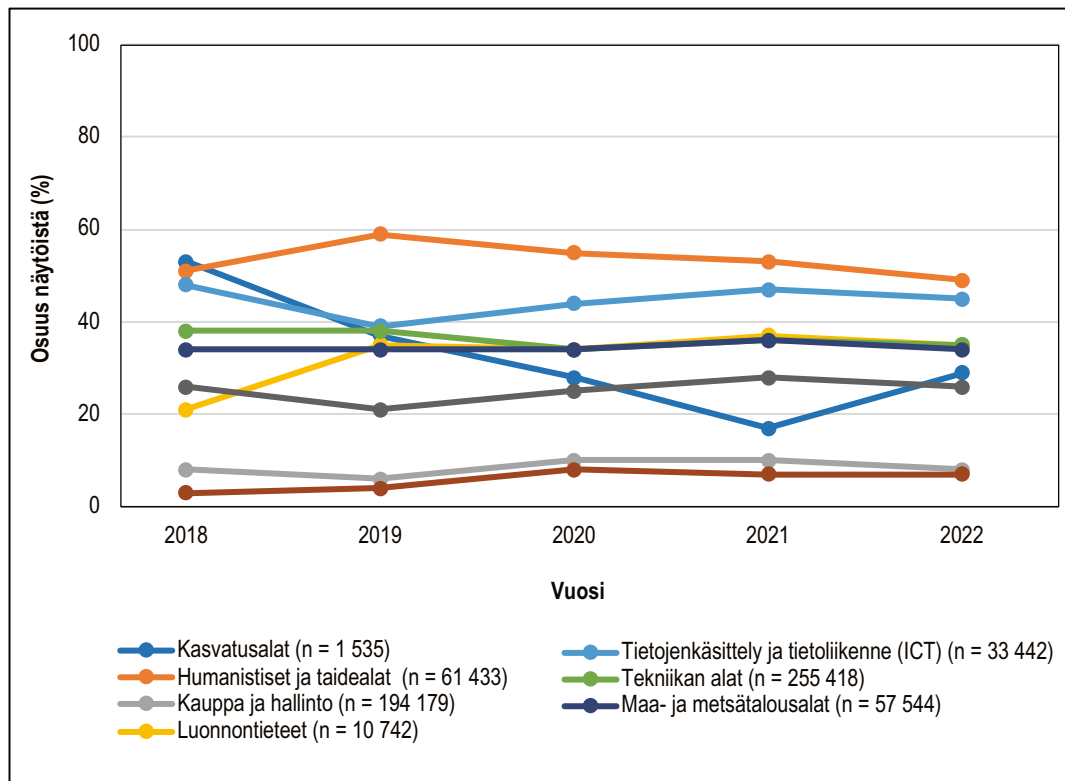
Oppilaitosympäristössä suoritettujen näyttöjen jakauma koulutusalan mukaan vuosina 2018–2022

Kuviossa 9 on kuvattu oppilaitosympäristössä suoritettujen näyttöjen jakaumaa eri koulutusaloilla erikseen vuosina 2018, 2019, 2020, 2021 ja 2022. Tässä tarkastelun ulkopuolelle on jätetty vuosi 2018, sillä Koski-rekisterissä oli paljon puuttuvia tietoja vuonna 2018 suoritettujen näyttöjen näyttöympäristöistä.

Oppilaitosnäyttöjen osuudessa tapahtui muutoksia etenkin humanistisilla ja taidealoilla, kasvatustaloilla, tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alalla sekä palvelualoilla vuosina 2019–2022. Oppilaitosnäyttöjen osuus on pysynyt melko samana maa- ja metsätaloustaloilla, tekniikan aloilla, kaupan ja hallinnon alalla sekä terveys- ja hyvinvointialoilla vuosina 2019–2022.

Humanistisilla ja taidealoilla oppilaitosnäyttöjen osuus on vähentynyt tasaisesti vuodesta 2019 ja laskua on ollut noin 10 prosenttiyksikköä verrattaessa vuoteen 2022. Kasvatustaloilla oppilaitosnäyttöjen osuus laski noin 20 prosenttiyksikköä vuosina 2019–2021, jonka jälkeen oppilaitosnäyttöjen osuus kasvoi noin 12 prosenttiyksikköä.

Tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alalla oppilaitosnäyttöjen osuus kasvoi noin kahdeksan prosenttiyksikköä vuodesta 2019 verrattaessa vuoteen 2021, jonka jälkeen niiden osuus on laske-
nut noin kaksi prosenttiyksikköä. Palvelualojen oppilaitosnäyttöjen osuus kasvoi noin seitsemän
prosenttiyksikköä vuodesta 2019 verrattaessa vuoteen 2021, jonka jälkeen niiden osuus laski noin
kaksi prosenttiyksikköä.

KUVIO 9. Oppilaitosympäristössä suoritettujen näyttöjen jakautuminen (%) koulutusalan mukaan vuosina 2018–2022 (sisältää kaikki tutkintotyypit, pt, at, eat) (Lähde: Koski-rekisteri)

Näyttöympäristöt perustutkinnoissa vuosina 2018–2022

Taulukossa 5 on esitetty näyttöympäristöt eri perustutkinnoissa¹³ koulutusalan mukaan vuosina 2018–2022. *Humanististen ja taidealojen* perustutkinnoissa työpaikkanäyttöjen osuudet vaihtelivat 15–62 prosentin välillä. Eniten työpaikalla toteutettuja näyttöjä oli tanssialan perustutkinnoissa ja vähiten sirkusalan perustutkinnoissa. Taideteollisuusalan perustutkinnon näytöt jakaantuivat

¹³ 1.1.2019 ja 1.8.2022 voimaan tulleen tutkintorakenteen mukaiset perustutkinnot

melko tasaisesti oppilaitoksiin (49 %) ja työpaikoille (43 %). Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttäjien osuudet vaihtelivat tutkinnoittain 3–30 prosentin välillä ja niitä oli selvästi eniten musiikkialan perustutkinnossa.

Kaupan ja hallinnon alalla perustutkintojen näytöistä valtaosa (84 %) järjestettiin työpaikalla. *Luonnontieteiden sekä tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alan* perustutkintojen näytöistä noin puolet toteutettiin työpaikalla.

Tekniikan aloilla perustutkintojen työpaikkanäyttäjien osuudet vaihtelivat 3–81 prosentin välillä. Eniten työpaikalla toteutettuja näyttöjä oli elintarvikealan (81 %) ja prosessiteollisuuden (80 %) perustutkinnoissa ja vähiten lentokoneasennuksen (3 %) ja veneenrakennusalan (18 %) perustutkinnoissa. Työpaikalla suoritettavat näytöt olivat enemmistönä (yli 50 %) elintarvikealan ja prosessiteollisuuden perustutkintojen lisäksi myös ajoneuvoalan (68 %), rakennusalan (63 %), maanmittausalan (61 %), laboratorioalan (59 %), talotekniikan (52 %), puuteollisuuden (51 %) ja teknisen suunnittelun (51 %) perustutkinnoissa. Oppilaitosnäytöt olivat enemmistönä (yli 50 %) lentokoneasennuksen ja veneenrakennusalan perustutkintojen lisäksi myös kone- ja tuotantotekniikan (61 %), kaivosalan (61 %), tekstiili- ja muotialan (59 %) sekä sähkö- ja automaatioalan (52 %) perustutkinnoissa. Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttäjien osuudet vaihtelivat tutkinnoittain 2–35 prosentin välillä ja niitä oli selvästi eniten veneenrakennusalan perustutkinnossa.

Maa- ja metsätalousalan perustutkinnoissa työpaikkanäyttäjien osuudet vaihtelivat 21–62 prosentin välillä. Eniten työpaikalla toteutettuja näyttöjä oli maatalousalan (62 %) ja puutarha-alan (59 %) perustutkinnoissa ja selvästi vähiten kalatalouden perustutkinnossa (21 %). Myös enemmistö hevostalouden (51 %) näytöistä järjestettiin työpaikalla. Oppilaitosnäytöt olivat kalatalouden perustutkinnon lisäksi enemmistönä myös metsäalan perustutkinnossa (57 %). Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttäjien osuudet vaihtelivat tutkinnoittain 6–11 prosentin välillä ja niitä oli eniten hevostalouden perustutkinnossa.

Lukuun ottamatta hammastekniikan perustutkintoa toteutettiin kaikissa muissa *terveys- ja hyvinvointialan* perustutkinnoissa valtaosa näytöistä työpaikalla. Yli 90 prosenttia kasvatus ja ohjausalan, sosiaali- ja terveysalan sekä välinehuoltoalan perustutkintojen näytöistä toteutettiin työpaikalla. Hammastekniikan perustutkinnon näytöistä 82 prosenttia toteutettiin oppilaitoksessa.

Palvelualojen perustutkintojen työpaikkanäyttäjien osuudet vaihtelivat 5–86 prosentin välillä. Valtaosa ravintola- ja catering-alan (86 %), matkailualan (80 %) sekä puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan (77 %) perustutkintojen näytöistä järjestettiin työpaikoilla. Työpaikalla suoritettavat näytöt olivat enemmistönä myös liikunnanohjauksen (69 %) sekä hius- ja kauneudenhoitoalan (59 %) perustutkinnoissa. Työpaikka- ja oppilaitosnäytöt jakaantuivat melko tasaisesti logistiikan ja turvallisuusalan perustutkinnoissa. Työpaikkanäyttöjä oli selvästi vähiten merenkulkualan (5 %) perustutkinnossa.

TAULUKKO 5. Ammatillisten perustutkintojen näyttöympäristöjen jakauma (%) vuosina 2018–2022¹⁴
(Lähde: Koski-rekisteri)

Tutkinto/koulutusala	Oppilaitos (%)	Työpaikka (%)	Työpaikka ja oppilaitos (%)	Näyttöjä yhteensä
Humanistiset ja taidealat				
Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto	63	31	6	29 939
Musiikkialan perustutkinto	40	31	30	6 678
Sirkusalan perustutkinto	82	15	3	208
Taideteollisuusalan perustutkinto	49	43	8	17 142
Tanssialan perustutkinto	31	62	7	641
Kauppa ja hallinto				
Liiketoiminnan perustutkinto	12	84	4	124 493
Luonnontieteet				
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	36	55	9	5 701
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)				
Tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto	40	50	9	24 822
Tekniikan alat				
Ajoneuvoalan perustutkinto	24	68	8	24 597
Elintarvikealan perustutkinto	17	81	2	14 326
Kaivosalan perustutkinto	61	21	18	700
Kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto	61	32	8	33 788
Laboratorioalan perustutkinto	38	59	3	5 319
Lentokoneasennuksen perustutkinto	95	3	2	2 016
Maanmittausalan perustutkinto	34	61	5	794
Pintakäsittelyalan perustutkinto	43	45	13	11 126
Prosessiteollisuuden perustutkinto	13	80	7	6 319
Puuteollisuuden perustutkinto	46	51	4	3 412
Rakennusalan perustutkinto	30	63	7	43 735
Sähkö- ja automaatioalan perustutkinto	52	39	9	30 616
Talotekniikan perustutkinto	40	52	9	21 135
Teknisen suunnittelun perustutkinto	43	51	6	2 458
Tekstiili- ja muotialan perustutkinto	59	35	7	8 749
Veneenrakennusalan perustutkinto	47	18	35	280

14 Tiedot ajalta 1.1.2018–13.9.2022

Tutkinto/koulutusala	Oppilaitos (%)	Työpaikka (%)	Työpaikka ja oppilaitos (%)	Näyttöjä yhteensä
Maa- ja metsätalousalat				
Hevostalouden perustutkinto	36	53	11	6 551
Kalatalouden perustutkinto	73	21	6	15 948
Maatalousalan perustutkinto	28	62	10	15 597
Metsäalan perustutkinto	57	37	6	12 273
Puutarha-alan perustutkinto	30	59	10	10 116
Terveys- ja hyvinvointialat				
Hammastekniikan perustutkinto	82	16	3	563
Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto	3	92	5	31 328
Lääkealan perustutkinto	9	84	7	1 688
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	2	94	4	118 386
Välinehuoltoalan perustutkinto	4	95	1	2 444
Palvelualat				
Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto	32	59	9	32 902
Liikunnanohjauksen perustutkinto	21	69	10	6 271
Logistiikan perustutkinto	43	50	7	48 330
Matkailualan perustutkinto	15	80	5	11 938
Merenkulkualan perustutkinto	95	5	1	1 909
Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinto	17	77	6	26 431
Ravintola- ja catering-alan perustutkinto	9	86	4	47 395
Turvallisuusalan perustutkinto	48	43	9	10 306

Työpaikalla toteutettujen näyttöjen osuudet perustutkinnoissa ennen ja jälkeen ammatillisen koulutuksen uudistuksen

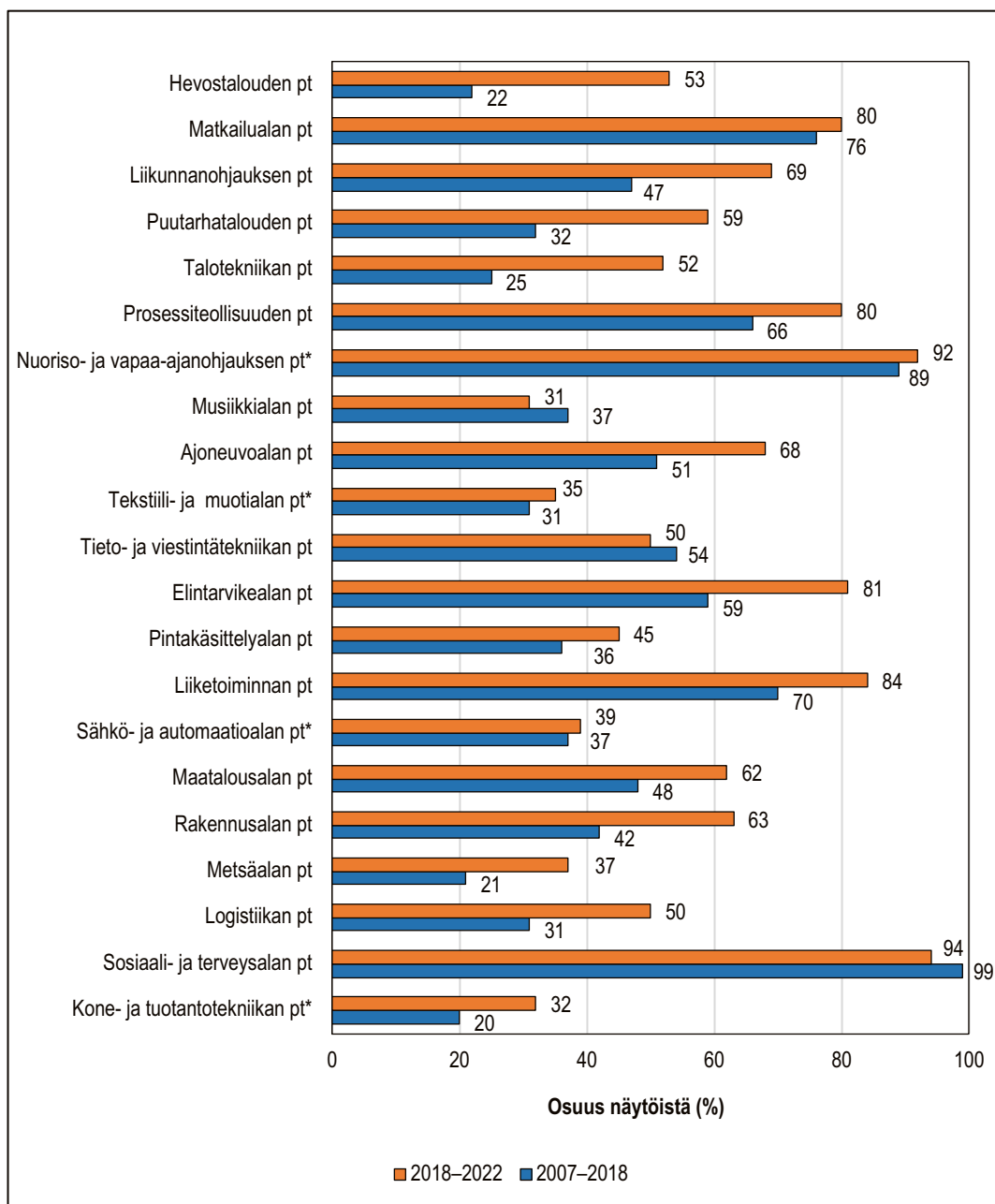
Kuviossa 10 on kuvattu vuosina 2007–2018 kansallisen oppimistulosarvioinnin kohteena olleiden perustutkintojen työpaikkanäyttöjen jakaumia ja verrattu niitä vuosien 2018–2022 vastaaviin tuloksiin. Liitteeseen 2 on koottu arviointien tarkemmat ajankohdat sekä näyttöjen määrät. Ennen 2018 koulutuksen järjestäjät ovat toimittaneet näyttöjä koskevat tiedot opintohallintojärjestelmistään erillisinä tiedostoina. Vuodesta 2018 Karvi on saanut vastaavat tiedot Koski-rekisteristä. Osalla koulutuksen järjestäjistä puuttuu näytön suoritustietoja Koski-rekisteristä, mikä tulee huomioida tulosten tarkastelussa. Myös osa tutkinnon perusteista on muuttunut (esim. tekstiili- ja vaatetusalan pt, autoalan pt), mikä tulee huomioida tutkintoja vertailtaessa.

Lähes kaikissa tutkinnoissa työpaikalla järjestettävien näyttöjen osuus on lisääntynyt viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana. Selkeintä työpaikkanäyttöjen osuuden kasvu on ollut etenkin elintarvikealan, talotekniikan, rakennusalan, puutarhatalouden, hevostalouden ja liikunnan-ohjauksen perustutkinnoissa, joissa työpaikkanäyttöjen osuudet ovat kasvaneet 21–24 prosenttiyksikköä. Myös logistiikan, metsäalan ja ajoneuvoalan¹⁵ perustutkinnoissa työpaikkanäyttöjen osuudet ovat kasvaneet melko selvästi. Maltillisinta (enintään 10 prosenttiyksikköä) työpaikkanäyttöjen osuuden kasvu on ollut sähkö- ja automaatioalan¹⁶, tekstiili- ja muotialan¹⁷, pintakäsittelyalan sekä matkailualan perustutkinnoissa. Sen sijaan lievää laskua työpaikkanäyttöjen osuudessa on havaittavissa sosiaali- ja terveystieteiden, musiikkialan ja tieto- ja viestintätekniikan perustutkinnoissa.

15 aiemmin nimellä autoalan pt

16 aiemmin nimellä sähkö- ja automaatiotekniikan pt

17 aiemmin nimellä tekstiili- ja vaatetusalan pt

KUVIO 10. Työpaikalla toteutettujen näyttöjen osuudet (%) vuosina 2007–2018 ja 2018–2022 toteutetuissa oppimistulosarvioinneissa

Näyttöympäristöt ammattitutkinnoissa vuosina 2018–2022

Taulukossa 6 on esitetty näyttöympäristöt eri ammattitutkinnoissa¹⁸ koulutusalan mukaan vuosina 2018–2022. *Humanistisilla ja taidealoilla* ammattitutkintojen työpaikkanäyttöjen osuudet vaihtelivat 31–100 prosentin välillä. Kaikki tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkinnon näytöt järjestettiin työpaikalla. Vähiten työpaikalla järjestettyjä näyttöjä oli musiikkituotannon ammattitutkinnoissa. Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuudet vaihtelivat tutkinnoittain 9–39 prosentin välillä ja niitä oli selvästi eniten esitys- ja teatteritekniiikan sekä musiikkituotannon ammattitutkinnoissa.

Kaupan ja hallinnon alalla lähes kaikki (97 %) liiketoiminnan ja lähiesimiestyön ammattitutkintojen näytöt järjestettiin työpaikalla. Myös suurin osa (70 %) yrittäjyyden ammattitutkinnon näytöistä toteutettiin työpaikalla. Myös enemmistö *luonnontieteiden* (56 %) sekä *tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alan* (70 %) ammattitutkintojen näytöistä toteutettiin työpaikalla.

Tekniikan alalla ammattitutkintojen työpaikkanäyttöjen osuudet vaihtelivat 1–100 prosentin välillä. Kaikki elintarviketeollisuuden, laboratorio- ja mittausalan sekä lentokonetekniikan ammattitutkintojen näytöt järjestettiin työpaikalla. Myös valtaosa (90–99 %) ajoneuvoalan, energia-alan, maanmittausalan, maarakennusalan, prosessiteollisuuden, puuteollisuuden, rakennustuotealan sekä ympäristöalan ammattitutkintojen näytöistä toteutettiin työpaikalla. Sen sijaan lähes kaikki (99 %) sukellusalan ammattitutkinnon näytöt järjestettiin oppilaitoksessa. Oppilaitosnäytöt olivat enemmistönä (55 %) myös elintarviketaloustuksen ammattitutkinnoissa. Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuudet vaihtelivat tutkinnoittain 0–60 prosentin välillä ja niitä oli selvästi eniten veneenrakennusalan ammattitutkinnoissa.

Maa- ja metsätalouden ammattitutkinnoissa työpaikkanäyttöjen osuudet vaihtelivat 11–83 prosentin välillä. Eniten työpaikalla toteutettuja näyttöjä oli eläinten hoidon ammattitutkinnoissa. Myös enemmistö maatalouden (74 %), metsäalan (74 %) ja hevostalouden (57 %) ammattitutkintojen näytöistä järjestettiin työpaikalla. Oppilaitosnäytöt olivat enemmistönä kalatalouden ammattitutkinnon (73 %) ja porotalouden ammattitutkinnoissa (60 %). Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuudet vaihtelivat tutkinnoittain 0–16 prosentin välillä ja niitä oli eniten kalatalouden ammattitutkinnoissa.

Terveys- ja hyvinvointialan ammattitutkinnoissa työpaikkanäyttöjen osuudet vaihtelivat 15–93 prosentin välillä. Valtaosa (85–93 %) vammaisalan, kasvatusta- ja ohjausalan sekä mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkintojen näytöistä toteutettiin työpaikalla. Oppilaitosnäytöt olivat enemmistönä hieronnan (77 %) ja terveysalan (65 %) ammattitutkinnoissa. Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuudet vaihtelivat tutkinnoittain 2–10 prosentin välillä ja niitä oli eniten mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkinnoissa.

Palvelualojen ammattitutkinnoissa työpaikkanäyttöjen osuudet vaihtelivat 7–100 prosentin välillä. Kaikki tullialan ammattitutkinnon näytöt järjestettiin työpaikalla. Myös valtaosa isännöinnin (99 %), palvelulogistiikan (97 %), puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan (93 %), matkailupalvelujen (90 %), lastenkäsittelyn (89 %), ravintolan asiakaspalvelun (86 %) sekä ruokapalvelujen

¹⁸ 1.1.2019 ja 1.8.2022 voimaan tulleen tutkintorakenteen mukaiset ammattitutkinnot

ammattitutkintojen (83 %) näytöistä järjestettiin työpaikoilla. Työpaikalla suoritettavat näytöt olivat enemmistönä myös seurakunta- ja hautauspalvelualan (73 %), lentoasemapalvelujen (67 %) sekä kuljetusalan (65 %) ammattitutkinnoissa. Sen sijaan kaikki merenkulkualan näytöt järjestettiin oppilaitoksessa. Oppilaitosnäytöt olivat enemmistönä myös liikuntapaikka-alan (81 %) ja turvallisuusalan (66 %) ammattitutkinnoissa. Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuudet vaihtelivat tutkinnoittain 0–51 prosentin välillä ja niitä oli eniten asioimistulkkauksen ammattitutkinnoissa.

TAULUKKO 6. Ammattitutkintojen näyttöympäristöjen jakauma (%) vuosina 2018–2022
(Lähde: Koski-rekisteri)

Tutkinto/koulutusala	Oppilaitos (%)	Työpaikka (%)	Työpaikka ja oppilaitos (%)	Näyttöjä yhteensä
Humanistiset ja taidealat				
Esitys- ja teatteritekniikan ammattitutkinto	9	52	39	615
Media-alan ammattitutkinto	36	55	9	2025
Musiikki tuotannon ammattitutkinto	33	31	36	639
Tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkinto		100		498
Taideteollisuusalan ammattitutkinto	49	42	9	1586
Kauppa ja hallinto				
Liiketoiminnan ammattitutkinto	1	97	2	14872
Lähiesimiestyön ammattitutkinto	0	97	3	18154
Yrittäjyyden ammattitutkinto	29	70	1	287
Luonnontieteet				
Luontoalan ammattitutkinto	34	56	10	4825
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)				
Tieto- ja viestintätekniikan ammattitutkinto	22	70	7	578
Tekniikan alat				
Ajoneuvoalan ammattitutkinto	3	92	5	3072
Elintarvikejalostuksen ammattitutkinto	55	41	3	526
Elintarviketeollisuuden ammattitutkinto	0	100	0	418
Energia-alan ammattitutkinto	2	91	7	957
Kaivosalan ammattitutkinto		53	47	108
Kivialan ammattitutkinto	1	87	11	71
Koneasennuksen ja kunnossapidon ammattitutkinto	5	81	14	452
Laboratorio- ja mittausalan ammattitutkinto	0	100	0	2

Tutkinto/koulutusala	Oppilaitos (%)	Työpaikka (%)	Työpaikka ja oppilaitos (%)	Näyttöjä yhteensä
Leipomoalan ammattitutkinto	21	75	4	1155
Lentokonetekniikan ammattitutkinto	0	100	0	52
Maanmittausalan ammattitutkinto	0	96	4	77
Maarakennusalan ammattitutkinto	4	92	4	2672
Pintakäsittelyalan ammattitutkinto	12	79	9	392
Prosessiteollisuuden ammattitutkinto	0	96	4	2468
Puuteollisuuden ammattitutkinto	3	97	0	1576
Rakennustuotealan ammattitutkinto	0	99	1	279
Sukellusalan ammattitutkinto	99	1	0	259
Sähkö- ja automaatioalan ammattitutkinto	45	38	18	863
Talotekniikan ammattitutkinto	50	37	13	1940
Talonrakennusalan ammattitutkinto	41	50	9	4590
Tekstiili- ja muotialan ammattitutkinto	19	77	4	908
Tuotantotekniikan ammattitutkinto	44	51	5	755
Veneenrakennusalan ammattitutkinto	28	13	60	79
Ympäristöalan ammattitutkinto	4	95	2	536
Maa- ja metsätalousalat				
Eläintenhoidon ammattitutkinto	12	83	5	3128
Hevostalouden ammattitutkinto	30	57	14	1421
Kalatalouden ammattitutkinto	73	11	16	385
Maatalousalan ammattitutkinto	23	74	4	1552
Metsäalan ammattitutkinto	23	74	4	2405
Porotalouden ammattitutkinto	60	40	0	15
Terveys- ja hyvinvointialat				
Hieronnalan ammattitutkinto	77	15	8	9645
Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinto	3	93	4	15948
Vammaisalan ammattitutkinto	2	95	2	123
Mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkinto	1	89	10	2519
Terveysalan ammattitutkinto	65	28	7	1302

Tutkinto/koulutusala	Oppilaitos (%)	Työpaikka (%)	Työpaikka ja oppilaitos (%)	Näyttöjä yhteensä
Palvelualat				
Asioimistulkauksen ammattitutkinto	42	7	51	326
Isännöinnin ammattitutkinto	1	99	1	3491
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	11	89	0	405
Lentoasemapalvelujen ammattitutkinto	33	67	0	3
Liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinto	42	50	8	3402
Liikuntapaikka-alan ammattitutkinto	81	18	1	873
Kuljetusalan ammattitutkinto	27	65	8	4592
Matkailupalvelujen ammattitutkinto	5	90	5	876
Merenkulkualan ammattitutkinto	100	0	0	123
Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinto	2	93	5	22100
Opastuspalvelujen ammattitutkinto	46	33	21	740
Palvelulogistiikan ammattitutkinto	1	97	2	974
Ravintolan asiakaspalvelun ammattitutkinto	1	83	17	939
Ruokapalvelujen ammattitutkinto	1	86	13	909
Seurakunta- ja hautauspalvelualan ammattitutkinto	0	73	27	1477
Tullialan ammattitutkinto	0	100	0	763
Turvallisuusalan ammattitutkinto	66	29	5	5005

Näyttöympäristöt erikoisammattitutkinnoissa vuosina 2018–2022

Taulukossa 7 on esitetty näyttöympäristöt erikoisammattitutkinnoissa¹⁹ koulutusalan mukaan vuosina 2018–2022. *Kasvatusalaan* kuuluvassa liikenneopettajan erikoisammattitutkinnoissa enemmistö näytöistä (59 %) suoritettiin työpaikalla. *Humanistisilla ja taidealoilla* erikoisammattitutkintojen työpaikkänäyttöjen osuudet vaihtelivat 0–72 prosentin välillä. Työpaikkänäytöt olivat enemmistönä ainoastaan taideteollisuusalan (72 %) erikoisammattitutkinnoissa. Muissa tutkinnoissa suurin osa tai kaikki näytöistä järjestettiin oppilaitoksessa.

¹⁹ 1.1.2019 ja 1.8.2022 voimaan tulleen tutkintorakenteen mukaiset erikoisammattitutkinnot

Kaupan ja hallinnon alalla kaikki liiketoiminnan (100 %) sekä lähes kaikki (95 %) johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkintojen näytöt järjestettiin työpaikalla. *Luonnontieteiden alaan* kuuluvassa luontoalan erikoisammattitutkinnoissa noin viidennes näytöistä järjestettiin työpaikalla (20 %) ja oppilaitoksessa (21 %). Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuus oli noin 60 prosenttia näytöistä. Tieto- ja viestintätekniikan erikoisammattitutkinnoissa valtaosa näytöistä (83 %) suoritettiin työpaikalla.

Tekniikan alalla erikoisammattitutkintojen työpaikkanäyttöjen osuudet vaihtelivat 0–100 prosentin välillä. Kaikki elintarvikealan, prosessiteollisuuden sekä tuotannon esimiestyön erikoisammattitutkintojen näytöt järjestettiin työpaikalla. Myös valtaosa (89–99 %) ajoneuvoalan, energia-alan, koneasennuksen ja kunnossapidon, maarakennusalan, pintakäsittelyalan, tuotekehitystyön sekä ympäristöalan erikoisammattitutkintojen näytöistä toteutettiin työpaikalla. Kaikki laivasähkömestarin näytöt järjestettiin oppilaitoksessa. Oppilaitosnäytöt olivat enemmistönä myös tuotantotekniikan (54 %) erikoisammattitutkinnoissa. Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuudet vaihtelivat tutkinnoittain 0–61 prosentin välillä ja niitä oli selvästi eniten veneenrakennusalan erikoisammattitutkinnoissa.

Maa- ja metsätalousalan erikoisammattitutkinnoissa työpaikkanäyttöjen osuudet vaihtelivat 11–98 prosentin välillä. Eniten työpaikalla toteutettuja näytöjä oli maaseudun kehittämisen (98 %) ja puutarha-alan (96 %) erikoisammattitutkinnoissa. Myös enemmistö eläinhoidon (76 %), maatalousalan (62 %) ja hevostalouden (63 %) erikoisammattitutkintojen näytöistä järjestettiin työpaikalla. Oppilaitosnäytöt olivat enemmistönä kalatalouden (89 %) ja metsäalan (51 %) erikoisammattitutkinnoissa. Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuudet vaihtelivat 0–30 prosentin välillä ja niitä oli eniten maatalousalan erikoisammattitutkinnoissa.

Terveys- ja hyvinvointialan erikoisammattitutkinnoissa työpaikkanäyttöjen osuudet vaihtelivat 35–100 prosentin välillä. Kaikki immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinnon näytöt järjestettiin työpaikalla. Myös lähes kaikki (93–95 %) puhevammaisten tulkkauksen, kasvatusta- ja ohjausalan, kuntoutusta-, tuki- ja ohjauspalvelujen sekä mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkintojen näytöt toteutettiin työpaikalla. Hieronnan erikoisammattitutkinnoissa reilu kolmannes (35 %) näytöistä toteutettiin työpaikalla, 45 prosenttia oppilaitoksessa ja viidennes (20 %) työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttönä.

Palvelualojen erikoisammattitutkinnoissa työpaikkanäyttöjen osuudet vaihtelivat 0 ja 99 prosentin välillä. Lähes Kaikki (94–99 %) erityisruokavaliopalvelujen, isännöinnin, puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan sekä palvelulogistiikan erikoisammattitutkintojen näytöt järjestettiin työpaikalla. Myös suurin osa (76–84 %) hius- ja kauneudenhoitoalan, majoitus- ja ravitsemisalan sekä valmennuksen erikoisammattitutkintojen näytöistä järjestettiin työpaikalla. Sen sijaan kaikki oikeustulkkauksen erikoisammattitutkinnon näytöt järjestettiin oppilaitoksessa. Myös enemmistö liikuntapaikkalan (58 %) erikoisammattitutkinnon näytöistä oli oppilaitosnäyttöjä. Myös lähes puolet (48 %) turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinnon näytöistä järjestettiin oppilaitoksessa. Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuudet vaihtelivat 0–18 prosentin välillä ja niitä oli eniten majoitus- ja ravitsemisalan esimiestyön erikoisammattitutkinnoissa.

TAULUKKO 7. Erikoisammattitutkintojen näyttöympäristöjen jakauma (%) vuosina 2018–2022
(Lähde: Koski-rekisteri)

Tutkinto/koulutusala	Oppilaitos (%)	Työpaikka (%)	Työpaikka ja oppilaitos (%)	Näyttöjä yhteensä
Kasvatusalat				
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	30	59	11	1535
Humanistiset ja taidealat				
Esitys- ja teatteriteknikan erikoisammattitutkinto	63	33	4	27
Media-alan erikoisammattitutkinto	68	27	5	175
Taideteollisuusalan erikoisammattitutkinto	25	72	3	293
Saamenkäsityöalan erikoisammattitutkinto	100	0	0	6
Kauppa ja hallinto				
Liiketoiminnan erikoisammattitutkinto	0	100	0	2693
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto	0	95	5	11337
Luonnontieteet				
Luontoalan erikoisammattitutkinto	21	20	60	102
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)				
Tieto- ja viestintäteknikan erikoisammattitutkinto	0	83	17	12
Tekniikan alat				
Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto	5	93	2	431
Elintarvikealan erikoisammattitutkinto	0	100	0	67
Energia-alan erikoisammattitutkinto	1	96	3	517
Koneasennuksen ja kunnossapidon erikoisammattitutkinto	2	98	0	97
Laivasähkömestarin erikoisammattitutkinto	100	0	0	22
Leipomoalan erikoisammattitutkinto	7	86	7	148
Maarakennusalan erikoisammattitutkinto	0	99	1	328
Pintakäsittelyalan erikoisammattitutkinto	3	89	8	359
Prosessiteollisuuden erikoisammattitutkinto	0	100	0	107

Tutkinto/koulutusala	Oppilaitos (%)	Työpaikka (%)	Työpaikka ja oppilaitos (%)	Näyttöjä yhteensä
Puuteollisuuden erikoisammattitutkinto	12	87	1	115
Rakennusalan työmaajohdon erikoisammattitutkinto	7	75	18	1064
Sähkö- ja automaatioalan erikoisammattitutkinto	13	67	20	167
Talotekniikan erikoisammattitutkinto	2	75	24	413
Talonrakennusalan erikoisammattitutkinto	12	81	7	416
Tekstiili- ja muotialan erikoisammattitutkinto	28	56	17	131
Tuotannon esimiestyön erikoisammattitutkinto	0	100	0	1150
Tuotantotekniikan erikoisammattitutkinto	54	45	1	76
Tuotekehitystyön erikoisammattitutkinto	1	95	4	8142
Veneenrakennusalan erikoisammattitutkinto	0	39	61	36
Ympäristöalan erikoisammattitutkinto	1	97	1	2649
Maa- ja metsätalousalat				
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto	0	76	24	117
Hevostalouden erikoisammattitutkinto	22	63	15	220
Kalatalouden erikoisammattitutkinto	89	11	0	27
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	0	98	2	43
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	8	62	30	61
Metsäalan erikoisammattitutkinto	51	49	0	59
Puutarha-alan erikoisammattitutkinto	4	96	1	222
Terveys- ja hyvinvointialat				
Hieronnan erikoisammattitutkinto	45	35	20	930
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	0	100	0	156
Kasvatus- ja ohjausalan erikoisammattitutkinto	4	95	1	223
Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen erikoisammattitutkinto	1	95	4	4288
Mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto	0	95	5	4035
Puhevammaisten tulkkauksen erikoisammattitutkinto	2	93	6	173

Tutkinto/koulutusala	Oppilaitos (%)	Työpaikka (%)	Työpaikka ja oppilaitos (%)	Näyttöjä yhteensä
Palvelualat				
Isännöinnin erikoisammattitutkinto	4	96	0	294
Oikeustulkkauden erikoisammattitutkinto	100	0	0	32
Eriyisruokavaliopalvelujen erikoisammattitutkinto	1	99	0	652
Hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkinto	12	84	5	823
Valmennuksen erikoisammattitutkinto	11	76	13	291
Liikuntapaikka-alan erikoisammattitutkinto	58	24	17	225
Majoitus- ja ravitsemisalan esimiestyön erikoisammattitutkinto	0	81	18	1358
Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan erikoisammattitutkinto	3	94	3	819
Palvelulogiikan erikoisammattitutkinto	2	98	0	87
Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto	48	38	14	1744

4.3 Näyttöympäristöjen vertailua koulutuksen järjestäjien välillä

Oppilaitoksissa toteutettujen näyttöjen osuus vaihteli koulutuksen järjestäjien välillä (taulukko 8). Viidellätoista koulutuksen järjestäjällä tieto näyttöympäristöstä puuttui yli 75 prosentista näyttöjä. Nämä koulutuksen järjestäjät on jätetty taulukon ulkopuolelle. Oppilaitoksessa toteutettujen näyttöjen osuus oli alle neljänneksen 61 prosentilla järjestäjistä. Hieman yli kymmenesosalla (13 %) järjestäjistä oppilaitoksessa toteutettujen näyttöjen osuus oli yli puolet kaikista näytöistä.

Niillä koulutuksen järjestäjillä, joilla oppilaitosnäyttöjen osuus kaikista näytöistä oli 51–75 prosenttia, oppilaitosnäyttöjen osuus vaihteli koulutusaloittain 21–72 prosentin välillä. Lisäksi niillä järjestäjillä, joilla yli 75 % näytöistä oli toteutettu oppilaitoksessa, olivat oppilaitosnäytöt enemmistönä kaikilla koulutusaloilla (55–94 %).

TAULUKKO 8. Oppilaitoksissa toteutettujen näyttöjen osuus (%) koulutuksen järjestäjittäin (Lähde: Koski-rekisteri)

Oppilaitoksissa toteutettujen näyttöjen osuus koulutuksen järjestäjillä (n = 122)	n	%
Alle 10 % näytöistä oppilaitoksessa	46	38
10–25 % näytöistä oppilaitoksessa	28	23
26–50 % näytöistä oppilaitoksessa	33	27
51–75 % näytöistä oppilaitoksessa	8	7
Yli 75 % näytöistä oppilaitoksessa	7	6

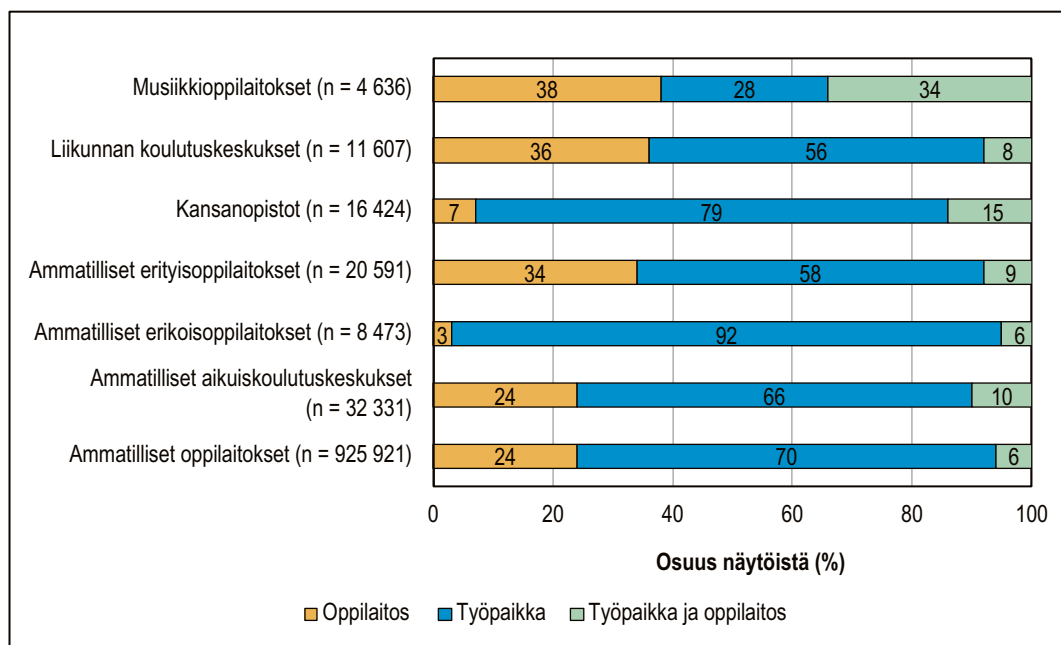
Taulukossa 9 on esitetty oppilaitoksissa toteutettujen perustutkintojen näyttöjen osuudet koulutuksen järjestäjittäin. Noin puolella (52 %) koulutuksen järjestäjästä oppilaitoksissa toteutettujen näyttöjen osuus oli alle neljänneksen. Yli kolmasosalla (37 %) järjestäjästä oppilaitosnäyttöjen osuus oli 26–50 prosenttia. Joka kolmannella (33 %) järjestäjällä oppilaitosnäyttöjen osuus oli alle kymmenen prosenttia. Noin kymmenesosalla (11 %) järjestäjästä oppilaitoksessa toteutettujen näyttöjen osuus oli yli puolet.

TAULUKKO 9. Oppilaitoksissa toteutettujen perustutkintojen näyttöjen osuus koulutuksen järjestäjittäin (Lähde: Koski-rekisteri)

Oppilaitoksissa toteutettujen perustutkintojen näyttöjen osuus koulutuksen järjestäjillä (n = 102)	n	%
Alle 10 % näytöistä oppilaitoksessa	34	33
10–25 % näytöistä oppilaitoksessa	19	19
26–50 % näytöistä oppilaitoksessa	38	37
51–75 % näytöistä oppilaitoksessa	6	6
Yli 75 % näytöistä oppilaitoksessa	5	5

Näyttöympäristöt oppilaitostyypeittäin vuosina 2018–2022

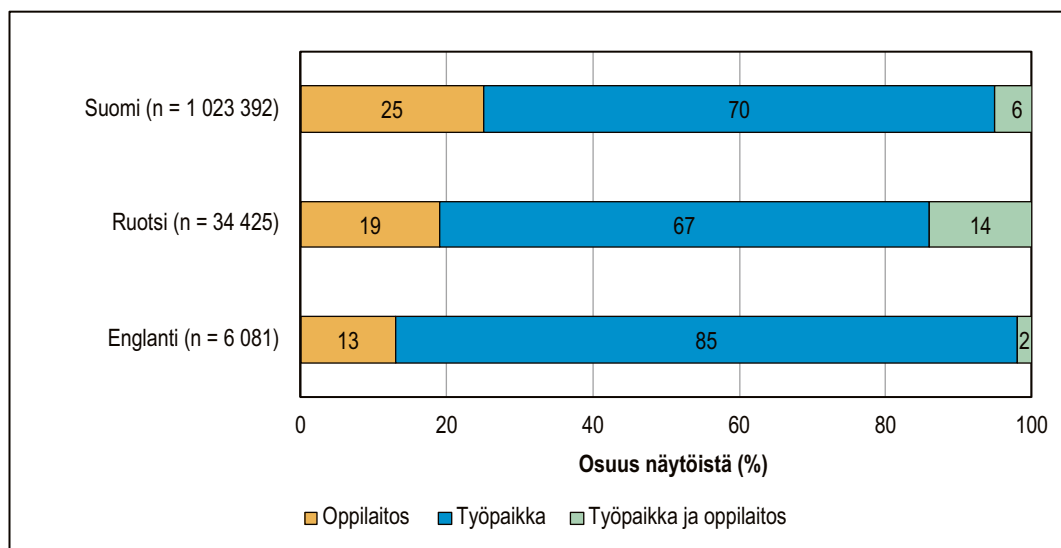
Näyttöympäristöissä on jonkin verran vaihtelua oppilaitostyyppin mukaan tarkasteltuna (kuvio 11). Lukuun ottamatta musiikkioppilaitoksia, kaikissa muissa oppilaitostyypeissä työpaikkanäytöt olivat enemmistönä. Ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa lähes kaikki (92 %) näytöt järjestettiin työpaikalla. Myös kansanopistoissa valtaosa (79 %) näytöistä suoritettiin työpaikalla. Reilu kolmannes musiikkioppilaitosten (38 %), liikunnan koulutuskeskusten (36 %) sekä ammatillisten erityisoppilaitosten (34 %) näytöistä suoritettiin oppilaitoksessa. Ammatillisilla aikuiskoulutuskeskuksilla ja ammatillisilla oppilaitoksilla oppilaitosnäyttöjen osuus oli noin neljännes. Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuudet vaihtelivat oppilaitostyypeittäin 6 ja 34 prosentin välillä ja niitä oli selvästi eniten musiikkioppilaitoksilla (34 %).

KUVIO 11. Näyttöympäristöjen jakautuminen (%) oppilaitostyypeittäin vuosina 2018–2022 (Lähde: Koski-rekisteri)

Näyttöympäristöt opintojen suorituskielen mukaan 2018–2022

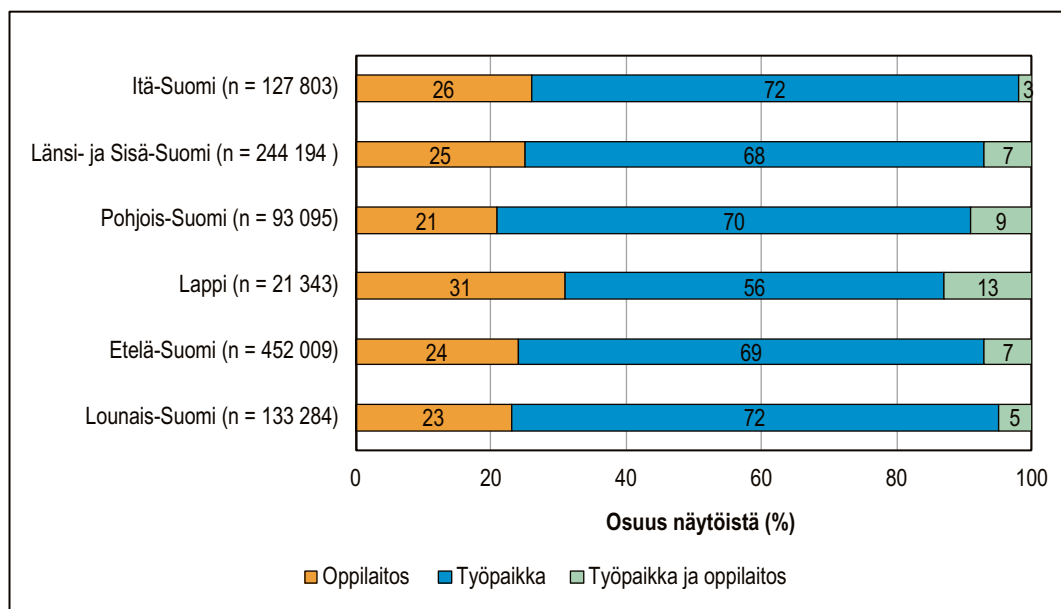
Näyttöympäristöissä on jonkin verran vaihtelua myös opintojen suorituskielen mukaan tarkasteltuna (kuviot 12). Valtaosa (85 %) englannin kielellä suoritettujen opintojen näytöistä toteutettiin työpaikalla. Myös suurin osa suomen (70 %) ja ruotsin kielellä (67 %) suoritettujen opintojen näytöistä oli toteutettu työpaikoilla. Oppilaitosnäyttöjen osuudet vaihtelivat suorituskielen mukaan 13–25 prosentin välillä ja niitä oli eniten suomen kielellä suoritetuissa näytöissä. Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäyttöjen osuus oli suurin (14 %) ruotsinkielisissä opinnoissa.

KUVIO 12. Näyttöympäristöjen jakautuminen (%) näyttöjen suorituskielessä vuosina 2018–2022 (Lähde: Koski-rekisteri)

Näyttöympäristöt koulutuksen järjestäjän sijainnin mukaan

Lukuun ottamatta Lapin aluetta, on näyttöympäristöissä vain jonkin verran eroja järjestäjän AVI-alueen mukaan (kuva 13). Työpaikkänäytöt olivat enemmistönä kaikilla alueilla ja vähiten niitä oli Lapin alueella toimivilla koulutuksen järjestäjillä (56 %). Muilla alueilla työpaikkänäyttöjen osuudet vaihtelivat 68–72 prosentin välillä. Oppilaitosnäyttöjen osuudet vaihtelivat alueittain 21–31 prosentin välillä ja eniten niitä oli Lapin alueella. Vähiten oppilaitosnäyttöjä oli Pohjois-Suomen alueella toimivilla koulutuksen järjestäjillä.

KUVIO 13. Näyttöympäristöjen jakautuminen (%) koulutuksen järjestäjän AVI-alueen mukaan (Lähde: Koski-rekisteri)

4.4 Ulkomailla suoritettut näytöt vuosina 2018–2022

Tässä luvussa tarkastellaan ulkomailla suoritettuja näyttöjä vuosina 2018–2022. Tiedot on poimittu eHOKS-rekisteristä ja ulkomailla suoritettun näytön indikaattorina on käytetty nollasarjan y-tunnusta, eli aineistoon on poimittu suoritukset, joissa y-tunnus puuttuu. Tuloksia tarkasteltaessa on huomioitava, että nollasarjan y-tunnustietojen kattavuus eHOKS-rekisterissä saattaa olla puutteellinen, sillä järjestelmä ei pakota täyttämään y-tunnusta. On siis mahdollista, että koulutuksen järjestäjät ovat jättäneet tietokentän tyhjäksi, jos y-tunnusta ei ole ollut käytettävissä. Lisäksi on mahdollista, että koulutuksen järjestäjät ovat käyttäneet nollasarjan y-tunnusta muuallakin kuin ulkomailla suoritetuissa näytöissä.

Yhteensä noin 6 886 näyttöä suoritettiin ulkomailla vuosina 2018–2022 (taulukko 10), mikä on noin 0,5 prosenttia kaikista suoritetuista näytöistä²⁰. Ammatillisen perustutkinnon näyttöjä suoritettiin ulkomailla yhteensä 6 417, ammattitutkinnon näyttöjä 421 ja erikoisammattitutkinnon näyttöjä 23 vuosina 2018–2022. Noin 45 prosentilla koulutuksen järjestäjistä²¹ oli ulkomailla suoritettuja näyttöjä ja niiden määrät vaihtelivat koulutuksen järjestäjittäin 3–821 välillä.

²⁰ N = 1 381 476

²¹ N = 137

TAULUKKO 10. Ulkomailla suoritettujen näyttöjen määrä tutkintotyypeittäin vuosina 2018–2022
(Lähde: eHOKS-rekisteri)

Tutkintotyyppi	Ulkomailla suoritettujen näyttöjen määrä (n)	% (kaikista ulkomailla suoritetuista näytöistä)
Perustutkinto	6 417	93
Ammattitutkinto	421	7
Erikoisammattitutkinto	23	0
Tutkintotyyppi ei tiedossa	25	0
Yhteensä	6 886	100

Suhteutettuna näyttöjen kokonaismäärään ulkomailla suoritettuja näyttöjä oli eniten tanssialan (4,4 %), matkailualan (3,7 %) ja lentokoneasennuksen (3,4 %) perustutkinnoissa. Koronapandemialla ei havaittu olevan vaikutusta ulkomailla suoritettujen näyttöjen määrään. Liitteessä 3 on esitetty ulkomailla suoritettujen näyttöjen määrät tutkinnoittain vuosina 2018–2022.

4.5 Näyttöjen suorittaminen laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän nojalla vuosina 2018–2022

Tässä luvussa tarkastellaan näyttöjen suorittamista laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän nojalla vuosina 2018–2022. Tiedot on poimittu Koski-rekisteristä.

Noin 4 prosenttia kaikista näytöistä²² oli suoritettu laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän nojalla vuosina 2018–2022. Laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän kautta suoritetuista näytöistä reilu kolmannes toteutettiin ammattitutkintoihin (37 %) ja erikoisammattitutkintoihin (35 %) ja noin neljännes (26 %) perustutkintoihin (taulukko 11).

Suhteutettuna näyttöjen kokonaismäärään, toteutettiin laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän nojalla eniten näyttöjä elintarvikealan erikoisammattitutkinnoissa (91 %), elintarviketeollisuuden ammattitutkinnoissa (51 %), media-alan erikoisammattitutkinnoissa (48 %) sekä liikuntapaikka-alan ammattitutkinnoissa (28 %). Perustutkinnoittain tarkasteltuna suhteellisesti eniten näyttöjä järjestettiin laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän nojalla hammastekniikan (20 %) ja maanmittausalan (8 %) perustutkinnoissa. Liitteessä 4 on esitetty laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän nojalla suoritettujen näyttöjen määrät tutkinnoittain vuosina 2018–2022.

²² N = 1 381 476

TAULUKKO 11. Laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän nojalla suoritettujen näyttöjen määrä tutkintotyypeittäin vuosina 2018–2022 (Lähde: Koski-rekisteri)

Tutkintotyyppi	Näyttöjen määrä (n)	% (kaikista oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän nojalla suoritetuista näytöistä)
Perustutkinto (n = 1 012 116)	14 859	26
Ammattitutkinto (n = 259 138)	21 079	37
Erikoisammattitutkinto (n = 93 922)	20 325	36
Tutkintotyyppi ei tiedossa	855	1
Yhteensä	57 118	100

4.6 Syitä ja perusteluja muualla kuin työelämässä järjestettävälle näytöille

Työelämätoimikuntien tilannekuvien koosteissa vuosilta 2018–2019, 2020 ja 2020–2021 tuotiin esille syitä ja perusteluja muualla kuin työelämässä järjestettävälle näytöille. Tilannekuvien mukaan näyttöjä järjestetään perustutkintojen osalta vielä paljon oppilaitoksissa. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen näytöt järjestetään useimmiten työpaikoilla. Tilannekuvan (2020–2021) mukaan koulutuksen järjestäjien tutkintokohtaisiin osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmiin ei ole juurikaan kirjattu syitä oppilaitoksessa järjestettävälle näytöille.

Työelämätoimikunnan tilannekuvan (2020–2021) mukaan joissakin perustutkinnoissa on tyyppistä, että ensimmäisen pakollisen tutkinnon osan näyttö suoritetaan oppilaitosympäristössä. Koulutuksen järjestäjät perustelivat käytäntöä muun muassa opiskelijan alaikäisyydellä, ajokortittomuudella, työturvallisuusvaatimuksilla, potilas- ja asiakasturvallisuudella sekä tietosuojasyillä. Esimerkiksi tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinnossa asiakasyrityksiin ei pääse tietosuojasyistä toteuttamaan osaamisen arviointia. Tilannekuvien mukaan oppilaitoksiin rakennetut laboratorioympäristöt vastaavat kuitenkin hyvin työelämän näyttöympäristöjä. Lisäksi oppilaitosnäytöt ovat usein helpommin ja nopeammin organisoitavissa kuin työpaikalla järjestettävät näytöt. Näyttöjen järjestäminen on helpompaa myös liikunta-alan, maaseutualan, media-alan, puutarha-alan, taideteollisuusalan ja venealan oppilaitosten työpaikanomaisissa näyttöympäristöissä. (Opetushallitus 2022c.)

Muita mainittuja syitä ja perusteluja oppilaitoksissa toteutettaville näytöille olivat turvallisuus ja kustannusriskit (ilmailu ja merenkulkualat), liikenneturvallisuus, työelämän arvioijille maksettavat korvaukset, opiskelijan puutteellinen kielitaito, alaikäisyys, erityisen tuen tarve tai haasteet sosiaalisissa tilanteissa. Lisäksi pula sopivista työelämän näyttöpaikoista, yritysten heikko taloudellinen tilanne, toimintaympäristön nopeasti muuttuvat tilanteet, työpaikkojen erikoistuminen ja pitkät välimatkat vaikuttavat myös siihen, että näyttöjä järjestetään oppilaitoksissa. Esimerkiksi hius- ja kauneusalan ja terveysalan pienyrittäjillä ei ole resursseja näyttöjen järjestämiseen työpaikalla. Talotekniikassa ja prosessiteollisuudessa osa työnantajista ei ota alle 18-vuotiaita työpaikoille.

Myös toimintaympäristön muuttuvat tilanteet saattavat vaikuttaa siihen, että näyttöjä ei ole mahdollista järjestää: esimerkiksi metsäkorjuukelien heikkeneminen keväällä 2020. Sähkö- ja automaatioalan perustutkinnon ensimmäinen näyttö on usein mahdotonta toteuttaa työelämässä sähköturvallisuus huomioiden. Lisäksi joissakin tutkinnon perusteissa on tutkinnon osia, joiden sisältämää osaamista ei voi osoittaa työelämässä. (Opetushallitus 2020; Opetushallitus 2021; Opetushallitus 2022c.)

Karvin toteuttamissa oppimistulosarvioinneissa on noussut esiin samanlaisia havaintoja. Logistiikan perustutkinnon arvioinnissa osaamiseen hankkimiseen ja osoittamiseen soveltuvien työpaikkojen saatavuus arvioitiin melko hyväksi tai hyväksi. Neljä koulutuksen järjestäjää kuitenkin arvioi soveltuvien työpaikkojen saatavuuden huonoksi tai melko huonoksi. Saatavuuden haasteita olivat muun muassa alan työnantajien vähäisyys seudulla tai tietynlaisen työkaluston puuttuminen työpaikalla. Lisäksi muita syitä, joita logistiikan perustutkintoa tarjoavat koulutuksen järjestäjät toivat esille, olivat laajat tutkinnon osat, joita on haastavaa näyttää erikoistuneimmilla työpaikoilla sekä koronapandemian vaikutus oppilaitosnäyttöjen kasvuun. Nopeasti muuttuviin tilanteisiin voi olla myös haastavaa saada koordinoitua näyttöä sekä lisäksi kuljetusalan perustason ammattipätevyys -tutkinnon osan koe voidaan järjestää vain opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla toimivan koulutuksen järjestäjän edustajan valvonnassa. (Hakamäki-Stylman 2021, 57.)

Lisäksi näyttöjen toteuttamiseen ei aina löydy soveltuvia työpaikkoja. Näitä tekijöitä nostettiin esille esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon arvioinnissa: haasteita löytää sopivia tutkinnon tavoitteiden mukaisia työpaikkoja on etenkin lasten ja nuorten kasvatuksen ja hoidon osaamisalaan sisältyvässä lapsen, nuoren ja perheen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen -tutkinnon osassa. Kuitenkin lähes kaikki sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon järjestäjistä arvioivat näyttöihin soveltuvien työpaikkojen saatavuuden melko hyväksi tai hyväksi. (Kilpeläinen 2021, 46.)

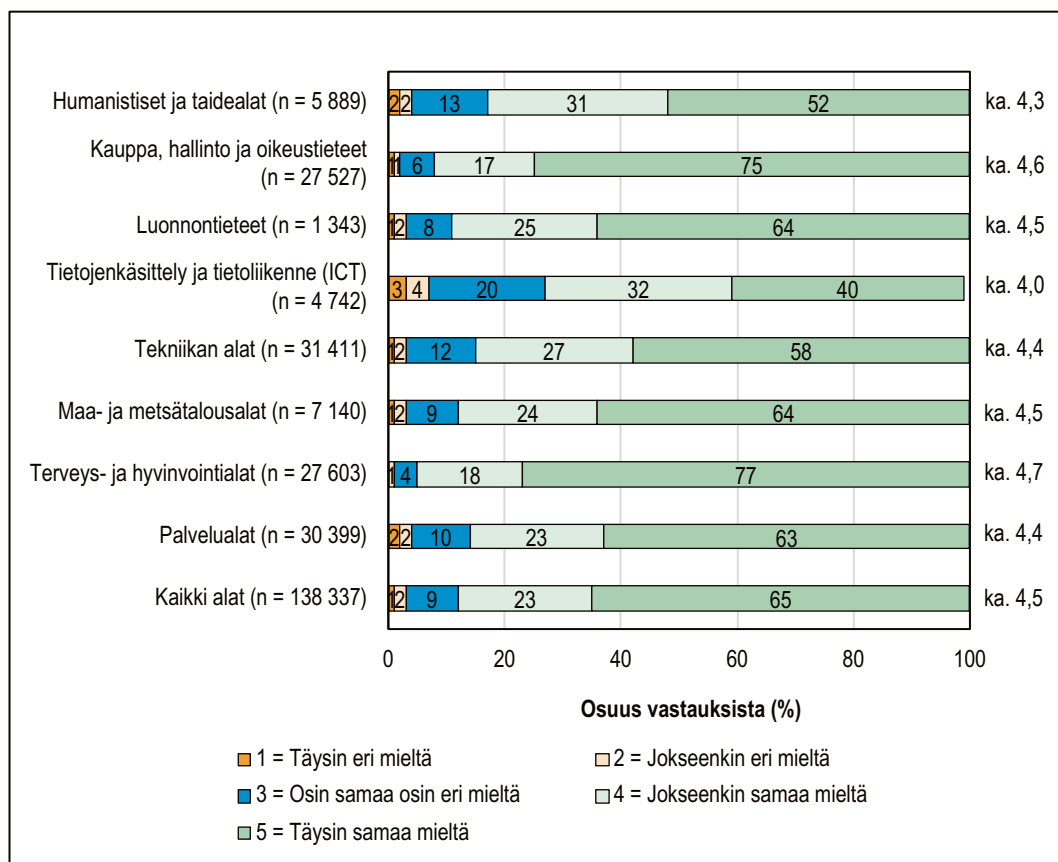
Sähkö- ja automaatioalan perustutkinnon järjestäjistä yli kolmannes (36 %) arvioi näyttöihin soveltuvien työpaikkojen saatavuuden melko huonoksi tai huonoksi. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon järjestäjistä valtaosa (86 %) arvioi näyttöihin soveltuvien työpaikkojen saatavuuden melko hyväksi tai hyväksi. Sähkö- ja automaatioalan arvioinnissa nostettiin esille tutkinnon osien laajuus, minkä vuoksi on haastavaa saada suoritettua näytössä kaikkia tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia. Näyttöjen suorittamiseen työpaikalla vaikuttaa myös se, ettei työpaikoilla ole aina meneillään niitä työtehtäviä, joita näytössä tulisi arvioida. Lisäksi sähkö- ja automaatioalan arvioinnissa tuotiin esiin, että osalla koulutuksen järjestäjistä on kirjattuna arvioinnin toteuttamissuunnitelmaan, että ensimmäinen näyttö perustutkinnon osalta suoritetaan oppilaitoksessa. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa syinä näyttöjen toteuttamiseen muualla kuin työpaikoilla mainittiin se, että työmaiden työvaiheet eivät aina vastaa näytön tarpeita. Lisäksi osa työpaikoista on kapea-alaisesti erikoistuneita, minkä vuoksi näyttöä voidaan joutua täydentämään oppilaitoksessa. (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2022, 68.)

4.7 Näyttöjen toteuttaminen opiskelijoiden ja työelämän näkökulmasta

Näyttöjen toteuttamista tarkasteltiin myös amis- ja työelämäpalautteen perusteella. Tarkasteluun on otettu mukaan Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen amispalautteen tiedot 1.7.2018–30.6.2022. Amispalautteesta tarkasteltiin väittämää *Työtehtävät, joissa suoritin näyttöni, vastasivat todellisia työelämän tehtäviä*. Työelämäpalautteesta tarkasteltiin työpaikkaohjaajakyselyn tarkasteluajanjakson 1.7.2021–15.12.2022 vastauksia väittämiin *Oppilaitos tarjosi riittävästi perehdytystä opiskelijan näytön arviointiin* ja *Näytön toteutus oppilaitoksen kanssa onnistui hyvin*.

Suurin osa (89 %) opiskelijoista koki, että työtehtävät, joissa näyttö suoritettiin, vastasivat todellisia työelämän tehtäviä (kuvio 14). Noin kolme prosenttia opiskelijoista koki, että näytössä suoritettut työtehtävät eivät vastanneet todellisia työelämän tehtäviä.

Koulutusaloittain tarkasteltuna opiskelijoiden vastausten keskiarvot vaihtelivat 4,0 ja 4,7 välillä. Korkein keskiarvo (ka. 4,7) oli terveys- ja hyvinvointialojen opiskelijoilla, joista valtaosa (95 %) koki, että näytön työtehtävät vastasivat todellisia työelämän tehtäviä. Toiseksi korkein keskiarvo (ka. 4,6) oli kaupan ja hallinnon alan opiskelijoilla, joista 92 prosenttia oli täysin samaa mieltä, että näytössä suoritettut työtehtävät vastasivat todellisia työelämän tehtäviä. Opiskelijoiden vastauksista matalin keskiarvo (ka. 4,0) oli tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alan opiskelijoilla, joista suurin osa (72 %) oli kuitenkin täysin tai jokseenkin samaa mieltä näyttöjen työtehtävien vastaavuudesta työelämän työtehtäviin.

KUVIO 14. Opiskelijoiden kokemukset näyttöjen vastaavuudesta todellisiin työelämän tehtäviin amispalautteessa 1.7.2018–30.3.2022. (Lähde: Vipunen)

Tutkintotyypeittäin tarkasteltuna erikoisammattitutkintoa opiskelevat²³ olivat tyytyväisimpiä näyttöjen työtehtävien vastaavuuteen todellisiin työelämän työtehtäviin: suurin osa (80 %) koki, että näytöissä suoritettut työtehtävät vastasivat todellisia työelämän työtehtäviä. Myös enemmistö perustutkintojen²⁴ ja ammattitutkintojen²⁵ opiskelijoista (pt 62 %, at 73 %) oli täysin samaa mieltä siitä, että näytössä suoritettut työtehtävät vastasivat todellisia työelämän työtehtäviä. Koulutuksen järjestäjittäin²⁶ tarkasteltuna vastausten keskiarvot vaihtelivat 3,2 ja 5,0 välillä. Opiskelijoiden vastausten keskiarvoissa ei ollut eri rahoituskausien välillä kuin korkeintaan yhden desimaalin eroja koko aineiston tasolla ja koulutusaloittain tarkasteltuna. (Vipunen 2022b.)

23 N = 12 216

24 N = 95 208

25 N = 30 730

26 N = 142

Työelämäpalautteen työpaikkaohjaajakyselyssä on selvitetty työpaikkaohjaajien tyytyväisyyttä näyttöjen toteutukseen yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Vastausten perusteella työpaikkaohjaajat olivat pääosin tyytyväisiä näytön toteutukseen yhteistyössä oppilaitosten kanssa (ka. 4,4)²⁷. Koulutusaloittain tarkasteltuna työpaikkaohjaajien vastausten keskiarvojen välillä ei ollut suuria eroja (ka. 4,3–4,6). Matalin keskiarvo (ka. 4,3)²⁸ oli humanististen ja taidealojen, tekniikan alojen sekä terveys- ja hyvinvointialojen työpaikkaohjaajien vastauksissa. Tyytyväisimpiä näyttöjen toteuttamiseen yhteistyössä oppilaitoksen kanssa olivat luonnontiedealojen työpaikkaohjaajat (ka. 4,6)²⁹.

Myöskään tutkintotyypeittäin tarkasteltuna työpaikkaohjaajien vastausten keskiarvoissa ei ollut juurikaan eroja. Keskiarvot vaihtelivat 4,3 ja 4,5 välillä, ja tyytyväisimpiä olivat ammatti- ja erikoisammattitutkintojen opiskelijoita ohjanneet³⁰. Perustutkinto-opiskelijoita ohjanneiden vastausten keskiarvo oli 4,3³¹. Koulutuksen järjestäjittäin³² tarkasteltuna työpaikkaohjaajien vastausten keskiarvot vaihtelivat 3,6 ja 4,8 välillä. (Vipunen 2022 c.)

Karvin vuosina 2021–2022 työelämässä oppimisesta ja työelämäyhteistyöstä toteuttaman arvioinnin mukaan noin neljäsosa (26 %) kaikista koulutuksen järjestäjistä³³ ja henkilöstöstä arvioi, että näytöt toteutetaan aina osana työelämässä oppimista. 68 prosenttia järjestäjistä ja 66 prosenttia henkilöstöstä kertoi näin toimittavan usein ja alle kymmenesosa vastasi, että näytöt toteutetaan osana työelämässä oppimista vain joskus tai harvemmin. Koulutusalojen välillä oli eroja siinä, kuinka usein näytöt toteutettiin osana työelämässä oppimista. Yleisintä tämä oli terveys- ja hyvinvointialoilla ja harvinaisinta tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alalla. (Hievanen ym. 2022.)

Arviointi työelämässä oppimisesta ja työelämäyhteistyöstä ammatillisessa koulutuksessa -arvioinnissa selvitettiin myös koulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä työelämässä oppimisen ja näyttöjen järjestämisessä. Yhteistyö järjestäjien kesken oli yleisempää työelämässä oppimisessa kuin näyttöjen järjestämisessä. Noin kolme prosenttia kaikista järjestäjistä³⁴ ilmoitti tekevänsä aina, reilu kymmenesosa (13 %) usein, 40 prosenttia joskus ja reilu kolmannes (36 %) harvemmin yhteistyötä näyttöjen toteuttamisessa muiden järjestäjien kanssa. Vajaa kymmenesosa (8 %) järjestäjistä ilmoitti, etteivät ne tee koskaan näyttöihin liittyvää yhteistyötä toisten järjestäjien kanssa. (Hievanen ym. 2022.)

27 N = 57 526, kh. 0,7

Asteikko: (täysin samaa mieltä), (4), jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä ja (1) täysin eri mieltä

28 humanistiset ja taidealat n = 1 541; ka. 4,3; kh. 0,9; tekniikan alat n = 11 392; ka. 4,3; kh. 0,7; terveys- ja hyvinvointialat n = 14 511; ka. 4,3; kh. 0,8

29 N = 373; ka. 4,5; kh. 0,5

30 kh. 0,6

31 kh. 0,7

32 N = 118

33 N = 123

34 N = 122

4.8 Koronapandemian vaikutukset näyttöjen toteuttamiseen

Tässä luvussa tarkastellaan koronapandemian vaikutuksia koulutuksen järjestäjien näyttötoimintaan Karvin ja muiden tahojen toteuttamien selvitysten sekä Koski-rekisterin tiedon pohjalta.

Ammattiosaamisen kehittämissyhistys AMKE ry:n toteuttamassa seurantaselvityksessä AMKE:n jäsenorganisaatioiden edustajille³⁵ ajanjaksolla 7.–16.9.2020 kysyttiin koronapandemian vaikutuksista työelämässä oppimiseen sekä näyttöjen toteuttamisen laajuuteen. Lisäksi kysyttiin, miten järjestäjät ovat hyödyntäneet näyttöjen järjestämiseen tehtyä lievennystä. Vastaajat kokivat, että palvelualoilla opintojen toteuttaminen työelämässä oli vaikeinta. Vastaajista 54 prosenttia koki, että näyttöjen järjestämiseen tehtyä lievennystä oli hyödynnetty jonkin verran, 33 prosenttia koki, että tätä oli hyödynnetty vähän sekä kaksi prosenttia ei lainkaan.

Karvi toteutti arvioinnin poikkeustilan vaikutuksista koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen sekä koulutusjärjestelmän toimivuuteen. Arviointi toteutettiin vaiheittain. Arviointiraportin ensimmäinen vaihe toteutettiin 1.4.–30.4.2020, ja siinä hyödynnettiin sekä kansallisen arviointitoiminnan tietopohjaa että muiden organisaatioiden tuottamia selvityksiä ja aineistoja liittyen koronapandemiaan. Toisessa vaiheessa toteutettiin poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutuksia koskeva kokonaisarviointi ja suositukset poikkeustilanteen vaikutusten tasaamiseksi.

Karvin poikkeustilaa koskevan arvioinnin ensimmäisessä osassa tuotiin esiin, että SAKKI ry:n ja OSKU ry:n toteuttaman opiskelijakyselyn mukaan harjoittelussa olleista opiskelijoista³⁶ yli puolet (58 %) oli pystynyt jatkamaan harjoitteluaan. Kuitenkaan näistä opiskelijoista 36 prosenttia ei kyselyhetkellä tiennyt, kuinka näytön arviointi tullaan toteuttamaan. Opiskelijakyselyyn vastanneista alle puolet (42 %) oli joutunut keskeyttämään harjoittelunsa, ja näistä opiskelijoista enemmistöllä (60 %) ei ollut kyselyhetkellä tietoa siitä, miten harjoittelun jatko toteutetaan. Lisäksi harjoittelun keskeyttäneillä oli epäselvyyttä siitä, miten näytön arviointi toteutetaan. Opiskelijakyselyyn vastanneista viidenneksellä näyttöä oli siirretty tai se oli toistaiseksi peruttu (Goman ym. 2020.)

Ammatillisen koulutuksen kyselyyn vastanneista johdon edustajista 20 prosenttia sekä opetus- ja ohjaushenkilöstöstä yli kolmannes oli sitä mieltä, että näyttöjen toteutuksessa oli ollut paljon haasteita. Alueittain eniten esimerkiksi työelämässä oppimisessa ja näytöissä koettiin olevan haasteita Etelä-Suomen AVI-alueella ja vähiten Pohjois-Suomen AVI-alueella. (Goman ym. 2021, 77–79.)

Opiskelijoista, joiden harjoittelu oli keskeytynyt, kolmannes pystyi suorittamaan näytön työpaikalla tai näyttö siirrettiin toiseen ajankohtaan. Joka kymmenes opiskelija oli vastannut kyselyn toteutushetkellä, että oli tehnyt näytön oppilaitoksessaan. Lisäksi erityisen tuen opiskelijoilla työelämässä oppiminen keskeytyi useammin verrattuna muihin opiskelijoihin. Heistä useampi opiskeli palvelualalla, jossa työelämässä oppiminen vaikeutui eniten poikkeusjärjestelyjen aikana. (Goman ym. 2021, 80, 90.)

35 N = 50

36 N = 599

Johto ja koulutuksen järjestäjät kuvasivat haasteita ja ongelmia koulutuksellisen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmasta poikkeusolojen aikana. Työelämässä oppimisen ja näyttöjen toteutuksen haasteissa näkyi alakohtainen vaihtelu. Tietyillä aloilla valmistuminen ja näytöt viivästyivät kaikilla, kun taas joillakin aloilla tähän ei liittynyt muutoksia. Opiskelijoiden kokemuksissa oli jonkin verran eroa. Osa opiskelijoista toi esille hyviä kokemuksia liittyen työelämässä oppimiseen ja näyttöjen onnistumisiin etäopetuksen aikana. Osalla opiskelijoilla oli kielteisiä kokemuksia. Näyttö oli jäänyt pois tai se oli toteutettu tavalla, joka ei ole ollut opiskelijalle mieleistä. (Goman ym. 2021, 92, 95, 97.)

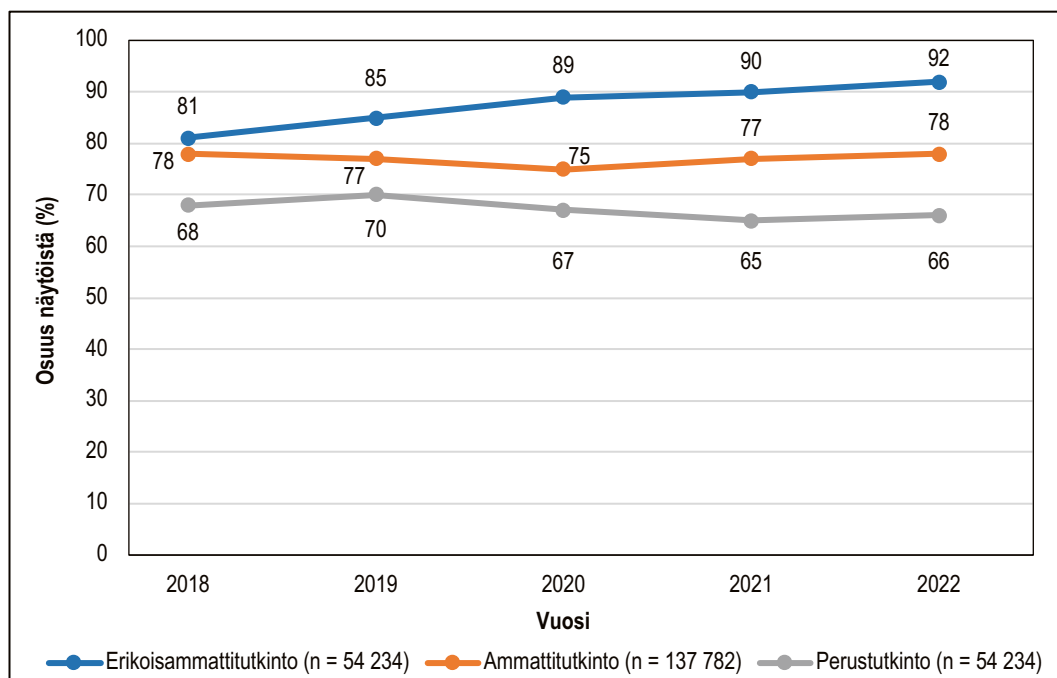
Työelämätoimikuntien tilannekuvien yhteenvedossa vuosilta 2021–2022 todetaan, että pandemian myötä oppilaitosnäytöt yleistyivät. Aloilla, joilla opiskelijat eivät päässeet työpaikoille oppimaan samaan tapaan kuin normaalissa tilanteessa, myös näyttöjä suoritettiin jonkin verran enemmän oppilaitosten näyttöympäristöissä, jottei opiskelijan valmistuminen olisi viivästynyt kohtuuttomasti. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla korona-aikana rajoitettiin jonkin verran työpaikalle pääsyä muun muassa opiskelijoiden puutteellisesta rokotussuojasta johtuen (TTL 48§). Näyttöjä suoritettiin aiempaa useammin etäyhteyksiä hyödyntäen, minkä arveltiin edistäneen myös arvioinnin kaksikantaisuuden toteutumista sekä työpaikkaohjaajien osallistumista oppilaitosnäyttöjen arviointiin. (Opetushallitus 2022c.)

Koronapandemian vaikutukset näyttöjen toteuttamiseen määrällisen tiedon valossa

Seuraavaksi tarkastellaan Koski-rekisterin tietojen pohjalta, missä määrin perustutkinnon, ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon työpaikkanäytöissä tapahtui muutoksia koronapandemian aikana vuosina 2020–2021.

Tarkasteltaessa koronapandemiaa edeltävää vuotta 2019 ja koronapandemian aikaa 2020–2021, laski perustutkintojen työpaikkanäyttöjen osuus noin viisi prosenttiyksikköä vuosina 2019–2021 (kuvio 15). Ammattitutkintojen työpaikkanäyttöjen osuus laski vuosina 2019–2020 noin kaksi prosenttiyksikköä, mutta vuonna 2021 työpaikkanäyttöjen osuus oli samalla tasolla kuin vuonna 2019. Sen sijaan erikoisammattitutkintojen työpaikkanäyttöjen osuus nousi vuosina 2019–2021 noin viisi prosenttiyksikköä.

Koulutusaloittain tarkasteltuna tapahtui oppilaitosnäyttöjen osuuksissa lievää kasvua etenkin tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alalla, palvelualoilla, kaupan ja hallinnon alalla sekä terveys- ja hyvinvointialoilla. Oppilaitosnäyttöjen osuus kasvoi näillä aloilla noin 4–8 prosenttiyksikköä ja eniten kasvua oli tietojenkäsittely ja tietoliikennealoilla (ICT) sekä palvelualoilla. Oppilaitosnäyttöjen osuuden kasvussa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia maa- ja metsätalousaloilla, tekniikan aloilla, kasvatusaloilla sekä luonnontieteet aloilla vuosina 2019–2022.

KUVIO 15. Työpaikalla suoritettujen näyttöjen osuus (%) perustutkinnoissa, ammattitutkinnoissa ja erikoisammattitutkinnossa vuosina 2018–2022 (Lähde: Koski-rekisteri)

Näyttöjen arviointi

5

Tässä luvussa tarkastellaan näyttöjen arviointia arviointikäytäntöjen sekä opiskelijan itsearvioinnin ja näyttöjen kriteeriperusteisen arvioinnin toteutumisen näkökulmasta. Lisäksi lukuun on koottu tietoa siitä, miten koulutuksen järjestäjät varmistavat opettajien ja työpaikkaohjaajien arviointiosaamista.

Ammatillisten tutkinnon osien arvioinnin toteuttavat ja arvioinnista päättävät kaksi koulutuksen järjestäjän nimeämää arvioijaa, joista toinen on opettaja tai erityisesti syystä muu koulutuksen järjestäjän edustaja ja toinen työelämän edustaja. Erityisestä syystä molemmat arvioijat voivat olla opettajia tai muita koulutuksen järjestäjän edustajia. Arvioijilla tulee olla riittävä ammattitaito ja osaaminen sekä riittävä perehtyneisyys arviointiin ja suoritettavaan tutkintoon. Työelämän edustajien perehdyttämisestä osaamisen arviointiin vastaa koulutuksen järjestäjä. (VN 531/2017, 54 §.) Opiskelijoille on annettava mahdollisuus arvioida omaa osaamistaan, mutta tämä itsearviointi ei vaikuta osaamisen arviointiin tai siitä annettavaan arvosanaan (VN 531/2017, 53 §).

5.1 Näyttöjen arvioinnista päättäneet perustutkinnoissa, ammattitutkinnoissa ja erikoisammattitutkinnoissa

Tieto näyttöjen arvioinnista päättäneistä puuttui yhteensä noin 18 prosentista kaikkien Koski-rekisterin ammatillisten tutkinnon osien suoritustietoja. Perustutkinnon kohdalla puuttuvia tietoja oli 15 prosenttia, ammattitutkinnon kohdalla 24 prosenttia ja erikoisammattitutkinnon kohdalla 25 prosenttia. Suurimmassa osassa (73 %) näytöistä opettaja ja työelämän edustaja olivat yhdessä päättäneet näytön arvioinnista (taulukko 12). Kahden tai useamman opettajan arvioimien näyttöjen osuus oli 12 prosenttia ja opettajien yksin arvioimien näyttöjen osuus 11 prosenttia. Seuraavaksi eniten oli opettajan ja muun koulutuksen järjestäjän edustajan yhdessä arvioimia näyttöjä sekä työelämän edustajan yksin arvioimia näyttöjä.

TAULUKKO 12. Näytön arvioinnista päättäneet kaikissa tutkinnoissa (Lähde: Koski-rekisteri)

Näytön arvioinnista päättäneet	n	%
Opettaja ja työelämän edustaja	838 227	73,4
Kaksi tai useampi opettaja	138 087	12,1
Opettaja	130 359	11,4
Opettaja ja muu koulutuksen järjestäjän edustaja	15 040	1,3
Työelämän edustaja	11 385	1,0
Opettaja, työelämän edustaja ja muu koulutuksen järjestäjän edustaja	4 210	0,4
Työelämän edustaja ja muu koulutuksen järjestäjän edustaja	3 312	0,3
Itsenäinen ammatinharjoittaja ja opettaja	1 096	0,1
Kaksi tai useampi työelämän edustaja	299	0,0
Kaksi tai useampi muu koulutuksen järjestäjän edustajaa	196	0,0
Muu koulutuksen järjestäjän edustaja	99	0,0
Itsenäinen ammatinharjoittaja ja muu koulutuksen järjestäjä	62	0,0
Itsenäinen ammatinharjoittaja, työelämän edustaja ja opettaja	31	0,0
Itsenäinen ammatinharjoittaja, opettaja ja muu koulutuksen järjestäjän edustaja	24	0,0
Yhteensä	1 142 427	100,0

Yli puolella (53 %) koulutuksen järjestäjistä opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus oli yli 75 prosenttia ja 86 prosentilla yli puolet (taulukko 13). Viidellä prosentilla (n = 7) järjestäjistä opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus alitti 10 prosenttia. Viidellä järjestäjällä kaikki näytöt olivat opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimia. Taulukon ulkopuolelle on jätetty kahdeksan koulutuksen järjestäjää, joiden osalta näyttöjen arvioijia koskevista tiedoista puuttui yli 75 prosenttia.

TAULUKKO 13. Opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus koulutuksen järjestäjillä (Lähde: Koski-rekisteri)

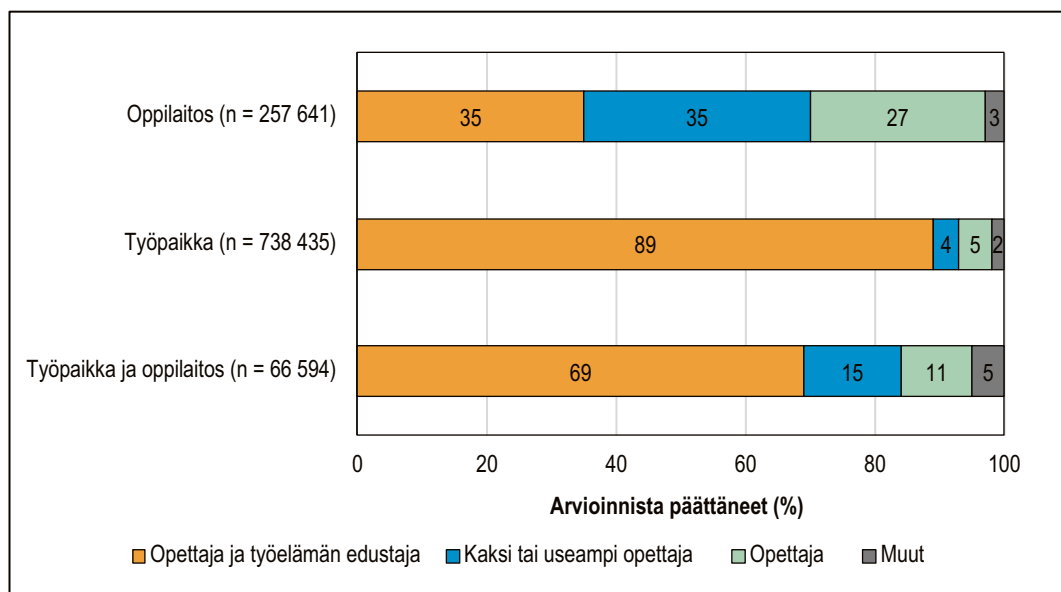
Opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus koulutuksen järjestäjillä (n = 129)	Koulutuksen järjestäjät (n)	Koulutuksen järjestäjät (%)
Alle 10 % näytöistä opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimia	7	5
10–25 % näytöistä opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimia	4	3
26–50 % näytöistä opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimia	7	5
51–75 % näytöistä opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimia	43	33
Yli 75 % näytöistä opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimia	68	53

Taulukkoon 14 on koottu arvioinnista päättäneiden osuudet tutkintotyypeittäin. Osuudeltaan pienimmät luokat on taulukossa yhdistetty luokaksi muut. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa opettajan ja työelämän yhdessä arvioimien näyttöjen osuus oli noin 85 prosenttia ja perustutkinnossa 70 prosenttia. Vastaavasti perustutkinnossa kahden tai useamman opettajan arvioimien näyttöjen osuus oli ammatti- ja erikoisammattitutkintoja suurempi. Opettajan yksin arvioimien näyttöjen osuus oli kaikissa tutkintotyypeissä hieman yli tai alle 10 prosentin.

TAULUKKO 14. Näytön arvioinnista päättäneet perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa (Lähde: Koski-rekisteri)

	Perus-tutkinto (n)	Perus-tutkinto (%)	Ammatti-tutkinto (n)	Ammatti-tutkinto (%)	Erikois-ammatti-tutkinto (n)	Erikois-ammatti-tutkinto (%)
Opettaja ja työelämän edustaja	599 547	69,6	168 605	84,6	61 051	85,8
Kaksi tai useampi opettaja	126 870	14,7	9 364	4,7	1 593	2,2
Opettaja	107 159	12,4	15 284	7,7	6 701	9,4
Opettaja ja muu koulutuksen järjestäjän edustaja	13 912	1,6	921	0,5	194	0,3
Työelämän edustaja	10 261	1,2	740	0,4	264	0,4
Opettaja, työelämän edustaja ja muu koulutuksen järjestäjän edustaja	1 650	0,2	1 708	0,9	850	1,2
Työelämän edustaja ja muu koulutuksen järjestäjän edustaja	1 334	0,2	1 694	0,9	276	0,4
Muut	658	0,1	899	0,3	214	0,3
Yhteensä	861 391	100,0	199 215	100,0	71 143	100,0

Oppilaitoksessa toteutetuissa näytöissä näyttöjen arvioijat jakautuivat tasaisesti (kuvio 16) ja työelämän edustaja oli mukana arvioinnissa huomattavasti harvemmin kuin työpaikalla toteutetuissa ja työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäytöissä. Oppilaitosnäytöissä opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimia näyttöjä oli reilu kolmannes (35 %) samoin kuin kahden tai useamman opettajan arvioimia näyttöjä. Lisäksi oppilaitosnäytöistä kohtalaisen suuri osa (27 %) oli opettajan yksin arvioimia. Työpaikkanäytöistä opettajan yksin arvioimia oli vain 5 prosenttia ja työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäytöistä reilu kymmenesosa (11 %). Työpaikalla toteutetuista näytöistä valtaosa (89 %) oli opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimia. Myös työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäytöistä suurin osa (69 %) oli arvioitu opettajan ja työelämän edustajan yhteistyönä.

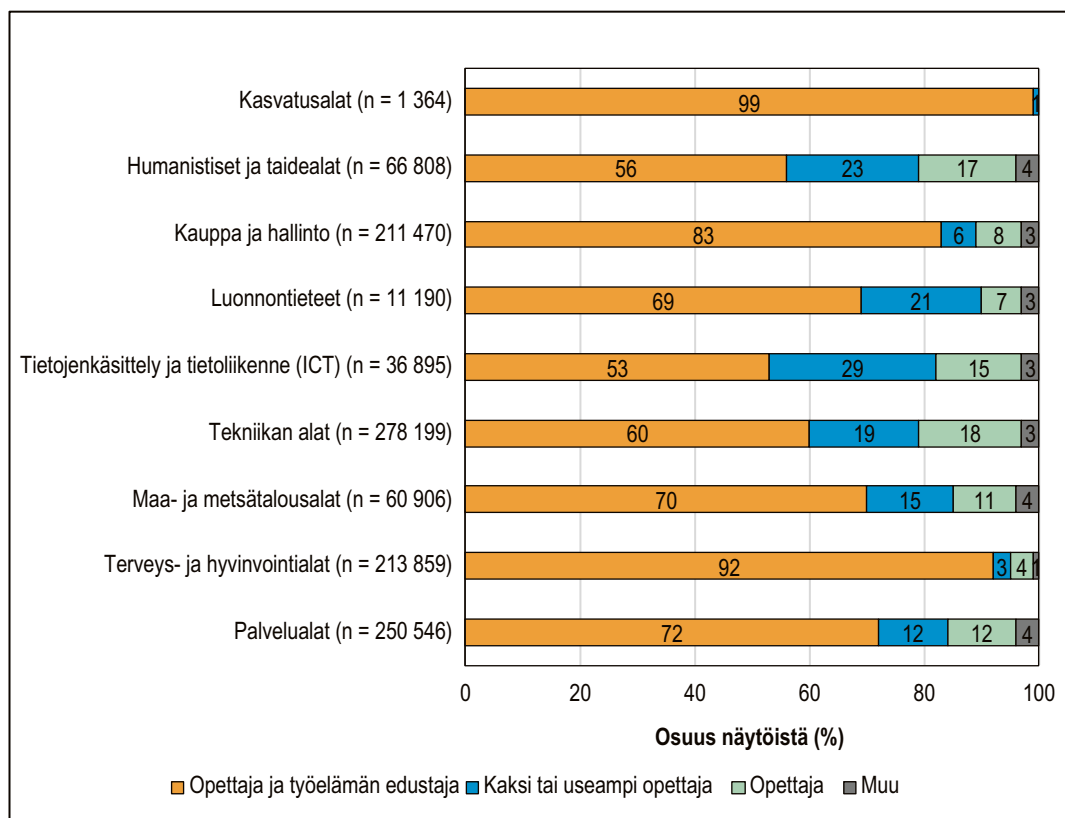
KUVIO 16. Näytön arvioinnista päättäneet eri näytön suorituspaikoissa (Lähde: Koski-rekisteri)

Näytön arvioinnista päättäneet vaihtelivat paljon eri koulutusalojen välillä (kuvio 17). Opettajan ja työelämän yhdessä arvioimien näyttöjen osuus oli yli 90 prosenttia kasvatusaloilla ja terveys- ja hyvinvointialoilla. Tekniikan aloilla, humanistisilla ja taidealoilla sekä tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alalla opettajien ja työelämän edustajien yhdessä arvioimien näyttöjen osuus oli matalin (53–60 %). Näillä kolmella alalla myös opettajan yksin arvioimien näyttöjen osuus oli suurin (15–18 %).

Tekniikan alalla opettajan yksin arvioimia näyttöjä oli erityisesti kaivosalan (43 %), lentokone-asennuksen (42 %) ja veneenrakennusalan (39 %) perustutkinnoissa ja elintarvikejalostuksen ammattitutkinnoissa (48 %). Elintarvikealan ja prosessiteollisuuden perustutkinnoissa opettajan ja työpaikan edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus oli yli 75 prosenttia samoin kuin valtaosassa alan ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista.

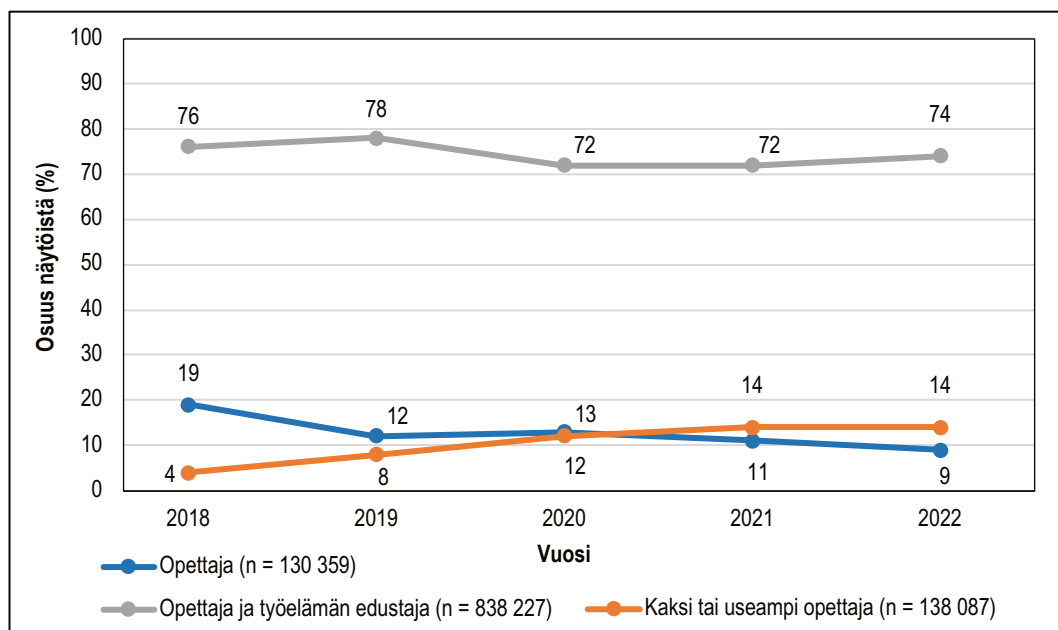
Humanistisilla ja taidealoilla musiikkialan perustutkinnoissa opettajan ja työpaikan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus oli 70 prosenttia ja taideteollisuusalan perustutkinnoissa 61 prosenttia. Sirkusalan perustutkinnoissa ei ollut juuri lainkaan opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimia näyttöjä. Lähes kaikissa alan ammattitutkinnoissa ja erikoisammattitutkinnoissa opettajien ja työelämän edustajien yhdessä arvioimien näyttöjen osuus oli yli 75 prosenttia.

Tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alalla kaikissa ammatti- tai erikoisammattitutkinnoissa opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus oli vähintään 70 prosenttia. Opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus oli alalla matalin tieto- ja viestintätekniikan perustutkinnoissa (56 %). Näyttöjen arvioinnista päättäneet on koottu kaikkien tutkintojen osalta liitteeseen 5.

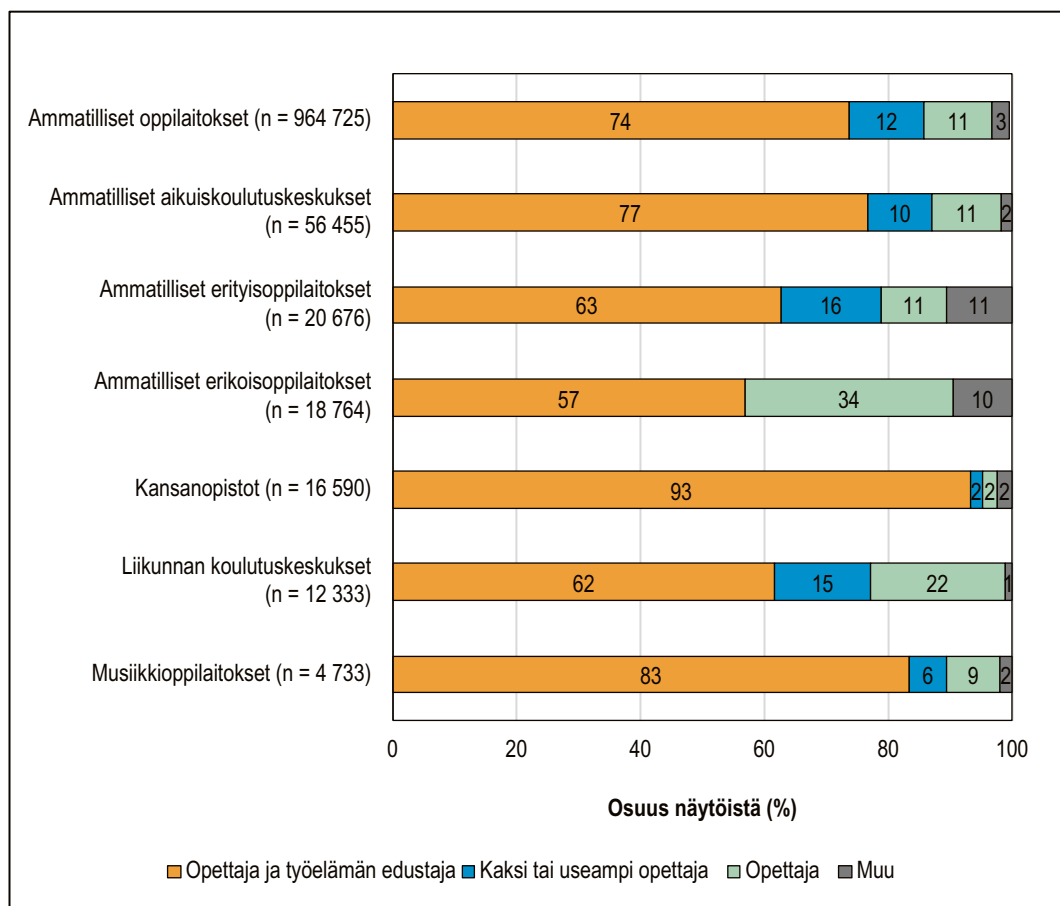
KUVIO 17. Näytön arvioinnista päättäneet eri koulutusalojen näytöissä kaikissa tutkintotyypeissä (Lähde: Koski-rekisteri)

Näytön arvioinnista päättäneiden osuuksissa oli hienoista vaihtelua vuosina 2018–2022 (kuvio 18). Vuosina 2020 ja 2021 opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus oli 6 prosenttiyksikköä matalampi kuin vuonna 2019. Vastaavasti vuosina 2020 ja 2021 kahden tai useamman opettajan arvioimien näyttöjen osuus oli 5–6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2019.

KUVIO 18. Näytön arvioinnista päättäneet vuosina 2018–2022 (Lähde: Koski-rekisteri)

Oppilaitostyyppien välillä oli joitakin eroja näytön arvioinnista päättäneiden osuuksissa (kuvio 19). Opettajan yksin arvioimia näyttöjä oli erityisesti erikoisoppilaitoksissa (34 %). Myös liikunnan koulutuskeskuksissa opettajien yksin arvioimien näyttöjen osuus oli muita oppilaitostyyppejä selvästi korkeampi (22 %). Ammatillisissa erityisoppilaitoksissa opettajan ja työelämän edustajan arvioimien näyttöjen osuus oli 63 prosenttia. Kansanopistoissa valtaosa (93 %) näytöistä oli opettajan ja työelämän edustajan arvioimia.

KUVIO 19. Näytön arvioinnista päättäneet eri oppilaitostyyppien näytöissä (Lähde: Koski-rekisteri)

Näytön arvioinnista päättäneiden osuuksia tarkasteltiin myös opintojen suorituskieleen ja AVI-alueen mukaan. Suorituskieleen mukaan tarkasteltuna näyttöjen arvioijissa ei ollut juurikaan eroja. Sekä suomen että ruotsin ja englannin kielellä suoritettujen opintojen näytöissä opettajien ja työelämän edustajien yhdessä arvioimien näyttöjen osuus oli 73–78 prosenttia. Opettajien ja työelämän edustajien yhdessä arvioimien näyttöjen osuus oli korkein Itä-Suomen (81 %) ja Lounais-Suomen (79 %) AVI-alueilla ja matalin Lapin AVI-alueella (64 %).

5.2 Näyttöjen arviointi muiden aineistojen perusteella

Karvin vuosina 2021–2022 työelämässä oppimisesta ja työelämäyhteistyöstä toteuttaman arvioinnin mukaan näytön arviointiin osallistuvat tyypillisimmin opettaja ja työpaikkaohjaaja. Opetus- ja ohjaushenkilöstöstä kolme neljäsosaa (76 %) vastasi näin toimittavan aina ja viidesosa (21 %) usein. Samoin kolme neljäsosaa henkilöstöstä (75 %) vastasi, että näytön arviointia ei koskaan tai

vain harvoin tehdään vain opettajien kesken. Vain opettajien kesken näytön arvioi joskus vajaa viidesosa (18 %) henkilöstöstä ja usein tai aina 7 prosenttia. Se, että työpaikkaohjaajat arvioisivat näytön yksin, on henkilöstön mukaan erittäin harvinaista, sillä 89 prosentin mukaan näin ei toimittu koskaan ja 9 prosentin mukaan harvoin. Koulutusaloittain tarkasteltuna näytön arviointi opettajan ja työpaikkaohjaajan kesken oli yleisintä terveyst- ja hyvinvointialoilla ja harvinaisinta tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alalla. (Hievanen ym. 2022.)

Työelämätoimikuntien tilannekuvien koosteissa vuosina 2018–2019 ja 2020 todetaan, että erityisesti perustutkintojen oppilaitosnäytöistä puuttuu usein työelämän arvioija, ja että näytöt arvioidaan usein kahden opettajan kesken. Käytäntöä perustellaan usein sillä, että työelämän arvioijaa ei löydy oppilaitoksissa toteutettaviin näytöihin. Toisaalta tähän on löydetty myös ratkaisuja. Työelämätoimikunnan vuoden 2020 yhteenvedossa todetaan lisäksi, että oppilaitoksissa on hyödynnetty etäyhteyksiä helpottamaan työelämän arvioijan osallistumista arviointipäätöksen tekoon. (Opetushallitus 2020, 2021.)

Tuoreimman (2022) työelämätoimikunnan tilannekuvakoosteen mukaan arvioinnin kaksikantaisuus näyttäisi toteutuvan aiempaa paremmin. Kyse saattaa olla myös tilastollisesta virheestä, kun ”ei-tietoa” -osuus on samaan aikaan laskenut merkittävästi. Kaksikantaisuuden toteutuminen on kuitenkin selkeä kehittämiskohde edelleen näyttöjen laadukkaassa toteuttamisessa. Koulutuksen järjestäjillä ei ole työelämätoimikuntien toimikuntien mukaan yhtenäistä ja selkeää perustelua, missä tilanteissa käytetään arvioijana kahta opettajaa. Toimikuntien havaintojen mukaan oppilaitoksissa toteutetuissa näytöissä puuttuu huomattavasti useammin työelämän arvioija, ja arviointipäätöksen tekee kaksi opettajaa. (Opetushallitus 2022c.)

5.3 Opiskelijan itsearviointin toteutuminen näytössä

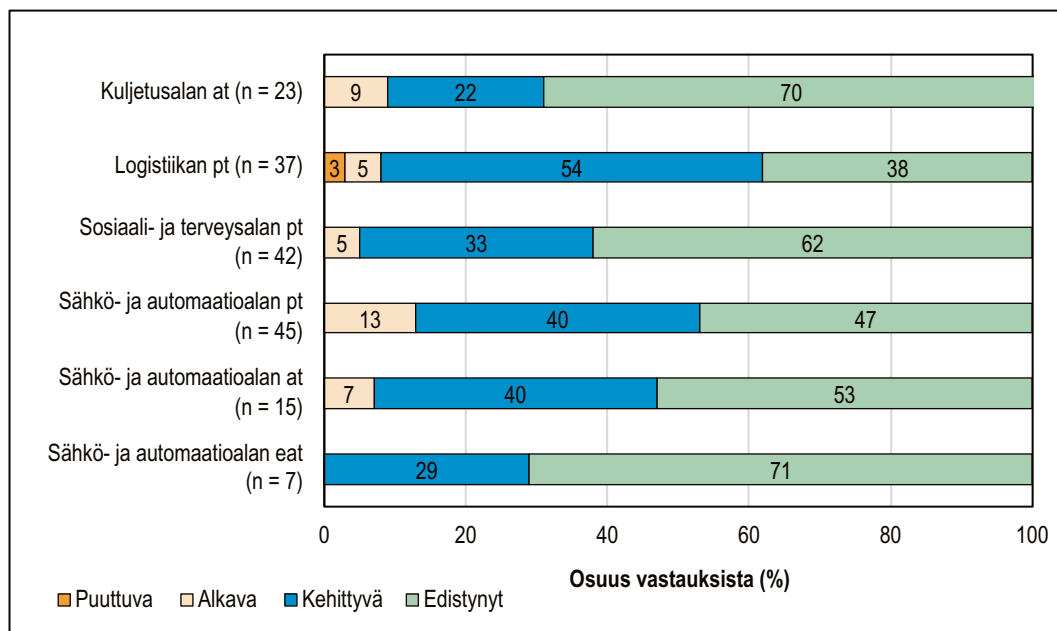
Karvin vuosina 2020–2022 toteuttamien oppimistulosten arviointien tulosten perusteella opiskelijan itsearviointi näytöissä toteutuu hyvin (kuvio 20). Kuljetusalan ammattitutkinnossa koulutuksen järjestäjistä 70 prosenttia arvioi opiskelijan itsearviointin toteutumisen edistyneelle tasolle, 22 prosenttia kehittyvälle ja 9 prosenttia alkavalle tasolle³⁷ (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2020, 49).

Logistiikan perustutkinnossa hieman suurempi osa (54 %) koulutuksen järjestäjistä arvioi opiskelijan itsearviointin toteutumisen kehittyvälle tasolle, 38 prosenttia edistyneelle ja 5 prosenttia alkavalle tasolle. Muista tutkinnoista poiketen 3 prosenttia koulutuksen järjestäjistä arvioi opiskelijan itsearviointin toteutumisen puuttuvalle tasolle. (Hakamäki-Stylman 2020, 61.)

Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinnossa opiskelijan itsearviointin toteutuminen näytöissä arvioitiin yleisimmin (62 %) edistyneelle tasolle. Noin kolmannes järjestäjistä arvioi opiskelijan itsearviointin kehittyvälle ja 5 prosenttia alkavalle tasolle. (Kilpeläinen 2020, 48.)

37 Asteikko: Puuttuva (1) = Ei aloitettu toimenpiteitä, Alkava (2) = toiminta on suunnitteluvaiheessa. Satunnaisia toimenpiteitä on tehty, Kehittyvä (3) = toiminta on osin kattavaa ja systemaattista ja sitä arvioidaan, Edistynyt (4) = toiminta on vakiintunutta, systemaattista ja kattavaa. Toimintaa arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.

Sähkö- ja automaatioalan perustutkinnossa 47 prosenttia arvioi opiskelijan itsearvioinnin toteutumisen näytöissä edistyneelle tasolle, 40 prosenttia kehittyvälle ja 13 prosenttia alkavalle tasolle. Ammattitutkinnossa koulutuksen järjestäjistä 53 prosenttia arvioi tämän edistyneelle tasolle, 40 prosenttia kehittyvälle ja 7 prosenttia alkavalle tasolle. Erikoisammattitutkinnon järjestäjistä opiskelijan itsearvioinnin näytössä edistyneelle tasolle arvioi 71 prosenttia ja kehittyvälle tasolle 29 prosenttia. (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2022, 67.)

KUVIO 20. Opiskelijan itsearvioinnin toteutuminen näytöissä koulutuksen järjestäjien arvioimana (Lähteet: Hakamäki-Stylman 2020; Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2020; Kilpeläinen 2020; Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2022)

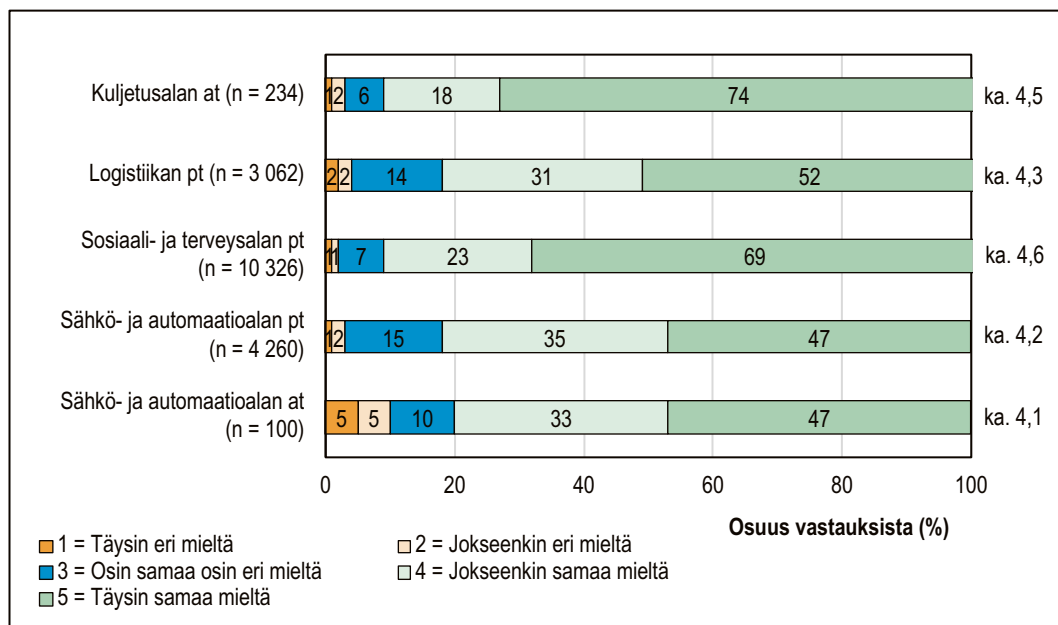
5.4 Kriteeriperusteisen arvioinnin toteutuminen näytössä

Karvin oppimistulosarviointien mukaan myös kriteeriperusteisen arvioinnin koettiin toteutuvan hyvin arvioituissa tutkinnoissa. Niin kuljetusalan ammattitutkinnossa, logistiikan perustutkinnossa kuin sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa koulutuksen järjestäjät arvioivat tavoitelähtöisen ja kriteeriperusteisen arvioinnin toteutuvan erittäin hyvin. Kuljetusalan ammattitutkinnossa 83 prosenttia, logistiikan perustutkinnossa 59 prosenttia ja sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa 74 prosenttia järjestäjistä arvioi kriteeriperusteisen arvioinnin edistyneelle tasolle. (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2020, 49; Hakamäki-Stylman 2020, 60–61; Kilpeläinen 2020, 47–48.) Sähkö- ja automaatioalan tutkinnoissa kriteeriperusteisen arvioinnin toteutuminen ammatillisissa

tutkinnon osissa arvioitiin perustutkinnossa useimmiten (60 %) kehittyvälle tasolle ja ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa edistyneelle tasolle (at 60 %; eat 71 %) (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2022, 66–67).

Valtaosa (90 %) kuljetusalan ammattitutkinnon opiskelijoista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että osaaminen arvioitiin arviointikriteerien mukaisesti (kuvio 21). (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2020, 56–57.) Myös suurin osa (83 %) logistiikan perustutkinnon opiskelijoista (83 %) koki, että näyttö arvioitiin arviointikriteerien mukaisesti. (Hakamäki-Stylman 2021, 60–61, 68–69.) Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon opiskelijoista yli 90 prosenttia koki, että osaaminen arvioitiin arviointikriteerien mukaisesti (Kilpeläinen 2020, 53–54). Myös enemmistö sähkö- ja automaatioalan perustutkinto-opiskelijoista (82 %) ja ammattitutkinto-opiskelijoista (80 %) koki osaamisen arvioinnin toteutuneen arviointikriteerien mukaisesti (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2022, 80).

Vaikka kriteeriperusteinen arviointi näytöissä vaikuttaa toteutuvan pääosin hyvin, työelämätoimikuntien tilannekuvayhteenvedossa vuosilta 2020–2021 (Opetushallitus 2022c) todetaan, että opiskelijat tulee perehdyttää ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin paremmin, jotta he ymmärtävät mitä näytössä pitää osata.

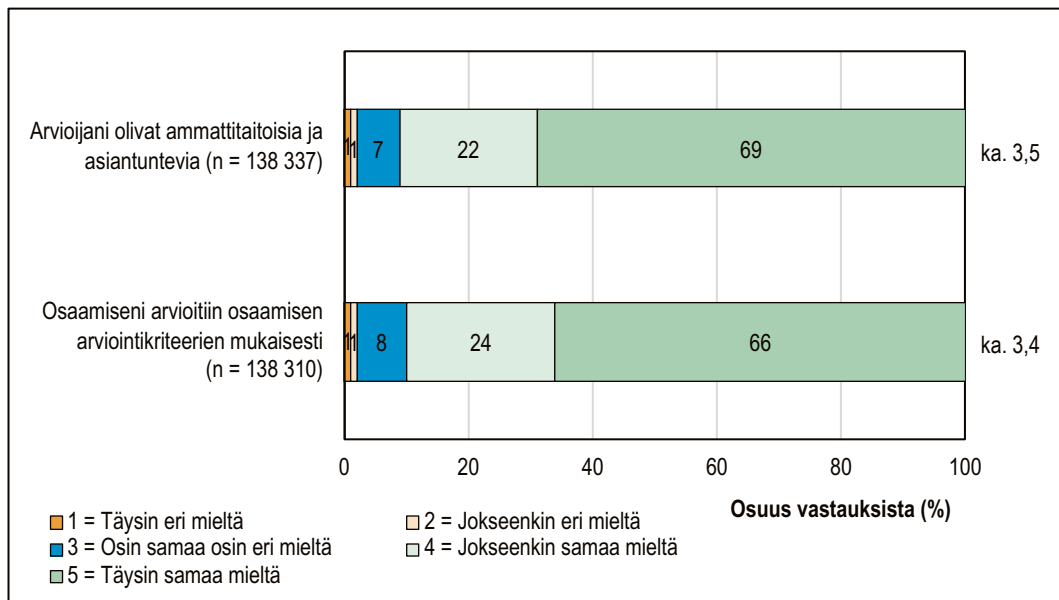

KUVIO 21. Opiskelijoiden vastausjakaumat eri tutkinnoissa amispalautteen väittämään *Osaamiseni arvioitiin arviointikriteerien mukaisesti* (Lähteet: Hakamäki-Stylman 2020; Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2020; Kilpeläinen 2020; Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2022)

5.5 Näyttöjen arviointi amis- ja työelämäpalautteen perusteella

Opiskelijoiden kokemuksia arvioijien ammattitaidosta sekä osaamisen arvioinnista arviointikriteerien mukaisesti tarkasteltiin myös amispalautteen vastausten perusteella. Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen tietoja tarkasteltiin 1.7.2018 lähtien.

Enemmistö opiskelijoista (91 %) oli samaa mieltä siitä, että näytön arvioijat olivat ammattitaitoisia ja asiantuntevia (kuvio 22). Noin seitsemän prosenttia vastaajista osin samaa, osin eri mieltä. Eri mieltä olevien opiskelijoiden vastauksia oli yhteensä kaksi prosenttia. Lähes yhtä suuri osa opiskelijoista (90 %) oli samaa mieltä siitä, että heidän osaamisensa arvioitiin arviointikriteerien mukaisesti, kahdeksan prosenttia vastaajista oli osin samaa, osin eri mieltä ja noin kaksi prosenttia koki, ettei osaamista ollut arvioitu arviointikriteerien mukaisesti. Opiskelijoiden vastausten keskiarvoissa ei ollut tapahtunut muutoksia rahoituskausien välillä. (Vipunen 2022d, 2022e.)

KUVIO 22. Opiskelijoiden kokemukset osaamisen arvioinnista amispalautteen perusteella (Lähde: Vipunen)

Koulutusaloittain tarkasteltuna ei alojen välillä ollut juurikaan eroja näyttöjen arviointiin liittyvien väittämien vastausten keskiarvoissa. Tarkastelun ulkopuolelle jätettiin kasvatusalat ja yhteiskunnalliset alat vastaajien vähäisen määrän vuoksi. Keskiarvot vaihtelivat 4,4 ja 4,7 välillä. Tyytyväisiä arvioijien ammattitaitoon ja asiantuntemukseen olivat kauppa, hallinto ja oikeustieteet -alan opiskelijat³⁸ (ka. 4,7). Matalin keskiarvo (ka. 4,4) oli tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen

³⁸ n = 27 527

(ICT) alan opiskelijoiden³⁹ vastauksissa. Kauppa, hallinto ja oikeustieteet -koulutusalan opiskelijat⁴⁰ olivat tyytyväisimpiä myös osaamisen arviointiin arviointikriteerien mukaisesti (ka. 4,7). Matalin keskiarvo (ka. 4,4) tämän väittämän osalta oli tekniikan alan opiskelijoilla⁴¹. Myöskään koulutusalaakohtaisissa tarkasteluissa ei rahoituskausien välillä ollut kuin korkeintaan yhden desimaalin suuruisia vaihteluja.

Tutkintotyypeittäin tarkasteltuna tyytyväisimpiä arvioijien ammattitaitoon olivat erikoisammattitutkintoa opiskelevat⁴² (ka. 4,8). Myös ammatillista perustutkintoa⁴³ (ka. 4,5) ja ammattitutkintoa⁴⁴ (ka. 4,7) opiskelevat olivat pääosin tyytyväisiä arvioijien ammattitaitoon. Erikoisammattitutkinnon opiskelijat olivat myös tyytyväisimpiä osaamisen arviointiin arviointikriteerien mukaisesti (ka. 4,8). Myös perustutkintoa ja ammattitutkintoa opiskelevat olivat tyytyväisiä näytön arviointiin arviointikriteerien mukaisesti (pt ka. 4,5; at ka. 4,6.).

Koulutuksen järjestäjittäin⁴⁵ tarkasteltuna opiskelijoiden kokemuksissa arvioijien asiantuntevuudesta oli jonkin verran eroja. Opiskelijoiden vastausten keskiarvot vaihtelivat järjestäjittäin 4,2 ja 5,0 välillä. Kokemuksissa osaamisen arvioinnista arviointikriteerien mukaisesti oli suurempi vaihtelu koulutuksen järjestäjien välillä. Opiskelijoiden vastausten keskiarvot vaihtelivat järjestäjittäin tarkasteltuna tämän väittämän osalta 3,8 ja 5,0 välillä. (Vipunen 2022d, 2022e.)

Kansallisessa työelämäpalautteessa kysytään työpaikkaohjaajien⁴⁶ näkemyksiä siitä, tarjoaako oppilaitos riittävästi perehdytystä opiskelijan näytön arviointiin. Työpaikkaohjaajat olivat keskimäärin hyvin tyytyväisiä perehdytyksen riittävyyteen (ka. 4,1). Työpaikkaohjaajista 78 prosenttia koki saaneensa riittävästi perehdytystä näytön arviointiin. Seitsemän prosenttia ohjaajista koki, ettei oppilaitos ollut tarjonnut riittävästi perehdytystä näyttöjen arviointiin ja 15 prosenttia oli osin samaa, osin eri mieltä perehdytyksen riittävyydestä.

Myös työelämäpalautteen kohdalla jätettiin tässä väliraportissa tarkastelun ulkopuolelle kasvatusalat ja yhteiskunnalliset alat vastausten vähäisen määrän vuoksi. Koulutusaloittain tarkasteltuna työpaikkaohjaajien vastausten keskiarvot vaihtelivat 4,0 ja 4,3 välillä. Tyytyväisimpiä näyttöjen arviointiin perehdyttämisen riittävyyteen olivat luonnontieteiden ja tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alan työpaikkaohjaajat⁴⁷.

Tutkintotyypeittäin tarkasteltuna työpaikkaohjaajien vastauksissa ei ollut eroja. Kaikissa tutkintotyypeissä vastausten keskiarvo oli 4,1⁴⁸. Koulutuksen järjestäjittäin tarkasteltuna työpaikkaohjaajien vastausten keskiarvot vaihtelivat 2,9 ja 4,9 välillä. (Vipunen 2022f.)

39 n = 4 742

40 n = 27 523

41 n = 31 409

42 n = 12 216

43 n = 95 208

44 n = 30 730

45 N = 142

46 N = 57 515 (Työpaikkajaksojen lukumäärä)

47 Luonnontieteet: n = 376; kh. 0,7; Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT): n = 1 198, kh. 0,7

48 kh. 0,8–0,9

5.6 Opettajien ja työpaikkaohjaajien arviointiosaamisen varmistaminen

Lähes kaikissa ammatillisen koulutuksen oppimistulosarvioinneissa työpaikkaohjaajien arviointiosaamisen varmistaminen ja kehittäminen on ollut yksi keskeisimmistä koulutuksen järjestäjien pedagogisen toiminnan kehittämistarpeista. Sen sijaan opettajien ohjaus- ja arviointiosaamisen varmistaminen on ollut kaikissa tutkinnoissa yleisimmin kehittyvällä tai edistyneellä tasolla⁴⁹. Opettajien osaamisessa on koettu kuitenkin olevan kehitettävää työelämäosaamisen ylläpitämisessä.

Kuljetusalan ammattitutkinnon arvioinnissa 44 prosenttia ja logistiikan perustutkinnossa noin kolmannes (30 %) järjestäjistä arvioi työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen varmistamisen puuttuvalle tai alkavalle tasolle. (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen, 2020, 45; Hakamäki-Stylman 2021, 54.) Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen varmistaminen arvioitiin selvästi korkeammalle tasolle ja vain 16 prosenttia järjestäjistä arvioi tämän puuttuvalle tai alkavalle tasolle (Kilpeläinen 2021, 43–45).

Sähkö- ja automaatioalan perustutkinnossa yli kolmannes (35 %) järjestäjistä arvioi työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen varmistamisen puuttuvalle tai alkavalle tasolle. Ammattitutkinnossa vastaava osuus oli 27 prosenttia ja erikoisammattitutkinnossa 14 prosenttia. Sähkö- ja automaatioalan arvioinnissa koulutuksen järjestäjät arvioivat myös erikseen työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen systemaattista kehittämistä. Perustutkinnon järjestäjistä yli puolet (55 %), ammattitutkinnon järjestäjistä 40 prosenttia ja erikoisammattitutkinnon järjestäjistä 29 prosenttia arvioi tämän puuttuvalle tai alkavalle tasolle. (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2022, 60–62.) Sähkö- ja automaatioalan arvioinnin mukaan 68 prosenttia perustutkinnon, 100 prosenttia ammattitutkinnon ja 71 prosenttia erikoisammattitutkinnon opiskelijoita ohjanneista työpaikkaohjaajista koki, että oppilaitos oli tarjonnut riittävästi perehdytystä näytön arviointiin. (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2022, 73–74.)

Karvin vuosina 2021–2022 työelämässä oppimisesta ja työelämäyhteistyöstä toteuttaman arvioinnin mukaan useilla koulutuksen järjestäjillä on käytössään monipuolisia ja vaihtoehtoisia tapoja työpaikkaohjaajien osaamisen kehittämiseen ja suurin osa järjestäjistä tarjoaa työpaikkaohjaajille säännöllisesti mahdollisuuksia ohjaus- ja arviointiosaamisen kehittämiseen. Tavanomaisimpia tapoja ovat lähi- ja verkkokoulutuksena toteutettavat koulutukset ja perehdytykset sekä työpaikkaohjaajakohtaiset perehdytykset työelämässä oppimisen alussa tai opettajien ohjauskäynnin yhteydessä. Myös erilaiset perehdytysmateriaalit, kuten oppaat, esitteet, Ohjaan.fi -sivusto sekä Parasta hankkeen -materiaalit ovat keskeisessä roolissa työpaikkaohjaajien perehdytyksessä. Valtaosa koulutuksen järjestäjistä perehdyttää työpaikkaohjaajat tutkinnon perusteisiin ja osaamisen arviointiin, mutta perehdyttäminen ohjaukseen ja osaamisen kehittymisen seurantaan on vähäisempää. (Hievanen ym. 2022.)

49 Asteikko: Puuttuva (1) = Ei aloitettu toimenpiteitä, Alkava (2) = toiminta on suunnitteluvaiheessa. Satunnaisia toimenpiteitä on tehty, Kehittyvä (3) = toiminta on osin kattavaa ja systemaattista ja sitä arvioidaan, Edistynyt (4) = toiminta on vakiintunutta, systemaattista ja kattavaa. Toimintaa arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.

Arvioinnin mukaan noin kymmenesosa järjestäjistä ei tarjoa säännöllisesti työpaikkaohjaajille mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen. Myös osa haastatelluista työpaikkaohjaajista koki, etteivät oppilaitos ja työnantaja olleet tarjonneet heille minkäänlaista koulutusta ja perehdytystä ohjaukseen ja arviointiin. Osa työpaikkaohjaajista toivoi erityisesti oppilaitoksilta isompaa panostusta työpaikkaohjaajien kouluttamiseen. Arvioinnin yhdessä kehittämissuosituksessa todetaankin, että koulutuksen järjestäjien tulee edelleen panostaa työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen kehittämiseen ja mahdollisuuksia osaamisen päivittämiseen ja kehittämiseen tulee tarjota nykyistä useammin. (Hievanen ym. 2022.)

Karvin keväällä 2022 julkaiseman Ammatillisen koulutuksen järjestäjien laadunhallinnan tila-arvioinnin mukaan enemmistö koulutuksen järjestäjistä⁵⁰ (84 %) arvioi vähintään kehittyvälle⁵¹ tasolle sen, että työpaikat ja työpaikkaohjaajat saavat tarvitsemaansa perehdytystä ja tukea työpaikalla järjestettävän koulutuksen toteuttamiseen ja arviointiin. Reilu kymmenesosa (15 %) järjestäjistä arvioi tämän toiminnon enintään alkavalle tasolle. Enemmistöllä järjestäjistä (80 %) myös työpaikkaohjaajien ajantasaisen ja tarvittavan ohjaus- ja arviointiosaamisen varmistaminen oli vähintään kehittyvällä tasolla. Kuitenkin lähes viidesosa (19 %) järjestäjistä arvioi enintään alkavalle tasolle sen, että koulutuksen järjestäjä varmistaa, että työpaikkaohjaajilla on tarvittava ja ajantasainen ohjaus- ja arviointiosaaminen. (Korpi ym. 2022.)

Ammatillisen koulutuksen oppimistulosarvioinneissa koulutuksen järjestäjät ovat tuoneet esiin hyviä käytäntöjä työpaikkaohjaajien arviointiosaamisen kehittämiseen. Hyvinä käytäntöinä on mainittu muun muassa opettajien työpaikkakäyntien ja näyttöjen yhteydessä toteutettava työpaikkaohjaajien perehdytys, tiivis yhteistyö työelämän kanssa, aktiiviset keskustelut opettajien ja työpaikkaohjaajien välillä, erilaiset saavutettavat toteutusvaihtoehdot työpaikkaohjaajakoulutukselle, yhteiset koulutukset muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä vertaistilaisuudet. (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen, 2020, 45; Hakamäki-Stylman 2021, 54; Kilpeläinen 2021, 43–45; Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2022, 73–74.)

⁵⁰ N = 137

⁵¹

Näytöissä
osoitettu
osaaminen

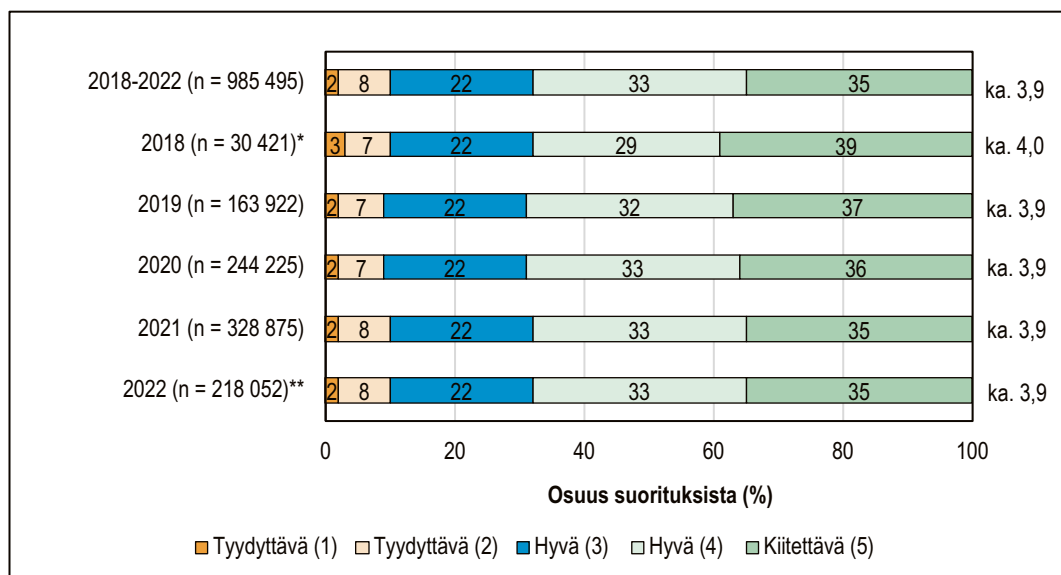
6

Tässä luvussa tarkastellaan ammatillisten perustutkintojen näyttöjen arvosanoja. Arvosanajakaumia ja keskiarvoja tarkastellaan koko aineiston tasolla sekä opiskelijan sukupuolen, iän, äidinkielen ja opintojen suorituskieleen mukaan. Lisäksi arvosanoja tarkastellaan koulutuksen järjestäjien, koulutusalan, oppilaitostyyppin, koulutuksen järjestäjän sijainnin ja koon sekä näyttöympäristön ja näytön arvioijien mukaan.

6.1 Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla

Ammatillisten tutkinnon osien arvosanoja tarkasteltiin vain perustutkintoa suorittavien osalta, sillä ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa käytetään arviointiasteikkoa hyväksytty–hylätty. Ammatillisten tutkinnon osien arvosanoista käytetään tässä luvussa jatkossa ilmausta näyttöjen arvosanat, sillä näyttö on ammatillisissa tutkinnon osissa ensisijainen ammattitaidon osoittamistapa. Perustutkintojen viisiportaisella asteikolla arvioitujen näyttöjen arvosanoista suurin osa (68 %) oli hyviä (4) tai kiitettäviä (5) vuosina 2018–2022 (kuvio 23). Tyydyttävien arvosanojen osuus oli noin kymmenen prosenttia. Arvosanajakauma pysyi samanlaisena kaikkina viitenä tarkasteluvuotena. Kaikkien arvosanojen keskiarvo oli 3,9 ja keskihajonta (kh) 1,05⁵².

52 2018: kh = 1,07; 2019: kh = 1,04; 2020: kh = 1,03; 2021: kh = 1,05; 2022: kh = 1,05

KUVIO 23. Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla vuosina 2018–2022 (Lähde: Koski-rekisteri)

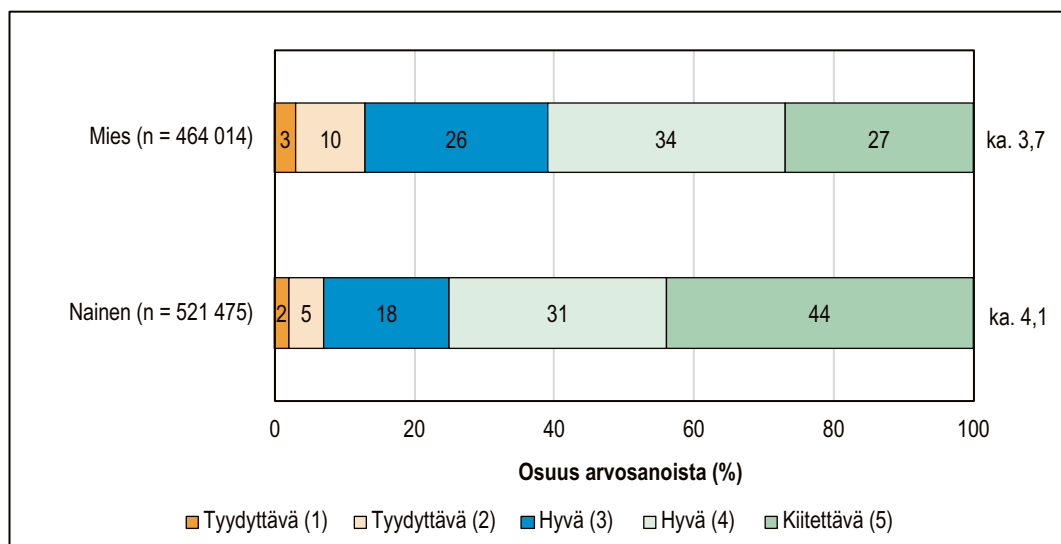
6.2 Näyttöjen arvosanat taustamuuttujittain tarkasteltuna

Perustutkintoa suorittavien opiskelijoiden näyttöjen arvosanoja tarkasteltiin myös taustamuuttujittain. Taustamuuttujina käytettiin opiskelijoiden sukupuolta, ikäluokkaa, äidinkieltä ja opintojen suorituskieletä sekä koulutuksen järjestäjän tyyppiä, opiskelijamäärää ja AVI-aluetta. Lisäksi arvosanoja tarkasteltiin koulutuksen järjestäjittäin, koulutusaloittain sekä näytön suorituspaikan ja näytön arvioijien mukaan.

Sukupuolen mukaan tarkasteltuna miesten suorittamien näyttöjen arvosanoissa oli vähemmän kiitettäviä ja enemmän tyydyttäviä arvosanoja kuin naisten suorittamissa näytöissä (kuvio 24). Miehillä kiitettävien arvosanojen osuus oli 27 prosenttia ja naisilla 44 prosenttia. Tyydyttävien arvosanojen osuus oli miehillä 13 prosenttia ja naisilla seitsemän prosenttia. Miesten arvosanojen keskiarvo oli 3,7 ja naisten 4,1⁵³. Miehillä yleisin arvosana oli hyvä (4) ja naisilla kiitettävä (5). Tilastollisesti tarkasteltuna ero miesten ja naisten arvosanojen välillä oli pieni⁵⁴.

⁵³ Mies: kh = 1,07; Nainen: kh = 0,99

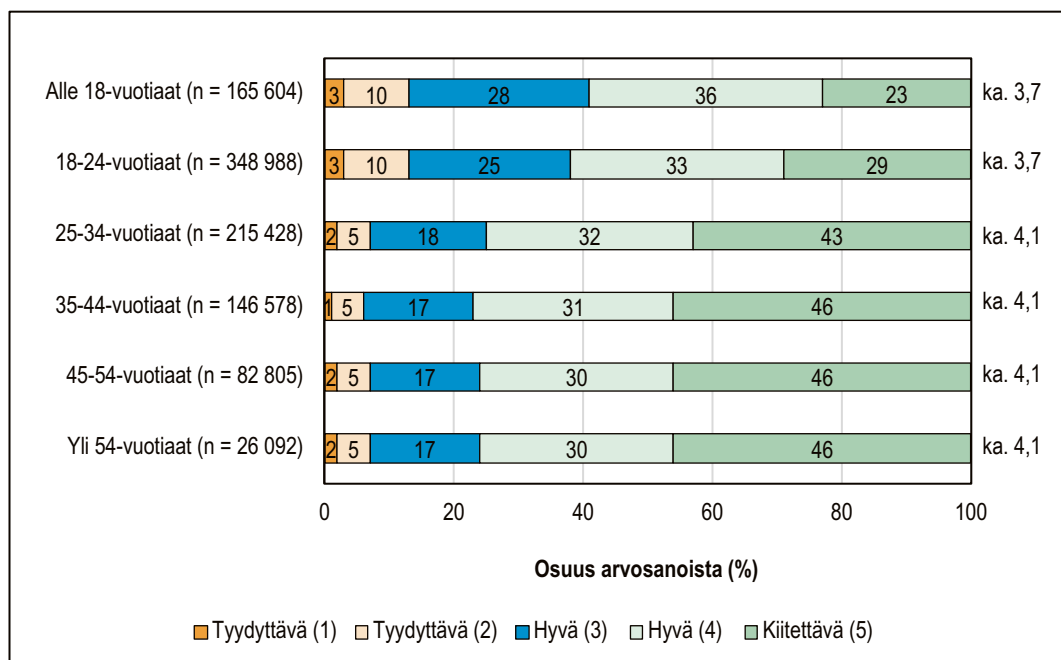
⁵⁴ p < 0,001; A = 0,39

KUVIO 24. Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla sukupuolen mukaan tarkasteltuna (Lähde: Koski-rekisteri)

Arvosanoissa oli pieniä eroja **ikäluokkien** mukaan tarkasteltuna (kuvio 25). Alle 25-vuotiailla oli enemmän tyydyttäviä ja vähemmän kiitettäviä arvosanoja kuin tätä vanhemmilla opiskelijoilla. Alle 18-vuotiailla kiitettävien arvosanojen osuus oli vajaa neljänneksen (23 %) ja yli 34-vuotiailla 46 prosenttia. Alle 25-vuotiailla arvosanojen keskiarvo oli 3,7 ja yli 24-vuotiailla 4,1. Alle 25-vuotiailla yleisin arvosana oli hyvä (4) ja yli 24-vuotiailla kiitettävä (5). Erot nuorimman ikäluokan ja vanhempien ikäluokkien keskiarvojen välillä olivat tilastollisesti merkitseviä, mutta kohtalaisen pieniä⁵⁵.

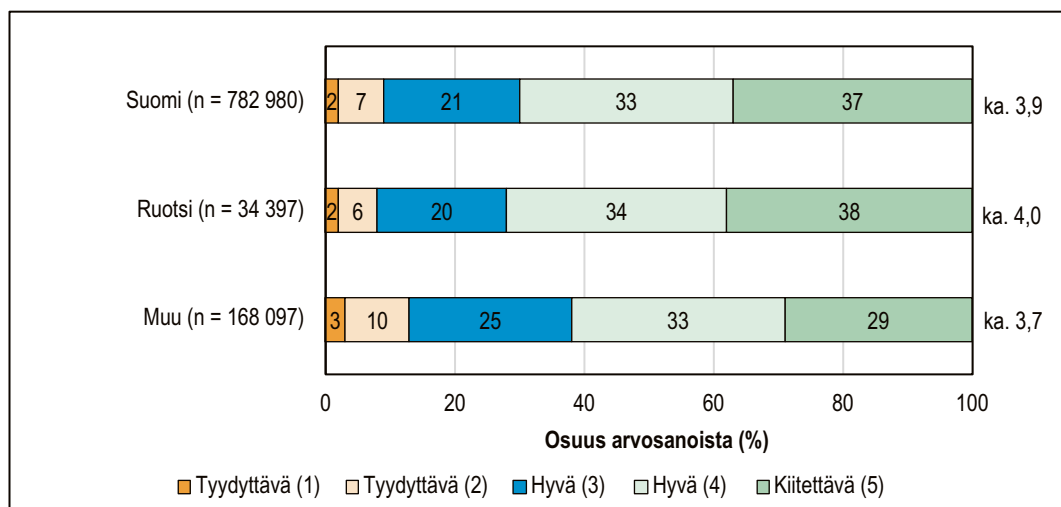
⁵⁵ $p < 0,001$; $A = 0,36-0,38$

KUVIO 25. Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla ikäluokan mukaan tarkasteltuna (Lähde: Koski-rekisteri)

Opiskelijoiden **äidinkielen** mukaan tarkasteltuna suomen- ja ruotsinkielisten opiskelijoiden arvosanajakaumat eivät juurikaan poikenneet toisistaan (kuvio 26). Muun kuin suomen- tai ruotsinkielisillä opiskelijoilla tyydyttävien arvosanojen osuus oli jonkin verran suurempi ja kiitettävien pienempi kuin suomen- ja ruotsinkielisillä opiskelijoilla. Muunkielisten opiskelijoiden näytöissä yleisin arvosana oli hyvä (4) ja suomen- ja ruotsinkielisten näytöissä kiitettävä (5). Tilastollisesti tarkasteltuna eroa muunkielisten ja suomen- tai ruotsinkielisten opiskelijoiden näyttöjen arvosanojen välillä ei juurikaan ollut⁵⁶.

⁵⁶ $p < 0,001$; $A = 0,44-0,45$

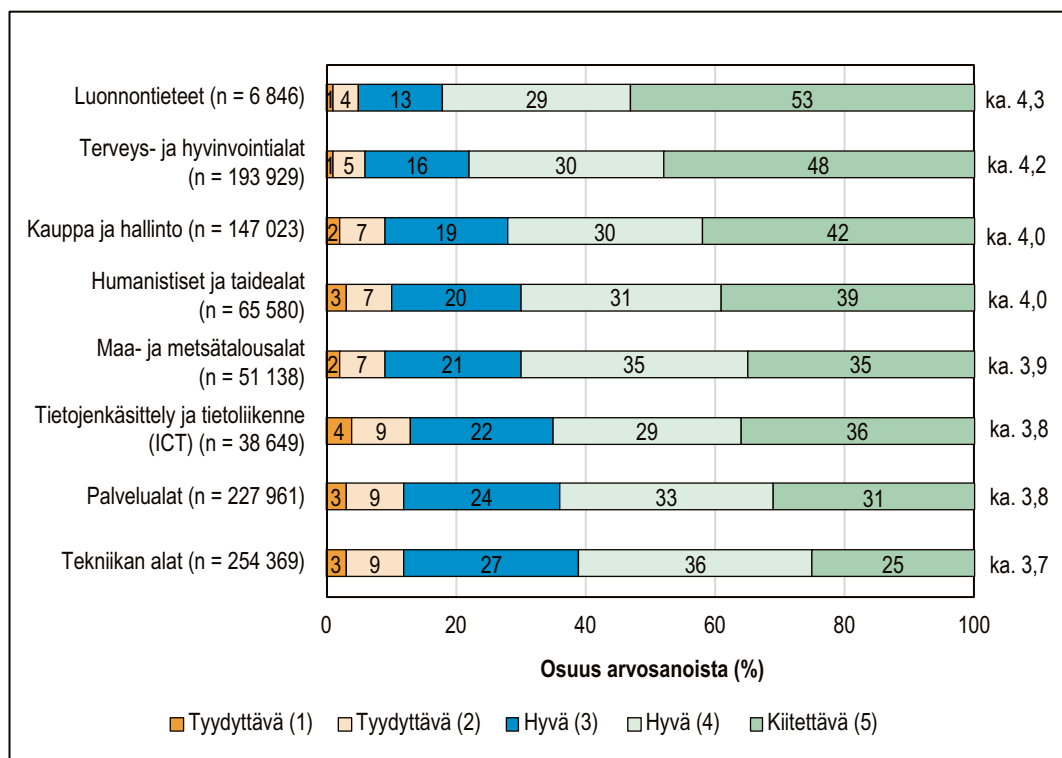
KUVIO 26. Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla äidinkielen mukaan tarkasteltuna (Lähde: Koski-rekisteri)

Arvosanoja tarkasteltiin myös opintojen **suorituskielen** mukaan. Tarkastelussa verrattiin suomen-, ruotsin- ja englanninkielisissä opinnoissa toteutettujen näyttöjen arvosanoja. Suomen- ja ruotsinkielisten opintojen näyttöjen arvosanojen keskiarvo oli 3,9. Englanninkielisten opintojen näyttöjen arvosanojen keskiarvo oli 4,1⁵⁷.

Koulutusaloittain vertailtuna arvosanajakaumissa oli jonkin verran eroja (kuvio 27). Luonnontieteissä ja terveys- ja hyvinvointialoilla noin puolet arvosanoista oli kiitettäviä. Kaupan ja hallinnon sekä humanististen ja taidealojen arvosanajakaumat olivat hyvin lähellä toisiaan. Näillä aloilla kiitettävien arvosanojen osuus oli hieman yli tai alle 40 prosenttia ja tyydyttävien osuus noin 10 prosenttia. Tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alalla, palvelualoilla ja tekniikan aloilla tyydyttävien arvosanojen osuus oli korkein (12–13 %). Kiitettävien arvosanojen osuus oli pienin tekniikan aloilla (25 %). Verrattaessa terveys- ja hyvinvointialojen ja tekniikan alojen arvosanoja keskenään havaittiin niiden välillä tilastollisesti merkitsevä keskisuuri ero⁵⁸.

⁵⁷ Suomi n = 946 609, Ruotsi n = 31 867, Englanti n = 6 833

⁵⁸ p < 0001; A = 0,36

KUVIO 27. Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla koulutusalan mukaan tarkasteltuna (Lähde: Koski-rekisteri)

Koulutuksen järjestäjien⁵⁹ välillä oli eroja arvosanoissa. Enemmistöllä (60 %) järjestäjistä yleisin arvosana oli kiitettävä (5). Reilulla kolmanneksella (35 %) järjestäjistä yleisin arvosana oli hyvä (4) ja kuudella järjestäjällä (5 %) hyvä (3). Näistä kuudesta järjestäjästä neljä oli erityisoppilaitoksia. Arvosanojen keskihajonnat vaihtelivat koulutuksen järjestäjillä 0,65 ja 1,27 välillä. Yli puolella (56 %) järjestäjistä arvosanojen keskihajonta oli yli 1,00 ja 46 prosentilla järjestäjistä alle 1,00.

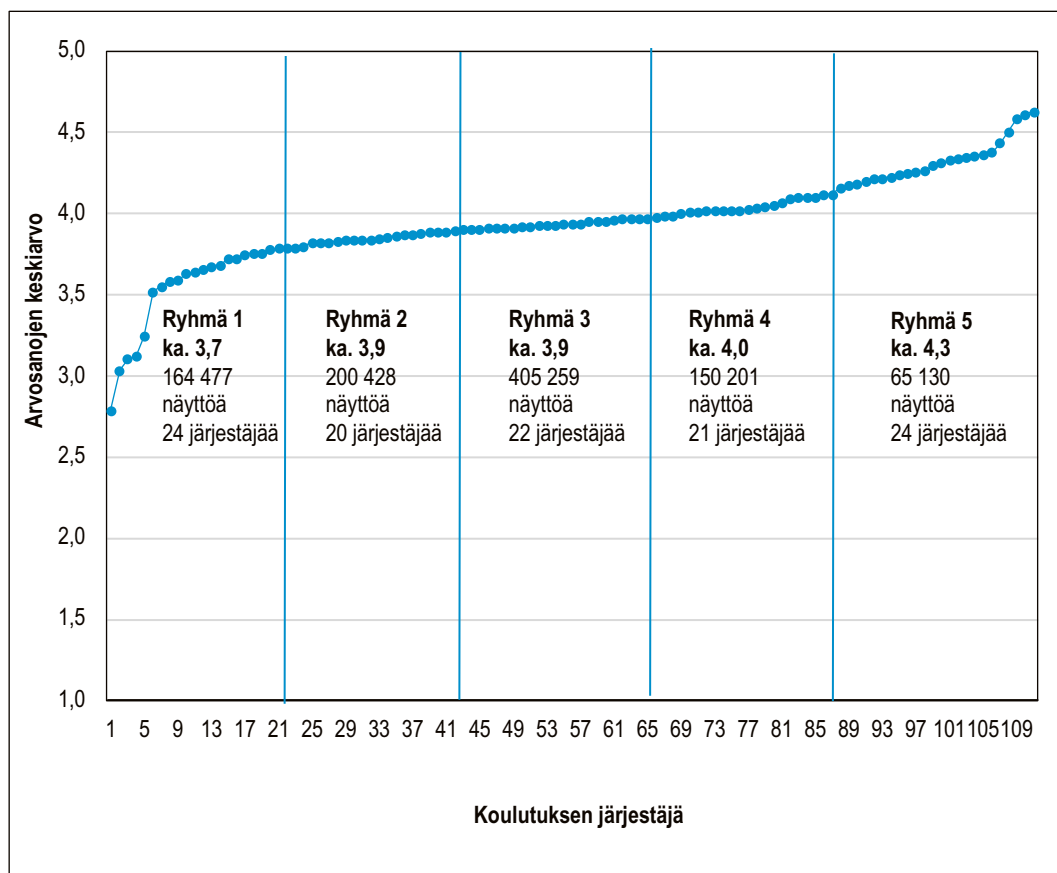
Koulutuksen järjestäjien arvosanojen keskiarvot vaihtelivat 2,8 ja 4,6 välillä (kuvio 28). Enemmistöllä (71 %) järjestäjistä arvosanojen keskiarvo sijoittui 3,8 ja 4,2 välille. Verrattaessa arvosanojen keskiarvojen mukaan jaettua viittä järjestäjäryhmää⁶⁰ keskenään, havaittiin ryhmien 1 ja 5 välillä keskiarvoero⁶¹ ja ryhmien 2 ja 5 välillä pieni ero⁶². Ääripäihin sijoittuvia koulutuksen järjestäjiä lukuun ottamatta koulutuksen järjestäjien arvosanojen keskiarvot olivat siis samalla tasolla.

⁵⁹ N = 111, vain järjestäjät, jotka järjestävät perustutkintoja

⁶⁰ Koulutuksen järjestäjät on asetettu janelle järjestykseen arvosanojen keskiarvon mukaan ja sen jälkeen jaettu viiteen suunnilleen samankokoiseen ryhmään.

⁶¹ $p < 0,001$; A = 0,33

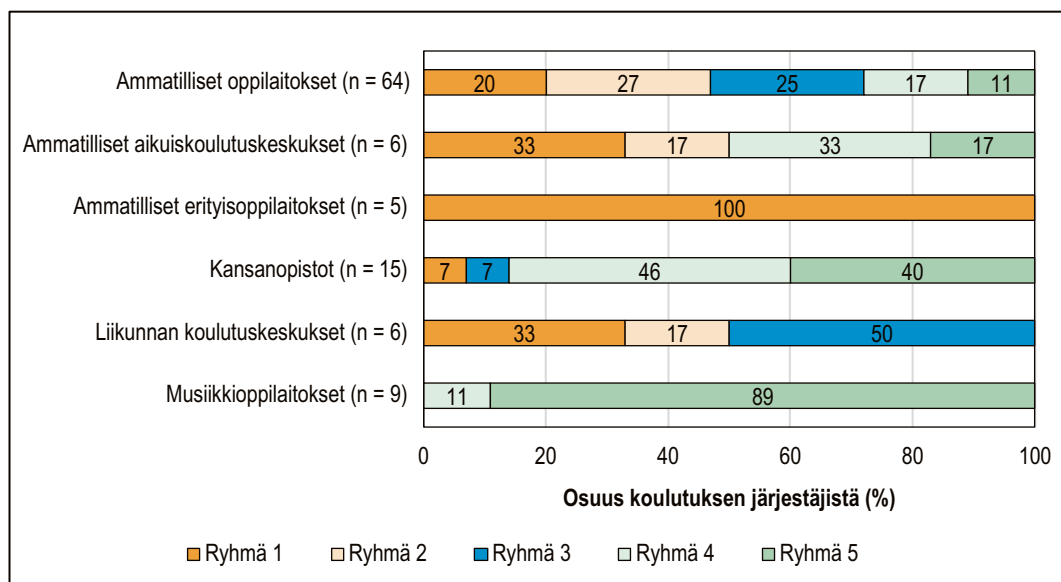
⁶² $p < 0,001$; A = 0,37

KUVIO 28. Näyttöjen arvosanojen keskiarvo perustutkinto-opiskelijoilla koulutuksen järjestäjittäin tarkasteltuna (Lähde: Koski-rekisteri)

Eri oppilaitostyyppinä edustavat koulutuksen järjestäjät jakautuivat kuvion 29⁶³ mukaisesti arvosanojen keskiarvojen mukaan muodostettuihin ryhmiin. Ammatillisia oppilaitoksia edustavat koulutuksen järjestäjät jakautuivat melko tasaisesti kaikkiin viiteen järjestäjien keskiarvon mukaan muodostettuun ryhmään samoin kuin aikuisoppilaitokset, joskin aikuisoppilaitoksista yksikään ei sijoittunut keskimmäiseen ryhmään. Kaikki erityisoppilaitokset sijoituivat keskiarvon mukaan alimpaan ryhmään ja kaikki musiikkioppilaitokset taas kahteen arvosanojen mukaan korkeimpaan ryhmään. Kansanopistot olivat painottuneet suurimmalta osin kahteen korkeimpaan ryhmään, ja liikunnan oppilaitoksista puolet sijoituivat kahteen alimpaan ja puolet keskimmäiseen ryhmään.

63 Kuvion ulkopuolelle jätetty oppilaitostyyppit, joiden lukumäärä oli alle 3

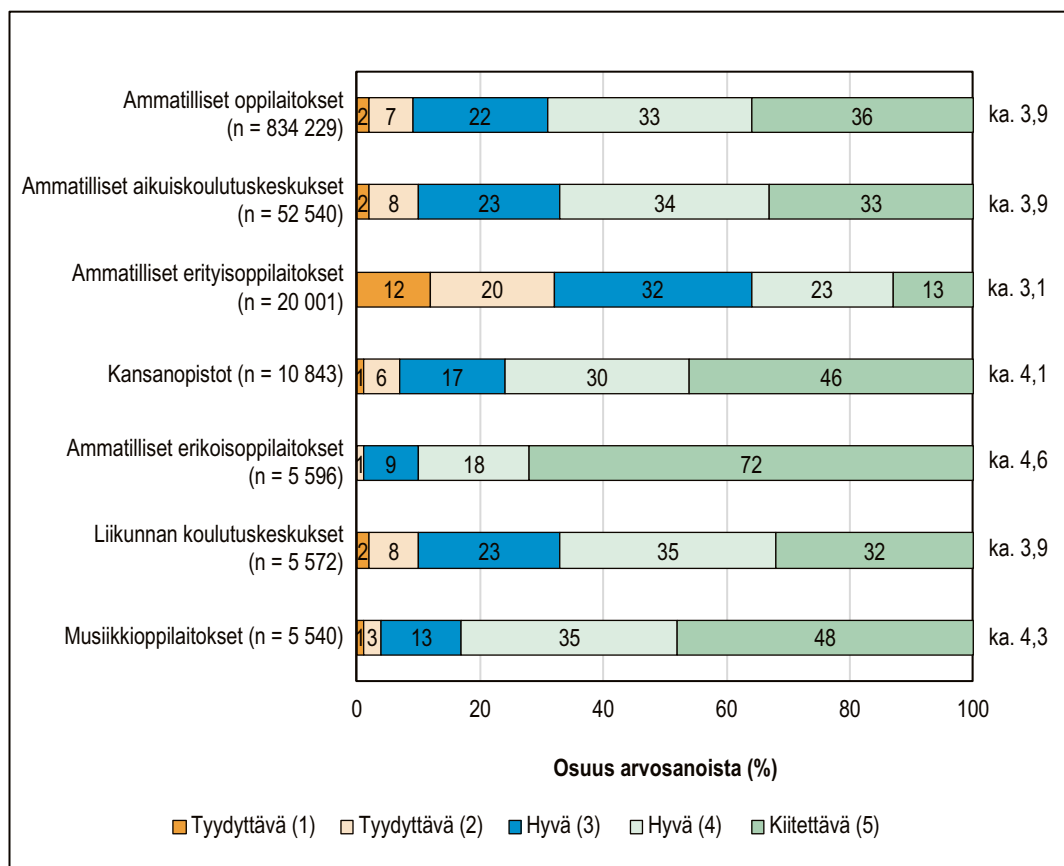

KUVIO 29. Koulutuksen järjestäjät oppilaitostyyppin ja arvosanojen keskiarvon mukaan tarkasteltuna (Lähde: Koski-rekisteri)

Näyttöjen arvosanojen jakaumat vaihtelivat paljon järjestäjän **oppilaitostyyppin** mukaan tarkasteltuna (kuvio 30). Ammatillisissa oppilaitoksissa, ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa sekä liikunnan koulutuskeskuksissa arvosanojen jakaumat olivat hyvin samankaltaiset. Tyydyttävien arvosanojen osuus oli noin kymmenesosa, hyvien arvosanojen selvästi yli puolet ja kiitettävien noin kolmannes tai hieman yli. Myös niillä järjestäjillä, joilla oli sekä ammatillisia oppilaitoksia että aikuiskoulutuskeskuksia tai liikunnan koulutuskeskuksia arvosanajakauma oli samankaltainen⁶⁴. Ammatillisissa erityisoppilaitoksissa tyydyttävien arvosanojen osuus (32 %) oli selvästi muita oppilaitostyyppisiä korkeampi. Hyvien arvosanojen osuus oli yli puolet (55 %) ja kiitettävien reilu kymmenesosa (13 %). Tilastollisesti tarkasteltuna ammatillisten oppilaitosten ja erityisoppilaitosten arvosanoissa oli suurehko ero⁶⁵. Ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa kiitettävien arvosanojen osuus oli 72 prosenttia ja tyydyttävien noin prosentti. Myös kansanopistoissa ja musiikkioppilaitoksissa arvosanat olivat vahvasti painottuneet hyviin (4) ja kiitettäviin (5), joiden osuus kansanopistoissa oli 75 prosenttia ja musiikkioppilaitoksissa 83 prosenttia.

⁶⁴ Ammatilliset oppilaitokset ja ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset: Tyydyttävä (1): 2 %, Tyydyttävä (2): 8 %, Hyvä (3): 22 %, Hyvä (4): 32 %, Kiitettävä (5): 36 %
 Ammatilliset oppilaitokset ja liikunnan koulutuskeskukset (n = 16 699): Tyydyttävä (1): 1 %, Tyydyttävä (2): 7 %, Hyvä (3): 21 %, Hyvä (4): 35 %, Kiitettävä (5): 36 %

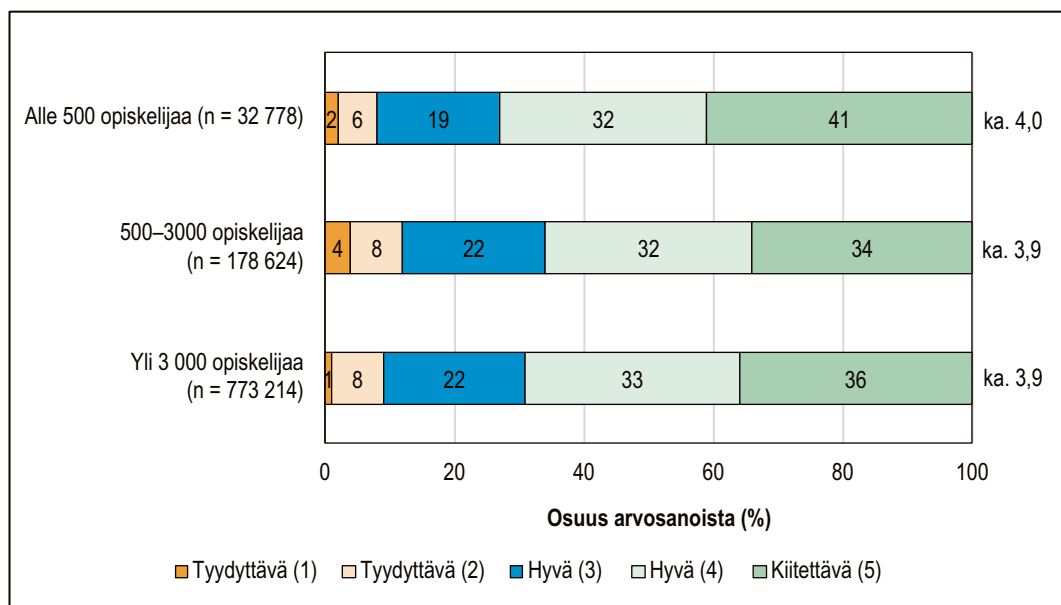
⁶⁵ $p < 0,001$; $A = 0,70$

KUVIO 30. Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla oppilaitostyyppin mukaan tarkasteltuna (Lähde: Koski-rekisteri)

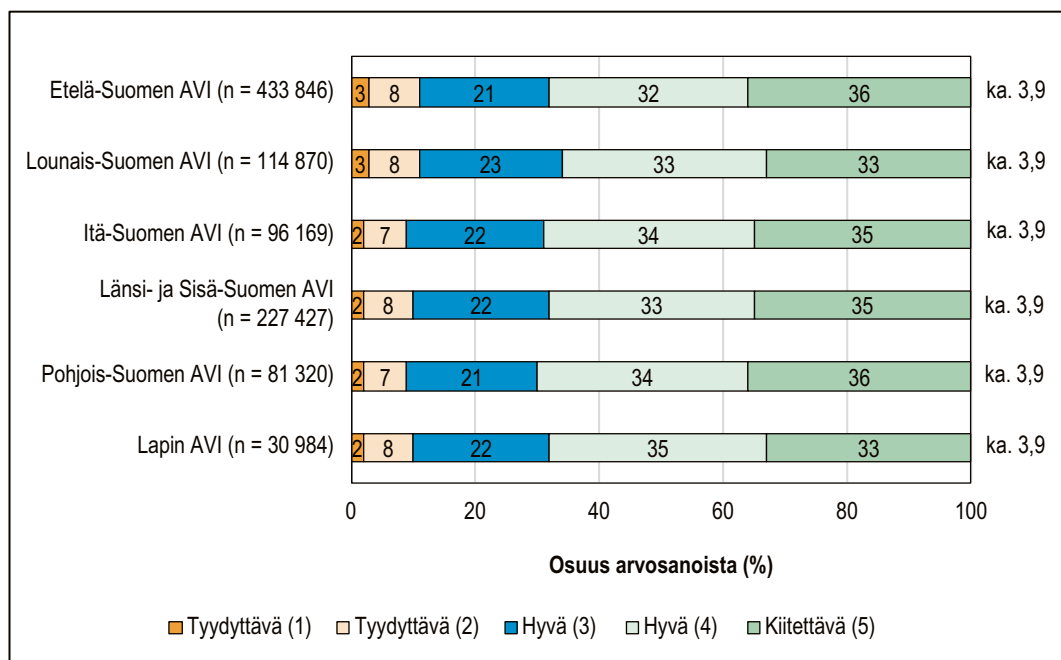
Koulutuksen järjestäjän **opiskelijamäärän** mukaan tarkasteltuna arvosanojen jakaumissa ei ollut juurikaan eroja (kuvio 31). Keskikokoisilla koulutuksen järjestäjillä (500–3 000 opiskelijaa) tyydyttävien arvosanojen osuus oli muutaman prosenttiyksikön suurempi kuin pienemmillä ja suuremmilla järjestäjillä ja pienimmillä (alle 500 opiskelijaa) järjestäjillä kiitettävien arvosanojen osuus oli noin viisi prosenttiyksikköä korkeampi kuin suuremmilla järjestäjillä. Tilastollisesti tarkasteltuna arvosanoissa ei ollut eroja eri kokoluokkien välillä⁶⁶.

⁶⁶ p < 0,001; A = 0,49–0,54

KUVIO 31. Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla koulutuksen järjestäjän opiskelijamäärän mukaan tarkasteltuna (Lähde: Koski-rekisteri)

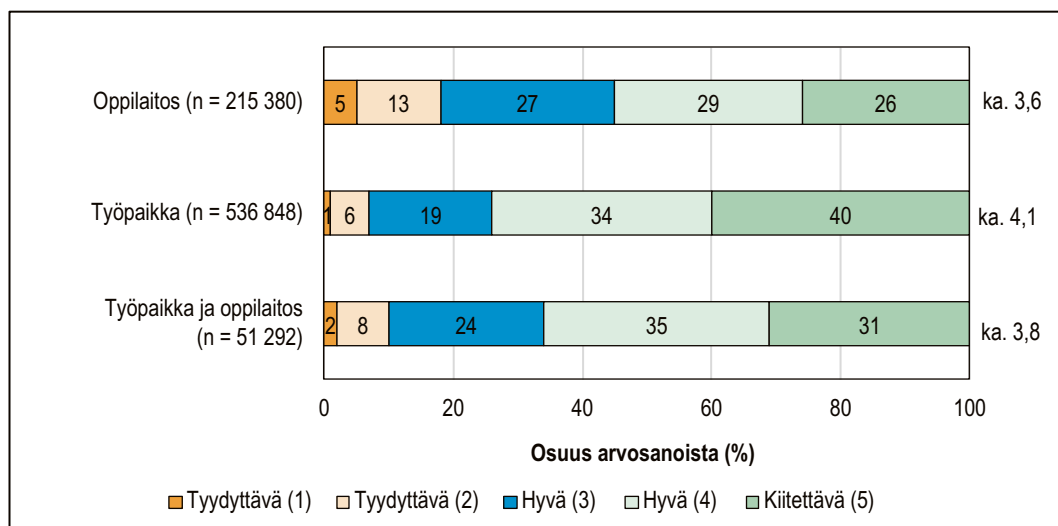
Näyttöjen arvosanojen jakaumissa ei ollut eroja **AVI-alueittain** tarkasteltuna (kuvio 32). Kaikilla AVI-alueilla arvosanojen keskiarvo oli 3,9 ja arvosanajakauma noudatteli koko aineiston jakaumaa. Tilastollisesti tarkasteltuna alueiden välillä ei havaittu eroja.

KUVIO 32. Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla AVI-alueen mukaan tarkasteltuna (Lähde: Koski-rekisteri)

Arvosanoja tarkasteltiin myös näytön **suorituspaikan** mukaan (kuvio 33). Työpaikalla suoritetuista näytöistä saatiin keskimäärin parempia arvosanoja kuin oppilaitoksissa toteutetuista näytöistä. Oppilaitoksessa suoritetuissa näytöissä tyydyttävien arvosanojen osuus oli suurempi kuin työpaikoilla tai työpaikalla ja oppilaitoksessa suoritetuissa näytöissä. Oppilaitosnäytöistä vajaa viidennes (18 %) ja työpaikkanäytöistä alle joka kymmenes (7 %) oli arvioitu tyydyttävien arvosanoin. Työpaikkanäytöissä kiitettävien arvosanojen osuus oli selvästi korkeampi (40 %) kuin oppilaitosnäytöissä (26 %). Työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänä suoritetuissa näytöissä kiitettävien arvosanojen osuus oli vajaa kolmannes (31 %) ja tyydyttävien kymmenes (10 %). Työpaikkanäytöissä yleisin arvosana oli kiitettävä (5). Oppilaitosnäytöissä ja työpaikan ja oppilaitoksen yhdistelmänäytöissä yleisin arvosana oli hyvä (4). Ero oppilaitoksissa suoritettujen ja työpaikalla suoritettujen näyttöjen arvosanojen välillä oli tilastollisesti merkitsevä, mutta pienehkö⁶⁷.

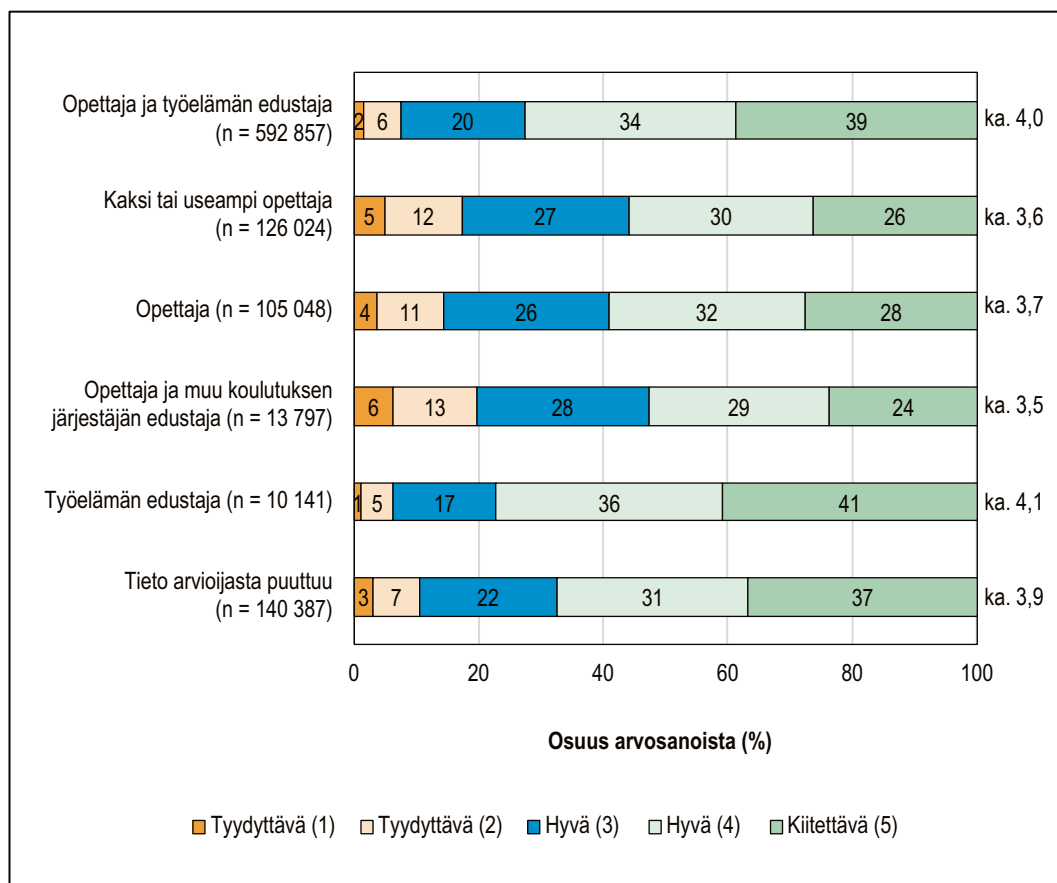
⁶⁷ p < 0,001; A = 0,38

KUVIO 33. Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla näytön suorituspaikan mukaan tarkasteltuna (Lähde: Koski-rekisteri)

Näyttöjen arvosanoissa oli joitakin eroja näytön **arvioinnista päättäneiden** mukaan. Keskimäärin näyttöjen arvosanat olivat korkeampia silloin, kun työelämän edustaja oli mukana arvioinnissa (kuvio 34). Opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimissa näytöissä tyydyttävien arvosanojen osuus oli vain 8 prosenttia ja kiitettävien 39 prosenttia (ka. 4,0). Kahden tai useamman opettajan arvioimissa näytöissä tyydyttävien arvosanojen osuus oli 17 prosenttia ja kiitettävien 26 prosenttia (ka. 3,6). Opettajien yksin arvioimien näyttöjen arvosanat jakautuivat melko samoin kuin kahden tai useamman opettajan arvioimissa näytöissä. Opettajan tai opettajien arvioimien näyttöjen arvosanojen sekä opettajien ja työelämän edustajien arvioimien näyttöjen arvosanojen keskiarvoissa oli tilastollisesti merkitsevä, mutta pieni ero⁶⁸. Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla kaikkien näytön arvioinnista päättäneiden mukaan on koottu liitteeseen 6.

68 $p < 0,001$; $A = 0,40-0,42$

KUVIO 34. Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla näytön arvioinnista päättäneiden mukaan tarkasteltuna (Lähde: Koski-rekisteri)

Yhteenvetoa ja
johtopäätöksiä:
Näyttö-
toiminnan tasa-
laatuisuudessa
on vielä paljon
kehitettävää

Tähän lukuun on koottu tämän selvityksen keskeisiä tuloksia koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnasta, kuten näyttöjen suunnittelu-, toteuttamis- ja arviointikäytännöistä sekä näyttöjen arvosanoista. Lisäksi lukuun on sisällytetty näyttötoimintaan liittyviä keskeisiä kehittämistarpeita, joita koulutuksen järjestäjät voivat hyödyntää oman näyttötoimintansa kehittämisessä. Luvun loppuun on koottu yhteenvetotaulukko koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan keskeisistä vahvuuksista ja kehittämistarpeista.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma ohjaa näyttötoimintaa enemmistöllä koulutuksen järjestäjistä

Valtaosalla koulutuksen järjestäjistä osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma on osa niiden laadunhallintajärjestelmää ja suunnitelma ohjaa melko kattavasti näyttöjen toteuttamista käytännössä. Osalla koulutuksen järjestäjistä arvioinnin toteuttamissuunnitelma ei kuitenkaan vielä ohjaa kovin kattavasti käytännön näyttötoimintaa, kuten näyttöjen suunnittelua, näyttöympäristöjen valintaa ja työpaikkaohjaajien perehdytystä. Arvioinnin toteuttamissuunnitelman koetaan ohjaavan erityisesti osaamisen arviointia. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmista puuttuvat usein perustelut ja syyt oppilaitosnäytöille sekä perustelut sille, missä tilanteissa näyttö arvioidaan kahden koulutuksen järjestäjän edustajan toimesta ilman työelämän edustajaa.

Osalla koulutuksen järjestäjistä osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma tulee sisällyttää ja vakiinnuttaa osaksi käytännön näyttötoimintaa, kuten näyttöjen suunnittelua, toteuttamista ja arviointia. Lisäksi suunnitelman toteutumista tulee säännöllisesti seurata ja kehittää tarpeen mukaan. Myös useiden koulutuksen järjestäjien tulee vahvistaa näyttöjen toteuttamis- ja arviointikäytäntöjen sekä arvosanojen seurantaa osana niiden laadunhallintaa ja näyttötoiminnan kehittämistä.

Työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisessa edelleen kehitettävää

Useilla koulutuksen järjestäjillä on käytössään monipuolisia ja vaihtoehtoisia tapoja työpaikkaohjaajien osaamisen kehittämiseen ja suurin osa järjestäjistä tarjoaa työpaikkaohjaajille säännöllisesti mahdollisuuksia ohjaus- ja arviointiosaamisen kehittämiseen. Kuitenkin työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen varmistaminen ja kehittäminen on edelleen iso haaste useilla koulutuksen järjestäjillä. Lähes kaikissa viimeisen kymmenen vuoden aikana toteutetuissa ammatillisen koulutuksen oppimistulosarvioinneissa työpaikkaohjaajien arviointiosaamisen varmistaminen ja kehittäminen on ollut yksi keskeisimmistä koulutuksen järjestäjien pedagogisen toiminnan kehittämistarpeista. Työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen varmistaminen ja kehittäminen vaihtelee myös paljon koulutuksen järjestäjien ja tutkintojen välillä. Koska työpaikat ovat keskeisiä oppimisympäristöjä ammatillisessa koulutuksessa, on työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen varmistaminen ja kehittäminen erittäin tärkeää. Perekäytetty ja koulutettu työpaikkaohjaaja varmistaa osaltaan tutkinnon perusteiden mukaisten näyttöjen ja luotettavan arvioinnin toteutumista. Lisäksi hyvällä työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisella varmistetaan myös opiskelijoiden yhdenvertainen asema työpaikoilla ja arviointitilanteissa.

Koulutuksen järjestäjien tulee edelleen vahvistaa työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamista ja tarjota työpaikkaohjaajille mahdollisuuksia osaamisen päivittämiseen ja kehittämiseen nykyistä useammin ja systemaattisemmin. Lisäksi koulutuksen järjestäjien tulisi tehdä nykyistä enemmän yhteistyötä työelämälle suunnattujen koulutusten ja perehdytysten toteuttamisessa ja hyödyntää niissä jo kehitettyjä hyviä toimintamalleja.

Näyttöjä ei aina suunnitella yhdessä opiskelijan, opettajan ja työelämän edustajan kanssa

Näyttöjen suunnittelu toteutuu yleisesti ottaen melko hyvin. Opiskelijat kokevat saaneensa osallistua näyttöjen suunnitteluun ja koulutuksen järjestäjien mukaan näyttöjen suunnittelu yhteistyössä opiskelijan ja työelämän kanssa on toteutunut pääsääntöisesti hyvin. Näyttöjen suunnittelukäytännöissä, eli esimerkiksi siinä, millä kokoonpanolla näytöt suunnitellaan, on vaihtelua koulutuksen järjestäjien ja tutkintojen välillä. Koulutusaloittain tarkasteltuna kolmikantainen suunnittelu on yleisintä terveys- ja hyvinvointialoilla ja harvinaisinta maa- ja metsätalousaloilla.

Vaikka enemmistö näytöistä suunnitellaan yhdessä opettajan, opiskelijan ja työelämän edustajan kanssa, ei kolmikantainen suunnittelu aina toteudu. Vajaa kymmenesosa opiskelijoista arvioi, ettei ollut osallistunut näyttönsä suunnitteluun. Lisäksi opiskelijoiden kokemukset näytön suunnitteluun osallistumisesta vaihtelivat paljon koulutuksen järjestäjien välillä. Tyytyväisimpiä mahdollisuuksiinsa osallistua näyttöjen suunnitteluun ovat terveys- ja hyvinvointialojen sekä luonnontieteiden opiskelijat ja tyytymättöimpiä tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alan opiskelijat. Tutkintotyypeittäin tarkasteltuna erikoisammattitutkinnon opiskelijat ovat perustutkinnon ja ammattitutkinnon opiskelijoita hieman tyytyväisempiä näyttöjen suunnitteluun osallistumiseen.

Koulutuksen järjestäjien tulee varmistaa, että näytöt suunnitellaan yhdessä opettajan, opiskelijan ja työelämän edustajan kanssa näyttöjen ja arvioinnin yhteismitallisuuden toteutumiseksi. Koska vastuu näytöistä on koulutuksen järjestäjällä, tulee opettajan tai muun koulutuksen järjestäjän edustajan osallistua näyttöjen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Tämä tulee huomioida myös osana opetuksen ja työelämässä oppimisen suunnittelua ja resurssointia. Opettajan osallistumisella näytön suunnitteluun ja toteuttamiseen varmistetaan myös näyttöjen vastaavuus tutkinnon perusteisiin.

Näyttöympäristöissä suurta vaihtelua koulutuksen järjestäjien ja tutkintojen välillä – näyttöympäristöissä ei merkittäviä muutoksia viimeisten vuosien aikana

Näyttöjen toteuttamisessa työpaikoilla on vielä kehitettävää ja koulutuksen järjestäjien, alojen ja tutkintojen välillä on suurta vaihtelua siinä, kuinka suuri osuus näytöistä toteutetaan aidoissa työelämän tilanteissa. Eri alojen ja tutkintojen näyttöympäristöissä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuosien 2018–2022 aikana, lukuun ottamatta humanistisia ja taidealoja, joiden oppilaitosnäyttöjen osuus on laskenut noin 10 prosenttiyksikköä viimeisen neljän vuoden aikana. Kun työpaikalla toteutettujen näyttöjen osuuksia tarkastellaan ennen ja jälkeen vuotta 2018, jolloin ammatillisen koulutuksen uudistus astui voimaan, on yksittäisten perustutkintojen työpaikkanäyttöjen osuuksissa tapahtunut selvää kasvua. Esimerkiksi elintarvikealan, talotekniikan, rakennusalan, puutarhatalouden, hevostalouden ja liikunnanohjauksen perustutkinnoissa työpaikkanäyttöjen osuudet ovat kasvaneet 21–24 prosenttiyksikköä viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana.

Noin neljännes kaikista näytöistä on järjestetty oppilaitosympäristöissä vuosina 2018–2022. Reilu neljännes perustutkintojen ja vajaa viidennes ammattitutkintojen näytöistä on toteutettu oppilaitosympäristöissä. Erikoisammattitutkintojen näytöt suoritetaan pääsääntöisesti työpaikoilla. Kaikissa tutkintotyypeissä (pt, at ja eat) on tutkintoja, joissa enemmistö näytöistä on järjestetty oppilaitosympäristöissä.

Näyttöympäristöissä on suurta vaihtelua koulutusalojen välillä sekä niiden sisällä eri tutkinnoissa. Lähes kaikki terveys- ja hyvinvointialojen sekä kaupan ja hallinnon alan näytöt järjestetään työpaikoilla tai työpaikkojen ja oppilaitosten yhdistelmänäyttöinä. Sen sijaan enemmistö humanististen ja taidealojen sekä suuri osa myös tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alan näytöistä toteutetaan oppilaitosympäristöissä. Noin kolmannes maa- ja metsätalousalojen, tekniikan alojen, luonnontieteiden sekä kasvatusalojen näytöistä on järjestetty oppilaitoksessa.

Myös tutkintojen välillä on suurta vaihtelua näyttöympäristöissä. Esimerkiksi valtaosa prosessiteollisuuden ja elintarvikealan perustutkintojen näytöistä toteutetaan työpaikoilla, kun taas selvä enemmistö kaivosalan ja kone- ja tuotantotekniikan perustutkintojen näytöistä on toteutettu oppilaitosympäristöissä. Ammattitutkinnoissa oppilaitosnäytöt ovat enemmistönä elintarvikejalostuksen, sukellusalan, kalatalouden, porotalouden, hieronnan, terveysalan, liikuntapaikkaalan, merenkulkualan sekä turvallisuusalan ammattitutkinnoissa. Erikoisammattitutkinnoissa oppilaitosnäytöt ovat puolestaan enemmistönä media-alan, esitys- ja teatteritekniikan, saamenkäsityöalan, laivasähkömestarin, tuotantotekniikan, kalatalouden, metsäalan, oikeustulkkauksen sekä liikuntapaikka-alan erikoisammattitutkinnoissa.

Oppilaitoksissa toteutettujen näyttöjen osuus vaihtelee myös koulutuksen järjestäjien välillä. Enemmistöllä järjestäjistä oppilaitoksessa toteutettujen näyttöjen osuus on alle neljänneksen. Reilulla kymmeneksellä järjestäjistä oppilaitoksessa toteutettujen näyttöjen osuus on yli puolet. Niillä koulutuksen järjestäjillä, joilla oppilaitosnäytöt ovat enemmistönä, jakaantuivat ne useammalle koulutusalueelle. Oppilaitostyypeittäin tarkasteltuna oppilaitosnäyttöjä on melko paljon (34–38 %) etenkin musiikkioppilaitoksissa, liikunnan koulutuskeskuksissa ja ammatillisissa erityisoppilaitoksissa. Näyttöympäristöissä ei ole merkittäviä eroja koulutuksen järjestäjien sijainnin (AVI-alue) mukaan tarkasteltuna. Työpaikkanäytöt ovat enemmistönä kaikilla alueilla ja niiden osuus on pienin Lapin alueella toimivilla koulutuksen järjestäjillä.

Työpaikkanäyttöjen toteutumiseen vaikuttavat monet tekijät. Eri alojen ominaispiirteet ja työtehtävien luonne vaikuttavat mahdollisuuksiin toteuttaa näyttöjä työpaikoilla. Esimerkiksi opiskelijan alaikäisyys, ajokortittomuus, työ- ja liikenneturvallisuus, potilas- ja asiakasturvallisuus sekä tietosuojasyyt vaikeuttavat näyttöjen järjestämistä työpaikoilla. Koulutuksen järjestäjät perustelevat oppilaitosnäyttöjä myös sillä, että oppilaitosten oppimisympäristöt vastaavat usein aitoa työelämää ja ne tarjoavat etenkin opintojen alkuvaiheessa oleville ja alaikäisille opiskelijoille mahdollisuuden osoittaa osaamistaan. Lisäksi oppilaitosnäytöt ovat usein helpommin ja nopeammin organisoitavissa kuin työpaikalla järjestettävät näytöt. Oppilaitosnäyttöjä perustellaan myös opiskelijoiden tasavertaisella kohtelulla, sillä oppilaitosympäristöt ovat työpaikkoja stabiilimpia ja ne takaavat tasapuolisen näyttöympäristön kaikille saman oppilaitoksen opiskelijoille. Myös pula tutkinnon tavoitteiden mukaisista työpaikoista, tutkinnon osien laajuus suhteessa työpaikoilla tarjolla oleviin työtehtäviin, pitkät välimatkat työpaikoille, opiskelijan puutteellinen kielitaito tai erityisen tuen tarve vaikuttavat siihen, että näyttöjä järjestetään oppilaitoksissa. Vaikka näyttöjä toteutetaan vielä osassa tutkintoja paljonkin oppilaitosympäristöissä, kokevat opiskelijat näyttöjen sisältöjen vastaavan hyvin todellisia työelämän tehtäviä. Opiskelijoiden kokemuksissa on kuitenkin suuriakin eroja koulutuksen järjestäjien välillä.

Niissä tutkinnoissa ja niiden koulutuksen järjestäjien, joilla oppilaitosnäyttöjen osuus on suuri, on tarpeen pohtia, johtuvatko oppilaitosnäytöt alan luonteesta vai esimerkiksi oppilaitosten toimintakulttuurista. Useissa kansallisissa oppimistulosarvioinneissa (esim. sähkö- ja automaatioalan arviointi 2022) on tullut esille, että samaa tutkintoa järjestävien koulutuksen järjestäjien välillä on suuriakin eroja työpaikalla toteutettujen näyttöjen määrässä. Lisäksi erityisesti niissä tutkinnoissa, joissa soveltuvien työelämässä oppimisen ja näyttöpaikkojen saatavuus on haasteellista, voisi järjestäjien välinen yhteistyö tarjota opiskelijoille mahdollisuuden laadukkaaseen työelämässä oppimiseen ja näyttöjen toteuttamisen työpaikoilla. Selvityksen mukaan koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö työelämässä oppimisessa ja etenkin näyttöjen järjestämisessä on melko vähäistä. Myös ulkomaanjaksojen hyödyntäminen sekä alalle epätyypillisten työpaikkojen kartoittaminen saattaisivat tarjota opiskelijoille uusia mahdollisuuksia hankkia ja osoittaa osaamista työpaikoilla etenkin niissä tutkinnoissa, joissa on ongelmia löytää soveltuvia työpaikkoja. Opiskelijan näkökulmasta katsottuna näyttöjen toteuttaminen työpaikoilla aidoissa työelämän tilanteissa on tärkeää, sillä se tarjoaa opiskelijoille suoran kontaktin työnantajiin ja tukee näin opiskelijan työllistymistä ja verkostoitumista työelämän kanssa.

Ulkomailla suoritettut näytöt painottuvat perustutkintoihin, laajennettu oppisopimuskoulutus ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin

Noin puoli prosenttia kaikista näytöistä on suoritettu ulkomailla vuosina 2018–2022 ja valtaosa (93 %) niistä on suoritettu perustutkintoihin. Ulkomailla suoritettuja näyttöjä on noin 45 prosentilla koulutuksen järjestäjistä. Suhteutettuna näyttöjen kokonaismäärään, ulkomailla suoritettuja näyttöjä on eniten tanssialan, matkailualan ja lentokoneasennuksen perustutkinnoissa.

Noin neljä prosenttia kaikista näytöistä on suoritettu laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän nojalla vuosina 2018–2022. Laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän kautta suoritetuista näytöistä reilu kolmannes on toteutettu ammattitutkintoihin ja erikoisammattitutkintoihin ja noin neljännes perustutkintoihin.

Koronapandemialla ei merkittäviä vaikutuksia näyttöympäristöihin ja näyttöjen arviointiin

Koronapandemialla ei ollut merkittäviä vaikutuksia näyttöympäristöihin vuosina 2019–2021. Perustutkinnoissa työpaikkanäyttöjen osuus laski noin viisi prosenttiyksikköä ja ammattitutkinnoissa noin kaksi prosenttiyksikköä. Sen sijaan erikoisammattitutkintojen työpaikkanäytöt lisääntyivät vastaavana aikana noin viisi prosenttiyksikköä. Koronapandemian vaikutus lievänä oppilaitosnäyttöjen osuuden kasvuna näkyi etenkin tietojenkäsittely- ja tietoliikennealoilla (ICT), palveluilla, kaupan ja hallinnon alalla sekä terveys- ja hyvinvointialoilla. Muilla aloilla oppilaitosnäyttöjen osuuksissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Koronapandemian vaikutukset olivat näyttöjen arvioijien kohdalla samansuuntaiset näyttöympäristöissä tapahtuneiden muutosten kanssa. Opettajien arvioimien näyttöjen osuudessa oli hienoa nousua korona-aikana samoin kuin oppilaitosnäyttöjen osuudessa. Vuosina 2020 ja 2021 opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus oli 6 prosenttiyksikköä matalampi kuin vuonna 2019. Vastaavasti vuosina 2020 ja 2021 kahden tai useamman opettajan arvioimien näyttöjen osuus oli 5–6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2019.

Kahden arvioijan osallistuminen näytön arvosanasta päättämiseen ei toteudu kymmenosassa näytöistä

Suurimmassa osassa (73 %) näytöistä opettaja ja työelämän edustaja ovat yhdessä päättäneet näytön arvosanasta. Työelämän edustajat osallistuvat kuitenkin vain harvoin oppilaitoksissa toteutettujen näyttöjen arviointiin ja kaiken kaikkiaan noin neljäsosa näytöistä on arvioitu ilman työelämän edustajaa. Lisäksi lain edellyttämä kahden arvioijan osallistuminen näytön arvosanasta päättämiseen ei toteudu noin joka kymmenennen näytön arvioinnissa. Kriteeriperusteinen arviointi sekä opiskelijoiden itsearvioinnin toteutuminen näytöissä nähdään kuitenkin näyttötoiminnan vahvuuksina. Koulutuksen järjestäjät kokevat kriteeriperusteisen arvioinnin toteutuvan hyvin. Lisäksi valtaosa opiskelijoista kokee, että heidän näyttönsä on arvioitu arviointikriteerien mukaisesti. Opiskelijat ovat myös erittäin tyytyväisiä arvioijiansa ammattitaitoisuuteen ja asiantuntevuuteen.

Tästä huolimatta näyttöjen arviointikäytännöissä on osin suurtakin vaihtelua koulutuksen järjestäjien ja koulutusalojen välillä, mikä heikentää arvioinnin luotettavuutta ja yhteismitallisuutta. Valtaosalla (86 %) koulutuksen järjestäjistä opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus on yli puolet, mutta viidellä prosentilla järjestäjistä opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimien näyttöjen osuus jää alle 10 prosentin. Koulutusaloittain tarkasteltuna opettajan ja työelämän yhdessä arvioimien näyttöjen osuus on yli 90 prosenttia kasvatusaloilla ja terveys- ja hyvinvointialoilla. Sen sijaan tekniikan aloilla, humanistisilla ja taidealoilla sekä tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alalla opettajien ja työelämän edustajien yhdessä arvioimien näyttöjen osuus on matalin (53–60 %). Näillä kolmella alalla opettajien yksin arvioimien näyttöjen osuus on suurin (15–18 %).

Koulutusalojen sisällä on myös tutkintokohtaisia eroja. Pääsääntöisesti työelämän edustaja on useammin mukana ammatti- ja erikoisammattitutkintojen näytöissä, mutta esimerkiksi elintarvikealan, prosessiteollisuuden ja musiikkialan perustutkinnoissa opettajien ja työelämän edustajien yhdessä arvioimien näyttöjen osuus on yli 70 prosenttia, vaikka niiden edustamilla koulutusaloilla vastaava osuus on keskimäärin pienin.

Näyttöjen arviointikäytännöt vaihtelevat myös oppilaitostyyppin mukaan. Ammatillisissa oppilaitoksissa ja aikuiskoulutuskeskuksissa opettajat ja työelämän edustajat arvioivat yhdessä kolme näyttöä neljästä. Ammatillisissa erityisoppilaitoksissa vastaava osuus on 63 prosenttia. Opettajien yksin arvioimia näyttöjä on erityisesti erikoisoppilaitoksissa (34 %). Lisäksi liikunnan koulutuskeskuksissa opettajien yksin arvioimien näyttöjen osuus on muita oppilaitostyyppejä selvästi korkeampi (22 %). Kansanopistoissa valtaosa (93 %) näytöistä on opettajan ja työelämän edustajan arvioimia.

Työelämän edustajien osallistumista näyttöjen arviointiin tulee lisätä etenkin erikoisoppilaitoksissa ja liikunnan koulutuskeskuksissa. Koulutuksen järjestäjät voivat mahdollistaa työelämän edustajien osallistumisen oppilaitoksissa toteutettavien näyttöjen arviointiin esimerkiksi hyödyntämällä digitaalisia sovelluksia ja virtuaalisia ympäristöjä. Lisäksi jokaisen näytön arvioinnissa tulee olla vähintään kaksi arvioijaa arvioinnin luotavuuden ja arvosanojen vertailtavuuden takaamiseksi.

Näyttöjen arvosanoissa merkittäviä eroja koulutusalojen, näyttöympäristöjen ja arvioijien mukaan

Perustutkintojen arvosanat olivat keskimäärin erittäin hyviä (ka. 3,9). Viisiportaisella asteikolla arvioitujen näyttöjen arvosanoista reilu puolet (55 %) oli hyviä (3–4) ja reilu kolmannes (35 %) kiitettäviä (5). Tyydyttävien (1–2) arvosanojen osuus oli noin kymmenen prosenttia. Arvosanoissa ei havaittu koko aineiston tasolla muutoksia vuosien 2018–2022 aikana. Tarkasteltaessa vuotta 2018 edeltävää aikaa oli vuosina 2007–2016 toteutetuissa ammatillisen koulutuksen oppimistulosarvioinneissa⁶⁹ kiitettävien (3) arvosanojen osuus lähes puolet (48 %), hyvien (2) arvosanojen osuus 45 prosenttia ja tyydyttävien (1) arvosanojen osuus 7 prosenttia (Jalolahti & Kilpeläinen 2018). Arvosanoja ei voida kuitenkaan suoraan verrata vuosien 2018–2022 arvosanoihin, koska käytössä on ollut eri arviointiasteikot.

⁶⁹ Tarkasteltu 17 tutkinnon ja 77 340 näytön arvosanoja

Koulutuksen järjestäjien arvosanojen keskiarvot vaihtelivat 2,8 ja 4,6 välillä, joskin enemmistöllä (60 %) järjestäjistä yleisin arvosana oli kiitettävä (5). Reilulla kolmanneksella järjestäjistä yleisin arvosana oli hyvä (4) ja 5 prosentilla hyvä (3). Oppilaitostyyppin mukaan tarkasteltuna ammatillisissa erityisoppilaitoksissa arvosanat olivat keskimäärin matalimpia ja erikoisoppilaitoksissa sekä musiikkioppilaitoksissa korkeimpia.

Selkeimmät erot arvosanoissa havaittiin koulutusalojen välillä. Suurimmat erot olivat terveys- ja hyvinvointialojen ja tekniikan alojen arvosanojen välillä. Terveys- ja hyvinvointialoilla noin puolet arvosanoista oli kiitettäviä. Tekniikan aloilla kiitettäviä arvosanoja oli neljännes. Tekniikan alojen lisäksi tyydyttäviä arvosanoja oli enemmän kuin joka kymmenes myös tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alalla sekä palvelualoilla.

Työpaikalla suoritetuista näytöistä saatiin keskimäärin parempia arvosanoja kuin oppilaitoksissa toteutetuista näytöistä. Oppilaitosnäytöissä vajaa viidennes (18 %) ja työpaikkanäytöistä vajaa kymmenesosa (7 %) arvosanoista oli tyydyttäviä. Työpaikkanäytöissä kiitettävien arvosanojen osuus oli selvästi korkeampi (40 %) kuin oppilaitosnäytöissä (26 %). Näyttöjen arvosanat olivat korkeampia myös silloin, kun työelämän edustaja oli mukana arvioinnissa. Opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimissa näytöissä tyydyttävien arvosanojen osuus oli vain 8 prosenttia ja kiitettävien 39 prosenttia. Kahden tai useamman opettajan arvioimissa näytöissä tyydyttävien arvosanojen osuus oli 17 prosenttia ja kiitettävien 26 prosenttia.

Myös muiden taustamuuttujien kohdalla oli nähtävissä pieniä eroja. Miesten suorittamien näyttöjen arvosanoissa oli vähemmän kiitettäviä ja enemmän tyydyttäviä arvosanoja kuin naisten suorittamissa näytöissä. Molemmilla sukupuolilla arvosanat olivat kuitenkin keskimäärin erittäin hyviä. Miehillä yleisin arvosana oli hyvä (4) ja naisilla kiitettävä (5). Alle 25-vuotiaiden opiskelijoiden näyttöjen arvosanat olivat heikompia kuin 25-vuotiaiden ja sitä vanhempien opiskelijoiden. Suomen- ja ruotsinkielisten opiskelijoiden näyttöjen arvosanajakaumat eivät juurikaan poikenneet toisistaan. Muunkielisillä opiskelijoilla tyydyttävien arvosanojen osuus oli jonkin verran suurempi ja kiitettävien pienempi kuin suomen- ja ruotsinkielisillä opiskelijoilla. Suorituskielen mukaan tarkasteltuna eroja näyttöjen arvosanoissa ei havaittu. Myöskään AVI-alueiden eikä opiskelijamäärältään eri kokoisten koulutuksen järjestäjien välillä ollut eroja arvosanoissa.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuus näyttötoiminnassa ei toteudu

Koulutuksen järjestäjien ja tutkintojen vaihtelevat näyttöjen toteuttamis- ja arviointikäytännöt haastavat opiskelijoiden yhdenvertaisuuden toteutumista näyttötoiminnassa. Kaikki opiskelijat eivät pääse näyttämään osaamistaan aidoissa työelämän tilanteissa ja työelämän arvioimana, mikä saattaa heikentää heidän työllistymistään ja verkostoitumistaan työelämän kanssa. Lisäksi osa opiskelijoista kokee, ettei ole osallistunut oman näyttönsä suunnitteluun. Myös työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaaminen vaihtelee paljon, mikä vaikuttaa opiskelijan saamaan ohjauksen laatuun sekä arvioinnin luotettavuuteen.

Opiskelijan näytöistä saatuihin arvosanoihin vaikuttaa myös se, kuka tai ketkä osallistuvat näytön arviointiin ja arvosanasta päättämiseen. Arvosanat ovat keskimäärin parempia silloin, kun näyttö järjestetään työpaikalla ja työelämä osallistuu näytön arviointiin. Heikoimmat arvosanat opiskelijat saavat puolestaan silloin, kun osaaminen osoitetaan oppilaitoksessa ja näytön arvioivat koulutuksen järjestäjän edustajat. Tämä heikentää arvosanojen vertailtavuutta ja asettaa opiskelijat eriarvoiseen asemaan esimerkiksi heidän hakiessaan jatko-opintoihin korkea-asteelle. Myös työelämän näkökulmasta katsottuna on tärkeää, että työpaikat voivat luottaa opiskelijoiden tutkintotodistusten arvosanoihin rekrytoidessaan työntekijöitä.

Koulutuksen järjestäjien tulee tiedostaa näyttöjen toteuttamis- ja arviointikäytäntöjen sekä työpaikkaohjaajien osaamisen vaikutukset opiskelijoiden yhdenvertaisuuden toteutumiseen ja huomioida tämä näyttöjen suunnittelussa, toteuttamisessa ja niiden arvioinnissa.

Taulukkoon 15 on koottu selvityksen tulosten perusteella koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan vahvuuksia ja kehittämistarpeita.

TAULUKKO 15. Koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan vahvuuksia ja kehittämistarpeita

Toiminto	Vahvuudet	Kehittämistarpeet
Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma osana koulutuksen järjestäjien näyttötoiminnan laadunvarmennusta	Valtaosalla koulutuksen järjestäjistä osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma sisältyy niiden laadunhallintajärjestelmään	- Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman vieminen osaksi käytännön näyttötoimintaa, kuten näyttöjen suunnittelua, toteuttamista ja arviointia - Näyttöjen toteuttamis- ja arviointikäytäntöjen sekä arvosanojen seuranta osana näyttötoiminnan laadunvarmennusta ja kehittämistä
Työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen varmistaminen ja kehittäminen	- Työpaikkaohjaajien osaamisen kehittämiseen on käytössä monipuolisia menetelmiä - Kansallisissa kehittämishankkeissa tuotettuja materiaaleja ja välineitä hyödynnetään paljon työpaikkaohjaajien perehdytyksissä ja koulutuksissa - Suurin osa koulutuksen järjestäjistä tarjoaa työpaikkaohjaajille säännöllisesti mahdollisuuksia ohjaus- ja arviointiosaamisen kehittämiseen	- Työpaikkaohjaajien ohjaus- ja arviointiosaamisen varmistamisen ja kehittämisen systemaattisuus ja säännöllisyys - Perehdytysten ja koulutusten toteuttaminen työpaikkojen ja työpaikkaohjaajien tarpeista lähtien - Koulutuksen järjestäjien välisen yhteistyön lisääminen työpaikkaohjaajien perehdytyksissä ja koulutuksissa - Hyvien toimintamallien ja käytäntöjen hyödyntäminen ja levittäminen työpaikkaohjaajien perehdytyksissä ja koulutuksissa

Toiminto	Vahvuudet	Kehittämistarpeet
Näyttöjen suunnittelu ja toteuttaminen	- Pääsääntöisesti näytöt suunnitellaan yhdessä opettajan, opiskelijan ja työelämän edustajan kanssa - Opiskelijat ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä näyttötoimintaan - Pääsääntöisesti opiskelijat kokevat näyttöjen vastaavan hyvin todellisia työelämän tehtäviä - Koulutuksen järjestäjien mukaan näytöt vastaavat melko hyvin tutkinnon perusteita - Työpaikkaohjaajat ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä näyttöjen toteuttamiseen yhteistyössä oppilaitosten kanssa - Koulutuksen järjestäjät ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä näyttöihin liittyvään yhteistyöhön työelämän ja opiskelijoiden kanssa	- Näyttöjen suunnittelu yhdessä opettajan, opiskelijan ja työelämän edustajan kanssa - Opiskelijan osallistuminen näytön suunnitteluun - Koulutuksen järjestäjän edustajan osallistuminen näyttöjen suunnitteluun ja toteuttamiseen - Opiskelijoiden kokemukset näyttöjen vastaavuudesta todellisiin työelämän tehtäviin vaihtelee koulutuksen järjestäjien välillä
Näyttöympäristöt	- Enemmistö perustutkintojen, ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen näytöistä toteutetaan työpaikoilla - Osassa tutkinnoista valtaosa näytöistä toteutetaan työpaikoilla esim. sosiaali- ja terveysalan, liiketoiminnan, prosessiteollisuuden ja ravintola- ja catering-alan perustutkinnoissa - Enemmistöllä koulutuksen järjestäjistä oppilaitosnäyttöjen osuus on alle neljänneksen	- Työpaikkanäyttöjen lisääminen etenkin niissä perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa, joissa oppilaitosnäytöt ovat enemmistönä - Työpaikkanäyttöjen lisääminen etenkin niillä koulutuksen järjestäjillä, joilla oppilaitosnäytöt ovat enemmistönä
Näyttöjen arviointi	- Suurin osa näytöistä on opettajan ja työelämän edustajan yhdessä arvioimia - Kriteeriperusteinen arviointi toteutuu koulutuksen järjestäjien ja opiskelijoiden mukaan hyvin - Opiskelijoiden itsearviointi näytöissä toteutuu pääsääntöisesti hyvin - Opiskelijat ovat tyytyväisiä arvioijiansa ammattitaitoisuuteen ja asiantuntevuuteen	- Työelämän edustajien osallistuminen oppilaitoksissa toteutettavien näyttöjen arviointiin - Näytön arvioinnin kaksikantaisuuden varmistaminen etenkin erikoisoppilaitoksissa ja liikunnan koulutuskeskuksissa - Näytön arvioinnin kaksikantaisuuden varmistaminen etenkin tekniikan aloilla, humanistisilla ja taidealoilla ja tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen alalla
Opiskelijoiden osaaminen (näyttöjen arvosanat)	- Opiskelijoiden osaaminen on keskimäärin erittäin hyvää näyttöjen arvosanoilla mitattuna - Erot arvosanoissa opiskelijoiden taustan, kuten sukupuolen ja äidinkielen mukaan ovat pieniä - Arvosanoissa ei ole eroja koulutuksen järjestäjien sijainnin ja koon mukaan	- Arvosanojen vaihtelu näyttöympäristön ja arvioijien mukaan - Arvosanojen vaihtelu koulutuksen järjestäjien välillä - Arvosanojen vaihtelu koulutusalojen välillä ja erityisesti ääripäiden välillä (Korkeimmat arvosanat terveys- ja hyvinvointialoilla, matalimmat tekniikan, tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen alalla ja palvelualoilla)

Lähteet

- Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys ry. 2020. Koronan vaikutukset ammatillisen koulutuksen toimintaan syksyllä 2020. Seurantaselvitys. Saatavilla osoitteesta: https://www.amke.fi/media/julkaisuja/2020/final-syksyn-koronaky-selyn-julkistaminen_061020.pdf
- Goman, J., Huusko, M., Isoaho, K., Lehikko, A., Metsämuuronen, J., Rumpu, N., Seppälä, H., Venäläinen, S. & Åkerlund, C. 2020. Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Osa I: Kansallisen arvioinnin taustaraportti, synteesi ja tilannearvio valmiiden aineistojen pohjalta. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.
- Goman, J., Huusko, M., Isoaho, K., Lehikko, A., Metsämuuronen, J., Rumpu, N., Seppälä, H., Venäläinen, S. & Åkerlund, C. 2021. Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen eri koulutusasteilla. Osa III: Kansallisen arvioinnin yhteenveto ja suositukset. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 8:2021.
- <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opas/4343283/tekstikappale/4395828>.
- Hakamäki-Stylman, V. & Kilpeläinen, P. 2020. Ammatillinen osaaminen kuljetusalan ammattitutkinnossa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 9:2020.
- Hakamäki-Stylman, V. 2021. Ammatillinen osaaminen ja pedagoginen toiminta logistiikan perustutkinnossa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 7:2021.
- Hakamäki-Stylman, V. & Kilpeläinen, P. 2022. Ammatillinen osaaminen ja pedagoginen toiminta sähkö-, ja automaatioalan perus-, ammatti-, ja erikoisammattitutkinnoissa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 15:2022.
- Hievanen, R., Kilpeläinen, P., Huhtanen, M., Tuurnas, A., Loukusa, V., Pylväs, L., Rasinaho, K., Taakala, J., Tujula, M. & Vieltojärvi, M. 2022. Kumppanina työelämä – Arviointi työelämässä oppimisesta ja työelämäyhteistyöstä ammatillisessa koulutuksessa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 23:2022.
- Jalolahti, J. & Kilpeläinen, P. 2018. Ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arviointijärjestelmän arviointi. Synteesi ammatillisen koulutuksen oppimistulosarviointien keskeisistä tuloksista 2007–2016. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 7:2018.
- Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2022. Yksilöllisten opintopolkujen toteutumisen ammatillisessa koulutuksessa -webinaari 5.5.2022. Webinaari arvioinnin ensimmäisistä tuloksista. Saatavilla osoitteesta: <https://karvi.fi/amatillinen-koulutus/teema-ja-jarjestelmaarvioinnit/yksilollisten-opintopolkujen-toteutuminen-amatillisessa-koulutuksessa/>
- Kilpeläinen, P. 2021. Ammatillinen osaaminen ja pedagoginen toiminta sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinnossa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 6:2021.

Korpi, A., Frisk, T., Hietala, R. & Tuurnas, A. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien laadunhallinnan tila 2022. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 12:2022.

Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170531>

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 52 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20200517>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022. Ammatillisen koulutuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelma. Saatavilla osoitteesta: <https://okm.fi/oikeusosata>

Opetushallitus 2020. Kooste työelämätoimikuntien tilannekuvista vuosina 2018–2019. Saatavilla osoitteesta: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kooste-tyoelamatoimikuntien-tilannekuvista-vuosina-2018-2019.pdf>

Opetushallitus 2021. Yhteenveto työelämätoimikuntien tilannetiedosta. Saatavilla osoitteesta: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Tiivistelm%C3%A4.pdf>

Opetushallitus 2022a. Eperusteet. Ohjeet ja materiaalit: Näytöt ja osaamisen arviointi. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opas/4343283/tekstikappale/4395828>

Opetushallitus 2022b. Osaamisen osoittaminen ja arviointi. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/osaamisen-osoittaminen-ja-arviointi>

Opetushallitus 2022c. Yhteenveto työelämätoimikuntien tilannekuvista vuosilta 2020–2021. Saatavilla osoitteesta: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Yhteenveto%20ty%C3%B6el%C3%A4m%C3%A4toimikuntien%20tilannekuvista_2020-2021.pdf

Vipunen 2022a. Opetushallinnon tilastopalvelu. Osallistuin näytön/näyttöjen suunnitteluun. Amispalaute. Opetushallitus. Saatavilla osoitteesta: https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Ammatillinen%20koulutus%20-%20opiskelijapalaute%20-%20analyysi.xlsb

Vipunen 2022b. Opetushallinnon tilastopalvelu. Työtehtävät, joissa suoritin näyttöni, vastasivat todellisia työelämän tehtäviä. Amispalaute. Opetushallitus. https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Ammatillinen%20koulutus%20-%20opiskelijapalaute%20-%20analyysi.xlsb

Vipunen 2022c. Opetushallinnon tilastopalvelu. Näytön toteutus yhteistyössä oppilaitoksen kanssa onnistui hyvin. Työelämäpalaute. Opetushallitus. https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Ammatillinen%20koulutus%20-%20ty%C3%B6el%C3%A4mpalaute%20-%20ty%C3%B6paikkaohjaajan%20kysely%20-%20kysymys.xlsb

Vipunen 2022d. Opetushallinnon tilastopalvelu. Arvioijani olivat ammattitaitoisia ja asiantuntevia. Amispalaute. Opetushallitus. https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Ammatillinen%20koulutus%20-%20opiskelijapalaute%20-%20analyysi.xlsb

Vipunen 2022e. Opetushallinnon tilastopalvelu. Osaamiseni arvioitiin arviointikriteerien mukaisesti. Amispalaute. Opetushallitus. https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Ammatillinen%20koulutus%20-%20opiskelijapalaute%20-%20analyysi.xlsb

Vipunen 2022f. Opetushallinnon tilastopalvelu. Oppilaitos tarjosi riittävästi perehdytystä näytön arviointiin. Työelämäpalaute. Opetushallitus. https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Ammatillinen%20koulutus%20-%20ty%C3%B6el%C3%A4mpalaute%20-%20ty%C3%B6paikkaohjaajan%20kysely%20-%20kysymys.xlsb

Liitteet

LIITE 1. Vargha Delaney A:n tulkintarajat tässä raportissa

	Ensimmäisen ryhmän eduksi	Toisen ryhmän eduksi
Ei eroa	0.44–0.56	
Pieni ero	0.56–0.64	0.36–0.44
Keskisuuri ero	0.64–0.71	0.29–0.36
Suuri ero	yli 0.71	alle 0.29

LIITE 2. Karvin oppimistulosarvioinnit vuosina 2007–2018

Perustutkinto	Arvioinnin aikataulu	Näyttöjen määrä
Kone- ja metallialan pt	2007–2009	3 570
Sosiaali- ja terveysalan pt	2007–2009	8 823
Hotelli- ja ravintola-alan pt	2007–2009	4 660
Logistiikan pt	2007–2009	2 937
Metsäalan pt	2008–2011	1 700
Rakennusalan pt	2008–2011	11 092
Maatalousalan pt	2009–2012	3 786
Sähkö- ja automaatiotekniikan pt	2009–2012	8 269
Liiketalouden pt	2010–2013	17 080
Pintakäsittelyalan pt	2011–2014	2 143
Elintarvikealan pt	2011–2014	2 315
Tieto- ja viestintätekniikan pt	2012–2015	931
Tekstiili- ja vaatetusalan pt	2012–2015	310
Autoalan pt	2012–2015	1 601
Musiikkialan pt	2012–2015	251
Prosessiteollisuuden pt	2013–2016	156
Talotekniikan pt	2014–2017	5375
Puutarhatalouden pt	2014–2017	828
Liikunnanohjauksen pt	2014–2017	1 133
Matkailualan pt	2014–2017	2 247
Hevostalouden pt	2015–2018	2 686

LIITE 3. Ulkomailla suoritettujen näyttöjen määrä tutkinnoittain vuosina 2018–2022

Tutkinto	Ulkomailla suoritettujen näyttöjen määrä (n)	% kaikista ko. tutkinnon näytöistä
Humanistiset ja taidealat		
Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto (n = 37 623)	344	0,9
Musiikkialan perustutkinto (n = 7 990)	26	0,3
Taideteollisuusalan perustutkinto (n = 19 422)	260	1,3
Taideteollisuusalan ammattitutkinto (n = 1 898)	9	0,5
Tanssialan perustutkinto (n = 757)	33	4,4
Kauppa ja hallinto		
Liiketoiminnan perustutkinto (n = 149 441)	1002	0,7
Liiketoiminnan ammattitutkinto (n = 21 944)	11	0,1
Lähiesimiestyön ammattitutkinto (n = 27 228)	38	1
Luonnontieteet		
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto (n = 6 927)	122	1,8
Luontoalan ammattitutkinto (n = 5 494)	160	2,9
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)		
Tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto (n = 29 732)	208	0,7
Tekniikan alat		
Ajoneuvoalan perustutkinto (n = 29676)	100	0,3
Elintarvikealan perustutkinto (n = 16688)	165	1
Leipomoalan ammattitutkinto (n = 1 276)	15	1,2
Lentokoneasennuksen perustutkinto (n = 2 610)	88	3,4
Pintakäsittelyalan perustutkinto (n = 14 581)	161	1,1
Prosessiteollisuuden perustutkinto (n = 7 011)	34	0,5
Puuteollisuuden perustutkinto (n = 3 859)	7	0,2
Rakennusalan perustutkinto (n = 56 044)	654	1,2
Talonrakennusalan ammattitutkinto (n = 6 401)	7	0,1
Talotekniikan perustutkinto (n = 27 862)	57	0,2
Teknisen suunnittelun perustutkinto (n = 3 020)	6	0,2
Tekstiili- ja muotialan ammattitutkinto (n = 1 031)	7	0,7
Tekstiili- ja muotialan perustutkinto (n = 9 745)	68	0,7

Tutkinto	Ulkomailla suoritettujen näyttöjen määrä (n)	% kaikista ko. tutkinnon näytöistä
Maa- ja metsätalousalat		
Eläintenhoidon ammattitutkinto (n = 5 498)	9	0,2
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto (n = 340)	1	0,3
Hevostalouden perustutkinto (n = 7 638)	54	0,7
Maatalousalan perustutkinto (n = 17 690)	204	1,2
Metsäalan perustutkinto (n = 14 359)	146	1
Puutarha-alan ammattitutkinto (n = 1 835)	50	2,7
Puutarha-alan perustutkinto (n = 11 968)	107	0,9
Terveys ja hyvinvointialat		
Hieronnan ammattitutkinto (n = 11 758)	21	0,2
Lääkealan perustutkinto (n = 1 928)	8	0,4
Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto (n = 159 353)	600	0,4
Vanhustyön erikoisammattitutkinto (n = 3 873)	4	0,1
Välinehuoltoalan perustutkinto (n = 3 255)	11	0,3
Palvelualat		
Liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinto (n = 4 322)	6	0,1
Liikunnanohjauksen perustutkinto (n = 7 714)	46	0,6
Logistiikan perustutkinto (n = 60 938)	105	0,2
Matkailualan perustutkinto (n = 14 657)	543	3,7
Matkailupalvelujen ammattitutkinto (n = 962)	30	3,1
Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinto (n = 34 397)	73	0,2
Ravintola- ja catering-alan perustutkinto (n = 58 180)	458	0,8
Ravintolan asiakaspalvelun ammattitutkinto (n = 1 324)	15	1,1
Ruokapalvelujen ammattitutkinto (n = 1 646)	1	0,1
Seurakunta- ja hautauspalvelualan ammattitutkinto (n = 1 803)	8	0,4
Turvallisuusalan perustutkinto (n = 12 929)	23	0,2

LIITE 4. Laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävän nojalla suoritettujen näyttöjen määrä tutkinnoittain vuosina 2018–2022

Tutkinto	Näyttöjen määrä (n)	% kaikista ko. tutkinnon näytöistä
Humanistiset ja taidealat		
Esitys- ja teatteriteknikan ammattitutkinto (n = 628)	97	15
Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto (n = 37 623)	499	1,3
Media-alan ammattitutkinto (n = 3004)	363	12
Media-alan erikoisammattitutkinto (n = 401)	193	48
Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto (n = 37 623)	499	1,3
Musiikkialan perustutkinto (n = 7 990)	6	0,1
Musiikki tuotannon ammattitutkinto (n = 708)	11	1,6
Puhevammaisten tulkkauksen erikoisammattitutkinto (n = 303)	30	10
Taideteollisuusalan perustutkinto (n = 19422)	102	0,5
Taideteollisuusalan ammattitutkinto (n = 1898)	6	0,3
Taideteollisuusalan erikoisammattitutkinto (n = 405)	20	5
Tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkinto (n = 996)	263	26
Kauppa ja hallinto		
Isännöinnin ammattitutkinto (n = 4814)	218	5
Isännöinnin erikoisammattitutkinto (n = 447)	36	8
Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto (n = 17545)	3379	19
Liiketoiminnan perustutkinto (n = 149 441)	2050	1,4
Liiketoiminnan ammattitutkinto (n = 21 944)	2968	14
Liiketoiminnan erikoisammattitutkinto (n = 4359)	845	19
Lähiesimiestyön ammattitutkinto (n = 27228)	3880	14
Yrittäjän ammattitutkinto (n = 11566)	1055	9
Luonnontieteet		
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto (n = 6 927)	122	1,8
Luontoalan ammattitutkinto (n = 5 494)	160	2,9
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)		
Tieto- ja viestintäteknikan perustutkinto (n = 29 732)	155	0,5
Tieto- ja viestintäteknikan ammattitutkinto (n = 1447)	40	2,8
Tieto- ja viestintäteknikan erikoisammattitutkinto (n = 183)	6	3,3
Tekniikan alat		
Ajoneuvoalan perustutkinto (n = 29 766)	387	1,3
Ajoneuvoalan ammattitutkinto (n = 4 124)	399	10
Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto (n = 703)	25	4
Elintarvikealan perustutkinto (n = 16688)	363	2,2
Elintarvikealan erikoisammattitutkinto (n = 67)	61	91
Elintarvikejalostuksen ammattitutkinto (n = 553)	83	15

Tutkinto	Näyttöjen määrä (n)	% kaikista ko. tutkinnon näytöistä
Elintarviketeollisuuden ammattitutkinto (n = 434)	219	50,5
Energia-alan ammattitutkinto (n = 2440)	384	16
Energia-alan erikoisammattitutkinto (n = 1030)	139	14
Kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto (n = 40899)	205	0,5
Koneasennuksen ja kunnossapidon ammattitutkinto (n = 685)	53	8
Koneasennuksen ja kunnossapidon erikoisammattitutkinto (n = 144)	8	6
Laboratorioalan perustutkinto (n = 5912)	7	0,1
Laboratio- ja mittausalan ammattitutkinto (n = 115)	30	26
Leipomoalan ammattitutkinto (n = 1276)	37	3
Leipomoalan erikoisammattitutkinto (n = 163)	6	4
Maanmittausalan perustutkinto (n = 924)	78	8
Maanmittausalan ammattitutkinto (n = 81)	3	4
Maarakennusalan ammattitutkinto (n = 4414)	71	1,6
Maarakennusalan erikoisammattitutkinto (n = 777)	12	1,5
Pintakäsittelyalan perustutkinto (n = 14581)	109	0,7
Pintakäsittelyalan ammattitutkinto (n = 540)	20	3,7
Prosessiteollisuuden perustutkinto (n = 7011)	63	0,9
Prosessiteollisuuden ammattitutkinto (n = 3850)	981	26
Prosessiteollisuuden erikoisammattitutkinto (n = 148)	8	5,4
Puuteollisuuden perustutkinto (n = 3859)	22	0,6
Puuteollisuuden ammattitutkinto (n = 1623)	9 0,6	
Rakennusalan perustutkinto (n = 56044)	460	0,8
Rakennusalan työmaajohdon erikoisammattitutkinto (n = 1766)	259	15
Rakennustuotealan ammattitutkinto (n = 283)	27	9,5
Sähkö- ja automaatioalan perustutkinto (n = 38554)	201	0,5
Sähkö- ja automaatioalan ammattitutkinto (n = 1729)	232	13
Sähkö- ja automaatioalan erikoisammattitutkinto (n = 351)	33	9,4
Talotekniikan perustutkinto (n = 27 862)	735	2,6
Talotekniikan ammattitutkinto (n = 3466)	364	10,5
Talotekniikan erikoisammattitutkinto (n = 1099)	185	17
Talonrakennusalan ammattitutkinto (n = 6401)	44	0,7
Teknisen suunnittelun perustutkinto (n = 3 020)	50	1,7
Tekstiili- ja muotialan ammattitutkinto (n = 1 031)	5	0,5
Tekstiili- ja muotialan perustutkinto (n = 9 745)	62	0,6
Tuotantotekniikan ammattitutkinto (n = 1008)	12	1,2
Maa- ja metsätalousalat		
Eläintenhoidon ammattitutkinto (n = 5 498)	369	6,7
Eläintenhoidon erikoisammattitutkinto (n = 340)	2	0,6
Hevostalouden perustutkinto (n = 7638)	124	1,6

Tutkinto	Näyttöjen määrä (n)	% kaikista ko. tutkinnon näytöistä
Hevostalouden ammattitutkinto (n = 1943)	25	1,3
Hevostalouden erikoisammattitutkinto (n = 230)	6	2,6
Kalatalouden perustutkinto (n = 593)	2	0,3
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto (n = 6927)	84	1
Luontoalan ammattitutkinto (n = 5494)	12	0,2
Maatalousalan perustutkinto (n = 17690)	45	0,3
Maatalousalan ammattitutkinto (n = 1673)	8	0,5
Metsäalan perustutkinto (n = 14359)	231	1,6
Porotalouden ammattitutkinto (n = 48)	12	25
Puutarha-alan perustutkinto (n = 11 968)	78	0,7
Puutarha-alan ammattitutkinto (n = 1835)	71	4
Puutarha-alan erikoisammattitutkinto (n = 303)	14	4,6
Terveys ja hyvinvointialat		
Hieronnan ammattitutkinto (n = 11 758)	78	0,7
Hieronnan erikoisammattitutkinto (n = 1179)	163	14
Lääkealan perustutkinto (n = 1 928)	333	17
Hammastekniikan perustutkinto (n = 570)	115	20
Immobiliisaatiohoidon erikoisammattitutkinto (n = 164)	10	6
Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto (n = 38107)	2269	6
Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinto (n = 20139)	943	5
Kasvatus- ja ohjausalan erikoisammattitutkinto (n = 285)	8	3
Kehitysvamma-alan ammattitutkinto (n = 1041)	45	4
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto (n = 159353)	2075	1,3
Välinehuoltoalan perustutkinto (n = 3 255)	100	3
Vanhustyön erikoisammattitutkinto (n = 3873)	334	8,6
Palvelualat		
Asioimistulkkauksen ammattitutkinto (n = 820)	22	2,7
Erityisruokavaliopalvelujen erikoisammattitutkinto (n = 742)	122	16
Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto (n = 41434)	173	0,4
Hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkinto (n = 1095)	62	5,7
Kuljetusalan ammattitutkinto (n = 7184)	73	1
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto (n = 493)	91	19
Liikunnanohjauksen perustutkinto (n = 7714)	378	5
Liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinto (n = 4322)	637	15
Liikuntapaikka-alan ammattitutkinto (n = 1030)	291	28
Liikuntapaikka-alan erikoisammattitutkinto (n = 229)	46	20
Logistiikan perustutkinto (n = 60938)	508	1
Matkailualan perustutkinto (n = 14657)	22	0,2
Matkailupalvelujen ammattitutkinto (n = 962)	6	0,6

Tutkinto	Näyttöjen määrä (n)	% kaikista ko. tutkinnon näytöistä
Merenkulkualan perustutkinto (n = 3912)	17	0,4
Palvelulogistiikan ammattitutkinto (n = 1704)	328	19
Palvelulogistiikan erikoisammattitutkinto (n = 336)	25	7
Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinto (n = 34397)	635	2
Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinto (n = 32187)	1186	3,7
Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan erikoisammattitutkinto (n = 1283)	100	8
Ravintola- ja catering-alan perustutkinto (n = 58180)	793	1,4
Ravintolan asiakaspalvelun ammattitutkinto (n = 1324)	28	2
Ruokapalvelujen ammattitutkinto (n = 1646)	35	2
Seurakunta- ja hautauspalvelualan ammattitutkinto (n = 1803)	67	3,7
Turvallisuusalan perustutkinto (n = 12929)	706	5,5
Turvallisuusalan ammattitutkinto (n = 8976)	322	3,6
Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto (n = 3536)	147	4,2
Valmennuksen erikoisammattitutkinto (n = 332)	40	12

LIITE 5. Näytön arvioinnista päättäneet eri tutkinnoissa

Tutkinto	Opettaja (n)	Opettaja (%)	Kaksi tai useampi opettaja (n)	Kaksi tai useampi opettaja (%)	Opettaja ja työelämän edustaja (n)	Opettaja ja työelämän edustaja (%)	Työelämän edustaja (n)	Työelämän edustaja (%)	Muu (n)	Muu (%)
Ajoneuvoalan ammattitutkinto	145	4,5	50	1,5	2875	88,3	115	3,5	70	2,2
Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto	35	6,9	5	1	465	92,1	0	0	0	0
Ajoneuvoalan perustutkinto	4803	18,6	3106	12	16752	64,9	402	1,6	750	2,9
Asiakirjahallinnon ja arkistotoimen ammattitutkinto	7	5,1	0	0	131	94,9	0	0	0	0
Asioimistulkauksen ammattitutkinto	3	0,6	37	7,2	413	80,2	0	0	62	12
Elintarvikealan erikoisammattitutkinto	0	0	0	0	67	100	0	0	0	0
Elintarvikealan perustutkinto	1813	12,3	951	6,4	11496	77,7	272	1,8	259	1,8
Elintarvikejalostuksen ammattitutkinto	249	47,6	5	1	261	49,9	0	0	8	1,5
Elintarvikealoituksen ammattitutkinto	2	0,5	0	0	417	99	2	0,5	0	0
Eläinten hoidon ammattitutkinto	177	4,2	314	7,4	3689	87,2	33	0,8	16	0,4
Eläinten hoidon erikoisammattitutkinto	3	1,2	34	13,8	210	85	0	0	0	0
Energia-alan ammattitutkinto	437	21,5	74	3,6	1520	74,8	0	0	0	0
Energia-alan erikoisammattitutkinto	118	15,1	7	0,9	657	83,9	0	0	1	0,1
Eriyisruoka- valio palvelujen erikois- ammattitutkinto	19	2,8	5	0,7	609	91	3	0,4	33	4,9
Erä- ja luonto-oppaan ammattitutkinto	0	0	1	1,9	52	96,3	0	0	1	1,9
Esitys- ja teatteriteknikan ammattitutkinto	1	0,2	63	10,1	494	79,2	8	1,3	58	9,3
Esitys- ja teatteriteknikan erikoisammattitutkinto	0	0	21	77,8	3	11,1	0	0	3	11,1
Hammastekniikan perustutkinto	2	0,4	98	17,3	378	66,8	88	15,5	0	0
Henkilöautomekaanikon ammattitutkinto	3	1,2	1	0,4	237	98,3	0	0	0	0
Hevostalouden ammattitutkinto	82	5,5	222	14,9	1142	76,9	0	0	40	2,7

Tutkinto	Opettaja (n)	Opettaja (%)	Kaksi tai useampi opettaja (n)	Kaksi tai useampi opettaja (%)	Opettaja ja työelämän edustaja (n)	Opettaja ja työelämän edustaja (%)	Työelämän edustaja (n)	Työelämän edustaja (%)	Muu (n)	Muu (%)
Hevostalouden erikoisammattitutkinto	7	3,1	30	13,4	184	82,1	0	0	3	1,3
Hevostalouden perustutkinto	676	10,1	1039	15,6	4727	70,8	25	0,4	206	3,1
Hieronnan ammattitutkinto	855	8,3	335	3,2	8626	83,4	4	0	521	5
Hieronnan erikoisammattitutkinto	110	11,3	13	1,3	723	74,5	3	0,3	121	12,5
Hissiasentajan ammattitutkinto	0	0	0	0	20	52,6	0	0	18	47,4
Hitsaajan ammattitutkinto	0	0	1	1,7	2	3,4	0	0	56	94,9
Hius- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkinto	49	6	129	15,7	628	76,4	2	0,2	14	1,7
Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto	3236	9,3	6429	18,6	23162	66,9	670	1,9	1134	3,3
Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto	7	4,5	0	0	149	95,5	0	0	0	0
Isännöinnin ammattitutkinto	142	3,9	85	2,3	2610	71,1	4	0,1	830	22,6
Isännöinnin erikoisammattitutkinto	46	14,1	16	4,9	151	46,2	0	0	114	34,9
Johtamisen erikoisammattitutkinto	243	10,9	7	0,3	1942	87,2	6	0,3	30	1,3
Johtamisen ja yritysjohdamisen erikoisammattitutkinto	1493	10,7	182	1,3	11990	85,7	23	0,2	302	2,2
Kaivosalan ammattitutkinto	4	2,9	0	0	134	97,1	0	0	0	0
Kaivosalan perustutkinto	337	43	176	22,4	262	33,4	4	0,5	5	0,6
Kalatalouden ammattitutkinto	48	12,3	38	9,7	300	76,9	0	0	4	1
Kalatalouden erikoisammattitutkinto	0	0	0	0	26	96,3	0	0	1	3,7
Kalatalouden perustutkinto	24	4,6	109	21,1	362	70	3	0,6	19	3,7
Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinto	250	1,5	355	2,1	15747	94,9	12	0,1	227	1,4
Kasvatus- ja ohjausalan erikoisammattitutkinto	5	2,2	10	4,3	216	93,1	1	0,4	0	0
Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto	1921	5,9	1050	3,2	29364	90,1	124	0,4	127	0,4
Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinto	106	43,1	0	0	140	56,9	0	0	0	0

Tutkinto	Opettaja (n)	Opettaja (%)	Kaksi tai useampi opettaja (n)	Kaksi tai useampi opettaja (%)	Opettaja ja työelämän edustaja (n)	Opettaja ja työelämän edustaja (%)	Työelämän edustaja (n)	Työelämän edustaja (%)	Muu (n)	Muu (%)
Kehitysvamma-alan ammattitutkinto	11	1,4	0	0	798	98,5	0	0	1	0,1
Kivialan ammattitutkinto	0	0	8	11,3	56	78,9	2	2,8	5	7
Kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto	9188	26,3	10820	31	13859	39,7	381	1,1	687	2
Koneasennuksen ja kunnossapidon ammattitutkinto	109	16,6	4	0,6	479	72,9	0	0	65	9,9
Koneasennuksen ja kunnossapidon erikoisammattitutkinto	32	23,4	0	0	71	51,8	0	0	34	24,8
Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto	12	4,2	6	2,1	263	92,9	0	0	2	0,7
Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto	330	11,3	5	0,2	2572	88,1	7	0,2	6	0,2
Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinto	0	0	0	0	6	100	0	0	0	0
Kuljetusalan ammattitutkinto	866	17,8	576	11,8	3236	66,5	15	0,3	172	3,5
Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen erikoisammattitutkinto	53	1,2	32	0,7	4041	92,3	141	3,2	110	2,5
Kuvallisen ilmaisun perustutkinto	28	8,4	21	6,3	283	85,2	0	0	0	0
Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto	21	27,6	5	6,6	47	61,8	3	3,9	0	0
Laboratorio- ja mittausalan ammattitutkinto	20	17,4	1	0,9	94	81,7	0	0	0	0
Laboratorioalan perustutkinto	826	15,1	1450	26,6	3029	55,5	60	1,1	95	1,7
Laivasähkömestarin erikoisammattitutkinto	0	0	0	0	2	9,1	20	90,9	0	0
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	10	4,9	0	0	193	94,6	1	0,5	0	0
Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto	50	8,3	6	1	550	90,8	0	0	0	0
Lastinkäsittelyalan ammattitutkinto	65	17	3	0,8	312	81,7	0	0	2	0,5
Lattiamestarin erikoisammattitutkinto	0	0	0	0	5	100	0	0	0	0

Tutkinto	Opettaja (n)	Opettaja (%)	Kaksi tai useampi opettaja (n)	Kaksi tai useampi opettaja (%)	Opettaja ja työelämän edustaja (n)	Opettaja ja työelämän edustaja (%)	Työelämän edustaja (n)	Työelämän edustaja (%)	Muu (n)	Muu (%)
Lattianpäällystäjän ammattitutkinto	6	20,7	0	0	23	79,3	0	0	0	0
Leipomoalan ammattitutkinto	61	5,3	204	17,6	878	75,8	3	0,3	12	1
Leipomoalan erikoisammattitutkinto	0	0	25	16,9	123	83,1	0	0	0	0
Lentokoneasennuksen perustutkinto	798	41,9	1010	53	19	1	0	0	77	4
Lentokonetekniikan ammattitutkinto	0	0	0	0	52	100	0	0	0	0
Levy- ja hitsausalan ammattitutkinto	97	47,5	14	6,9	83	40,7	7	3,4	3	1,5
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	3	0,2	9	0,7	1344	98,5	5	0,4	3	0,2
Liiketoiminnan ammattitutkinto	1250	7,3	314	1,8	15040	87,6	32	0,2	534	3,1
Liiketoiminnan erikoisammattitutkinto	710	18,8	75	2	2868	75,8	5	0,1	125	3,3
Liiketoiminnan perustutkinto	9237	7,1	11984	9,2	106148	81,1	1741	1,3	1814	1,4
Liikunnan ammattitutkinto	108	21,8	30	6,1	354	71,5	3	0,6	0	0
Liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinto	940	26,3	450	12,6	2121	59,4	0	0	61	1,7
Liikunnaohjauksen perustutkinto	1778	26,6	1306	19,5	3562	53,3	9	0,1	30	0,4
Liikuntapaikka-alan ammattitutkinto	326	32,7	0	0	658	66	1	0,1	12	1,2
Liikuntapaikka-alan erikoisammattitutkinto	123	47,1	1	0,4	132	50,6	0	0	5	1,9
Liikuntapaikkamestarin erikoisammattitutkinto	0	0	0	0	18	100	0	0	0	0
Linja-autonkuljettajan ammattitutkinto	1	3,8	0	0	25	96,2	0	0	0	0
Logistiikan perustutkinto	8765	17	10717	20,8	30229	58,7	312	0,6	1451	2,8
Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto	402	6,6	1804	29,8	3677	60,7	50	0,8	126	2,1
Luontoalan ammattitutkinto	399	8,1	556	11,3	3830	78,1	23	0,5	95	1,9
Luontoalan erikoisammattitutkinto	4	3,8	19	17,9	75	70,8	0	0	8	7,5
Lähiesiästyön ammattitutkinto	2036	9,7	309	1,5	18219	86,7	21	0,1	436	2,1
Lääkealan perustutkinto	91	5,4	103	6,1	1497	88,5	0	0	0	0

Tutkinto	Opettaja (n)	Opettaja (%)	Kaksi tai useampi opettaja (n)	Kaksi tai useampi opettaja (%)	Opettaja ja työelämän edustaja (n)	Opettaja ja työelämän edustaja (%)	Työelämän edustaja (n)	Työelämän edustaja (%)	Muu (n)	Muu (%)
Maalarimestarin erikoisammattitutkinto, prosessi-, kemian- ja materiaalitekniikka	10	9	3	2,7	96	86,5	0	0	2	1,8
Maalarin ammattitutkinto	1	5,9	3	17,6	13	76,5	0	0	0	0
Maanmittausalan ammattitutkinto	0	0	0	0	77	100	0	0	0	0
Maanmittausalan perustutkinto	40	4,8	253	30,7	511	61,9	1	0,1	20	2,4
Maarakennusalan ammattitutkinto	221	6,8	20	0,6	2975	92,1	5	0,2	10	0,3
Maarakennusalan erikoisammattitutkinto	34	6,6	0	0	479	93,4	0	0	0	0
Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto	0	0	0	0	32	100	0	0	0	0
Maatalousalan ammattitutkinto	83	5,3	37	2,4	1426	90,8	5	0,3	19	1,2
Maatalousalan erikoisammattitutkinto	1	1,6	0	0	61	98,4	0	0	0	0
Maatalousalan perustutkinto	1266	7,7	1778	10,9	12091	73,9	161	1	1072	6,5
Majoitus- ja ravitsemisalan esimiestyön erikoisammattitutkinto	113	7,9	9	0,6	1270	89,2	0	0	31	2,2
Matkailualan perustutkinto	1633	13	851	6,8	9422	75	487	3,9	172	1,4
Matkailupalvelujen ammattitutkinto	22	2,5	71	8,1	776	88,2	9	1	2	0,2
Media-alan ammattitutkinto	145	6,6	166	7,6	1727	78,7	5	0,2	152	6,9
Media-alan erikoisammattitutkinto	0	0	8	2,4	325	97,6	0	0	0	0
Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto	7991	23,6	9266	27,3	15517	45,7	255	0,8	898	2,6
Merenkulkualan ammattitutkinto	121	99,2	0	0	1	0,8	0	0	0	0
Merenkulkualan perustutkinto	1200	63,2	74	3,9	574	30,2	4	0,2	47	2,5
Metsäalan ammattitutkinto	93	3,8	657	26,8	1667	68	2	0,1	34	1,4
Metsäalan erikoisammattitutkinto	2	3,4	11	18,6	44	74,6	0	0	2	3,4
Metsäalan perustutkinto	3105	24,1	3582	27,7	5663	43,9	32	0,2	527	4,1
Mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkinto	40	1,6	43	1,7	2453	96,2	1	0	12	0,5

Tutkinto	Opettaja (n)	Opettaja (%)	Kaksi tai useampi opettaja (n)	Kaksi tai useampi opettaja (%)	Opettaja ja työelämän edustaja (n)	Opettaja ja työelämän edustaja (%)	Työelämän edustaja (n)	Työelämän edustaja (%)	Muu (n)	Muu (%)
Mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto	36	0,9	47	1,2	3968	97,1	13	0,3	21	0,5
Musiikkialan perustutkinto	859	12,6	1085	15,9	4761	69,7	13	0,2	108	1,6
Musiikkituotannon ammattitutkinto	29	4,4	48	7,3	576	88,1	0	0	1	0,2
Myyntin ammattitutkinto	208	10,6	3	0,2	1749	88,7	6	0,3	5	0,3
Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto	10	12,2	3	3,7	69	84,1	0	0	0	0
Oikeustulkkauden erikoisammattitutkinto	0	0	14	22,2	12	19	4	6,3	33	52,4
Opastuspalvelujen ammattitutkinto	20	2,7	9	1,2	703	95,3	2	0,3	4	0,5
Palvelulogiikan ammattitutkinto	71	5,8	98	7,9	992	80,5	4	0,3	68	5,5
Palvelulogiikan erikoisammattitutkinto	35	17,3	24	11,9	143	70,8	0	0	0	0
Perhepäivähoitajan ammattitutkinto	62	17,1	3	0,8	294	81,2	0	0	3	0,8
Pintakäsittelyalan ammattitutkinto	43	10,2	47	11,2	311	74	1	0,2	18	4,3
Pintakäsittelyalan erikoisammattitutkinto	28	7,3	47	12,3	306	80,3	0	0	0	0
Pintakäsittelyalan perustutkinto	2517	21,6	3111	26,6	5610	48	56	0,5	382	3,3
Porotalouden ammattitutkinto	0	0	6	33,3	12	66,7	0	0	0	0
Prosessiteollisuuden ammattitutkinto	606	17,1	26	0,7	2915	82,1	5	0,1	0	0
Prosessiteollisuuden erikoisammattitutkinto	12	10,3	4	3,4	99	85,3	0	0	1	0,9
Prosessiteollisuuden perustutkinto	605	9,2	842	12,8	5039	76,7	33	0,5	53	0,8
Puhevammaisten tulkkauden erikoisammattitutkinto	1	0,5	4	2,1	182	97,3	0	0	0	0
Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinto	636	2,7	611	2,6	21363	90,5	91	0,4	893	3,8
Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan erikoisammattitutkinto	45	5,1	35	4	782	88,8	0	0	19	2,2
Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinto	2723	9,8	1804	6,5	21986	79,2	172	0,6	1083	3,9
Puualan ammattitutkinto	5	7,9	8	12,7	49	77,8	1	1,6	0	0

Tutkinto	Opettaja (n)	Opettaja (%)	Kaksi tai useampi opettaja (n)	Kaksi tai useampi opettaja (%)	Opettaja ja työelämän edustaja (n)	Opettaja ja työelämän edustaja (%)	Työelämän edustaja (n)	Työelämän edustaja (%)	Muu (n)	Muu (%)
Puualan erikoisammattitutkinto	0	0	4	7,1	52	92,9	0	0	0	0
Puualan perustutkinto	10	8,8	44	38,9	57	50,4	1	0,9	1	0,9
Puutarha-alan ammattitutkinto	52	3,7	101	7,2	1234	88,3	1	0,1	9	0,6
Puutarha-alan erikoisammattitutkinto	1	0,5	6	2,8	202	94,4	1	0,5	4	1,9
Puutarha-alan perustutkinto	780	7,3	1033	9,7	8334	78,2	32	0,3	478	4,5
Puuteollisuuden ammattitutkinto	33	2,1	53	3,3	1510	94,3	1	0,1	4	0,2
Puuteollisuuden erikoisammattitutkinto	6	5,2	5	4,3	101	87,8	0	0	3	2,6
Puuteollisuuden perustutkinto	686	19,2	849	23,8	1928	54,1	29	0,8	75	2,1
Rakennusalan perustutkinto	8000	16,8	8701	18,3	28713	60,4	892	1,9	1224	2,6
Rakennusalan työmaajohtajan erikoisammattitutkinto	292	20,1	65	4,5	1000	69	0	0	93	6,4
Rakennusalan työmaapäällikön erikoisammattitutkinto	0	0	0	0	214	61,1	0	0	136	38,9
Rakennustuotannon erikoisammattitutkinto	40	11,5	5	1,4	302	86,8	1	0,3	0	0
Rakennustuotealan ammattitutkinto	50	17,9	0	0	229	82,1	0	0	0	0
Ravintola- ja catering-alan perustutkinto	2848	5,8	2030	4,1	42468	85,9	1322	2,7	747	1,5
Ravintolakokien ammattitutkinto	18	20,9	0	0	68	79,1	0	0	0	0
Ravintolan asiakaspalvelun ammattitutkinto	12	1,2	9	0,9	958	96,6	2	0,2	11	1,1
Ruokamestarin erikoisammattitutkinto	104	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Ruokapalvelujen ammattitutkinto	10	1	5	0,5	946	96,3	6	0,6	15	1,5
Saamenkäsityöalan erikoisammattitutkinto	0	0	5	83,3	1	16,7	0	0	0	0
Saamenkäsityöikäisällin ammattitutkinto	0	0	0	0	1	100	0	0	0	0
Sirkusalan perustutkinto	0	0	207	99,5	1	0,5	0	0	0	0
Sisustusalan ammattitutkinto	4	2,5	35	21,7	122	75,8	0	0	0	0

Tutkinto	Opettaja (n)	Opettaja (%)	Kaksi tai useampi opettaja (n)	Kaksi tai useampi opettaja (%)	Opettaja ja työelämän edustaja (n)	Opettaja ja työelämän edustaja (%)	Työelämän edustaja (n)	Työelämän edustaja (%)	Muu (n)	Muu (%)
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	3524	2,8	3165	2,5	117690	93,4	1015	0,8	647	0,5
Sukellusalan ammattitutkinto	17	6,5	240	92,3	3	1,2	0	0	0	0
Suntion ammattitutkinto	0	0	0	0	23	100	0	0	0	0
Suurtalouskokin ammattitutkinto	12	4,9	0	0	232	93,9	3	1,2	0	0
Sähkö- ja automaatioalan ammattitutkinto	228	15,6	56	3,8	1176	80,4	0	0	2	0,1
Sähkö- ja automaatioalan erikoisammattitutkinto	0	0	9	4,5	191	95,5	0	0	0	0
Sähkö- ja automaatioalan perustutkinto	7653	22,6	10027	29,6	14938	44,1	392	1,2	837	2,5
Taideteollisuusalan ammattitutkinto	141	8,8	220	13,7	1231	76,6	5	0,3	10	0,6
Taideteollisuusalan erikoisammattitutkinto	4	1,4	17	5,8	267	90,5	0	0	7	2,4
Taideteollisuusalan perustutkinto	1954	11	4466	25,2	10696	60,5	327	1,8	250	1,4
Talonrakennusalan ammattitutkinto	274	5,7	463	9,5	4047	83,5	1	0	64	1,3
Talonrakennusalan erikoisammattitutkinto	17	4	33	7,7	374	87,4	1	0,2	3	0,7
Talotekniikan ammattitutkinto	357	14,1	169	6,7	1872	73,9	6	0,2	129	5,1
Talotekniikan erikoisammattitutkinto	159	20,4	7	0,9	602	77,2	0	0	12	1,5
Talotekniikan perustutkinto	5490	23,6	5399	23,2	11552	49,7	175	0,8	617	2,7
Talous- ja henkilöstöhallinnon erikoisammattitutkinto	7	3,3	0	0	203	96,7	0	0	0	0
Tanssialan perustutkinto	127	18,6	12	1,8	316	46,3	1	0,1	227	33,2
Tarjoilijan ammattitutkinto	8	9,6	1	1,2	74	89,2	0	0	0	0
Teknisen suunnittelun perustutkinto	406	15,4	583	22,1	1486	56,4	68	2,6	93	3,5
Tekstiili- ja muotialan ammattitutkinto	30	3,4	88	10,1	746	85,6	0	0	8	0,9
Tekstiili- ja muotialan erikoisammattitutkinto	0	0	36	28,6	90	71,4	0	0	0	0
Tekstiili- ja muotialan perustutkinto	1504	17	2281	25,8	4641	52,4	216	2,4	211	2,4
Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto	22	21,2	11	10,6	70	67,3	0	0	1	1

Tutkinto	Opettaja (n)	Opettaja (%)	Kaksi tai useampi opettaja (n)	Kaksi tai useampi opettaja (%)	Opettaja ja työelämän edustaja (n)	Opettaja ja työelämän edustaja (%)	Työelämän edustaja (n)	Työelämän edustaja (%)	Muu (n)	Muu (%)
Terveystieteiden ammattitutkinto	42	3,3	45	3,5	1189	92,8	1	0,1	4	0,3
Tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkinto	0	0	1	0,3	337	90,1	33	8,8	3	0,8
Tieto- ja tietoliikennetekniikan ammattitutkinto	154	16,7	54	5,9	700	76,1	1	0,1	11	1,2
Tieto- ja tietoliikennetekniikan erikoisammattitutkinto	4	14,3	4	14,3	20	71,4	0	0	0	0
Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto	2204	26,4	2476	29,6	3251	38,9	125	1,5	300	3,6
Tieto- ja viestintätieteiden ammattitutkinto	72	8,8	116	14,2	622	76,3	1	0,1	4	0,5
Tieto- ja viestintätieteiden erikoisammattitutkinto	0	0	0	0	33	100	0	0	0	0
Tieto- ja viestintätieteiden perustutkinto	3118	11,7	7970	29,8	14852	55,5	243	0,9	563	2,1
Tullialan ammattitutkinto	0	0	0	0	773	100	0	0	0	0
Tuotannon esimiestyön erikoisammattitutkinto	434	21,9	36	1,8	1484	74,8	2	0,1	29	1,5
Tuotantotekniikan ammattitutkinto	178	22,4	151	19	452	57	9	1,1	3	0,4
Tuotantotekniikan erikoisammattitutkinto	6	7,8	17	22,1	48	62,3	5	6,5	1	1,3
Tuotekehitystyön erikoisammattitutkinto	1284	12,8	125	1,2	8607	85,8	8	0,1	2	0
Turvallisuusalan ammattitutkinto	905	14,5	1118	17,9	4000	63,9	187	3	51	0,8
Turvallisuusalan perustutkinto	2873	26	2614	23,6	5373	48,6	93	0,8	107	1
Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto	388	17,7	238	10,9	1539	70,3	4	0,2	19	0,9
Valmennuksen erikoisammattitutkinto	49	16	43	14	211	68,7	0	0	4	1,3
Valmentajan ammattitutkinto	99	21,2	23	4,9	343	73,3	1	0,2	2	0,4
Vammaisalan ammattitutkinto	0	0	1	0,8	120	96	0	0	4	3,2
Vanhustyön erikoisammattitutkinto	72	2	12	0,3	3358	94,8	4	0,1	96	2,7
Veneenrakennusalan ammattitutkinto	3	3,8	0	0	70	88,6	0	0	6	7,6
Veneenrakennusalan erikoisammattitutkinto	7	13,5	0	0	45	86,5	0	0	0	0

Tutkinto	Opettaja (n)	Opettaja (%)	Kaksi tai useampi opettaja (n)	Kaksi tai useampi opettaja (%)	Opettaja ja työelämän edustaja (n)	Opettaja ja työelämän edustaja (%)	Työelämän edustaja (n)	Työelämän edustaja (%)	Muu (n)	Muu (%)
Veneenrakennusalan perustutkinto	112	39,4	12	4,2	158	55,6	0	0	2	0,7
Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto	4	44,4	0	0	5	55,6	0	0	0	0
Vesihuoltoalan ammattitutkinto	0	0	0	0	77	100	0	0	0	0
Viheralan ammattitutkinto	2	66,7	0	0	1	33,3	0	0	0	0
Viheralan erikoisammattitutkinto	0	0	1	3,8	25	96,2	0	0	0	0
Viljelijän ammattitutkinto	0	0	3	6	44	88	0	0	3	6
Virastomestarin ammattitutkinto	5	3,1	0	0	155	96,9	0	0	0	0
Välinehuoltoalan perustutkinto	4	0,1	139	5,1	2544	93,7	0	0	27	1
Ympäristöalan ammattitutkinto	1	0,2	29	5,7	476	94,1	0	0	0	0
Ympäristöalan erikoisammattitutkinto	2	0,1	70	2,4	2867	96,9	2	0,1	18	0,6
Ympäristöhuollon ammattitutkinto	0	0	13	10,2	115	89,8	0	0	0	0
Yrittäjyyden ammattitutkinto	10	3,4	1	0,3	230	77,4	0	0	56	18,9
Yrittäjän ammattitutkinnon perusteet	0	0	0	0	9	100	0	0	0	0
Yrittäjän ammattitutkinto	285	3,1	249	2,7	8346	91,4	20	0,2	235	2,6
Yritysjohdamisen erikoisammattitutkinto	57	3,7	0	0	1466	96,2	1	0,1	0	0
Yritysneuvojan erikoisammattitutkinto	46	3,2	6	0,4	1328	91,5	2	0,1	70	4,8

LIITE 6. Näyttöjen arvosanat perustutkinto-opiskelijoilla näytön arvioinnista päättäneiden mukaan tarkasteltuna

Näytön arvioinnista päättäneet	Arvosana									
	Tyydyttävä (1)		Tyydyttävä (2)		Hyvä (3)		Hyvä (4)		Kiitettävä (5)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Opettaja ja työelämän edustaja (n = 592 857)	9 730	1,6	35 361	6,0	117 548	19,8	201 369	34,0	228 849	38,6
Tieto arvioijasta puuttuu (n = 140 387)	4 384	3,1	10 392	7,4	31 059	22,1	43 050	30,7	51 502	36,7
Kaksi tai useampi opettaja (n = 126 024)	6 119	4,9	15 570	12,4	33 944	26,9	37 189	29,5	33 202	26,3
Opettaja (n = 105 048)	3 751	3,6	11 412	10,9	27 685	26,4	33 054	31,5	29 146	27,7
Opettaja ja muu koulutuksen järjestäjän edustaja (n = 13 797)	869	6,3	1 842	13,4	3 804	27,6	4 000	29,0	3 282	23,8
Työelämän edustaja (n = 10 141)	126	1,2	513	5,1	1 677	16,5	3 689	36,4	4 136	40,8
Opettaja, työelämän edustaja ja muu koulutuksen järjestäjän edustaja (n = 1 646)	9	0,5	33	2,0	176	10,7	486	29,5	942	57,2
Työelämän edustaja ja muu koulutuksen järjestäjän edustaja (n = 1 328)	38	2,9	82	6,2	327	24,6	469	35,3	412	31,0
Kaksi tai useampi työelämän edustaja (n = 255)	3	1,2	14	5,5	52	20,4	86	33,7	100	39,2
Kaksi tai useampi muu koulutuksen järjestäjän edustaja (n = 168)	9	5,4	12	7,1	31	18,5	39	23,2	77	45,8
Itsenäinen ammatinharjoittaja ja opettaja (n = 116)	3	2,6	13	11,2	26	22,4	30	25,9	44	37,9
Muu koulutuksen järjestäjän edustaja (n = 87)	3	3,4	8	9,2	36	41,4	20	23,0	20	23,0
Itsenäinen ammatinharjoittaja ja muu koulutuksen järjestäjä (n = 17)	1	5,9	1	5,9	2	11,8	8	47,1	5	29,4
Itsenäinen ammatinharjoittaja (n = 7)	0	0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	0	0,0
Itsenäinen ammatinharjoittaja, työelämän edustaja ja opettaja (n = 6)	0	0	0	0,0	2	33,3	1	16,7	3	50,0

Tähän raporttiin on koottu tietoa ammatillisen koulutuksen näyttötoiminnasta sekä Karvin että muiden tahojen arviointi- ja selvitystiedon pohjalta. Lisäksi tässä raportissa on hyödynnetty erittäin kattavaa Koski-tietovarannon aineistoa vuosina 2018–2022 suoritetuista näytöistä. Raportti sisältää tietoa näyttöjen suunnittelusta, toteuttamisesta, arvioinnista ja arvosanoista sekä kokoa näyttötoiminnan vahvuuksia ja kehittämiskohteita käytetyn aineiston perusteella.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) on itsenäinen koulutuksen arviointiviranomaisen. Se toteuttaa koulutukseen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien toimintaan liittyviä arviointeja varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen. Lisäksi arviointikeskus toteuttaa perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen oppimistulosten arviointeja. Keskusten tehtävänä on myös tukea opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä ja korkeakouluja arviointia ja laadunhallintaa koskevissa asioissa sekä kehittää koulutuksen arviointia.

ISBN 978-952-206-786-9 pdf
ISSN 2342-4184 (verkkojulkaisu)

Kansallinen koulutuksen
arviointikeskus
PL 380
(Hakaniemenranta 6)
00531 Helsinki
Puhelinvaihte: 029 533 5500
karvi.fi